

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ
ในภูมิภาคอาเซียน

Macroeconomic Factors Affecting the Foreign Direct Investment in ASEAN

นามผู้วิจัย นางสาวอภิญญา ละอองเอก

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ศักดิ์สิทธิ์ บุญพลากร, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาชาติ สุขารมณ์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์โสมสภาวะ เพชรานนท์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ธีระกถ, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ
ในภูมิภาคอาเซียน

Macroeconomic Factors Affecting the Foreign Direct Investment
in ASEAN

โดย

นางสาวอภิญญา ละอองเอก

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อภิญญา ละอองเอก 2554: ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน ปริญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ศักดิ์สิทธิ์ บุญพลากร, Ph.D. 152 หน้า

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษานี้ คือ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 สามารถแบ่งออกได้ 2 กลุ่ม กลุ่มแรก ตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีความสัมพันธ์เป็นบวกกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ มูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง ระดับการเปิดประเทศ และ ระดับการพัฒนาการลงทุน กลุ่มสุดท้ายที่มีความสัมพันธ์เป็นลบกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ ดัชนีค่าสัมประสิทธิ์ความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ

จากการศึกษา 4 ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนโดยตรงของนักลงทุนต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านขนาดตลาดพบว่า สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย และอินโดนีเซีย มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของขนาดเศรษฐกิจค่อนข้างใกล้เคียงกัน ขณะที่สิงคโปร์มีรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรสูงสุด รองลงมา คือ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ตามลำดับ ปัจจัยที่สองคือปัจจัยด้านค่าจ้างแรงงาน ที่กำหนดให้คุณภาพแรงงาน และการศึกษาเหมือนกัน พบว่า ค่าจ้างแรงงานในไทยสูงกว่าเวียดนาม อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ไทยมีผลผลิตภาพแรงงานโดยเฉลี่ยสูงกว่าเวียดนาม อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตามผลผลิตภาพแรงงานโดยเฉลี่ยของไทยยังต่ำกว่าสิงคโปร์และมาเลเซีย ปัจจัยที่สามคือปัจจัยด้านนโยบายการส่งเสริมการลงทุน พบว่ากลุ่มอาเซียนมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เพราะแต่ละประเทศเลือกส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน ปัจจัยสุดท้าย คือศักยภาพของประเทศ พบว่า สิงคโปร์มีระดับศักยภาพสูงสุด เพราะมีการบริหารจัดการที่ดี เมื่อเปรียบเทียบกับ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ตามลำดับ

พิจารณาผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งให้เห็นว่า ความแตกต่างในปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ นอกจากนี้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา แสดงให้เห็นว่าแต่ละประเทศมีความน่าดึงดูดการลงทุนที่ต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ประเทศไทยมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ เวียดนาม และ อินโดนีเซีย มีต้นทุนแรงงานต่ำ เนื่องจากมีกำลังแรงงานมาก สิงคโปร์เป็นเมืองท่าสำคัญในการคมนาคมขนส่งทางทะเล มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก จึงได้เปรียบด้านการสื่อสารติดต่อธุรกิจ สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาเสนอแนะว่ารัฐบาลควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพแรงงาน มีนโยบายการส่งเสริมการลงทุน โดยการเน้นในอุตสาหกรรมที่มีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

ลายมือชื่อผู้คิด

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Apinya Laongek 2011: Macroeconomic Factors Affecting the Foreign Direct Investment in ASEAN. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics.
Thesis Advisor: Mr. Saksit Budsayaplakorn, Ph.D. 152 pages.

The main purposes of this study aims to analyse of the macroeconomic factors affecting the Foreign Direct Investment in ASEAN. Our findings indicate that the factors affecting on Foreign Direct Investment can be divided into two groups at 90 percent confidence interval. First, The Foreign Direct Investment is positively related to the macroeconomics variables such as the real Gross Domestic Product, the real exchange rate, the degree of openness and the level of development in investment. The other group indicating the negative relationship with the Foreign Direct Investment consist of the international competitive coefficient index.

The result show there are four major factors influenced foreign investor's decision to directly invest in ASEAN. The first factor is the market size, we find that Singapore, Malaysia, Thailand and Indonesia have quite similar rate of change in the market size. While Singapore has the highest rate of change in per capita GDP, that of Malaysia, Thailand, Philippines, Indonesia and Vietnam come respectively. The second factor is the wage given same labor quality and education, we find that the wage in Thailand is higher than that in Vietnam, Indonesia, and Philippines. Thai average labor productivity is higher than those of Vietnam, Indonesia and Philippines. However, it is less than those of Singapore and Malaysia. The third factor is investment supporting policies. They are different in each countries because each country supports in each industry. The last factor is the competency of country. Singapore has the highest level of competency because of good management compare with Malaysia, Thailand, Philippines, Indonesia and Vietnam.

Based on the quantitative analysis, the result indicates the difference in economic fundamentals affecting the Foreign Direct Investment. In addition, the descriptive analysis shows that each country has distinguish attraction. For example, Thailand has abundant resources. Vietnam and Indonesia have low labor costs due to labor abundant. Singapore has strategic sea port for transportation. Malaysia and Philippines are english speaking countries. Therefore, the government should encourage educational development in order to increase labor productivity. In addition, the investment supporting policy should be support types of industries which have more competitive advantage.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ บุญยพลากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำความรู้ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชาติ สุขารมณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณพ่อทองจันทร์ และแม่ทองคำ ละอองเอก ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแรงใจสำคัญ ที่ทำให้ข้าพเจ้าต่อสู้กับปัญหานานัปการเรื่อยมา ขอขอบคุณนายชวลลณัฐ สิงคเสลิต ที่คอยให้การช่วยเหลือและให้คำปรึกษาที่ดีมาโดยตลอด รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อนๆ MECON 18 เจ้าหน้าที่โครงการบัณฑิตศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ที่คอยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้ทุกประการแต่เพียงผู้เดียว

อภิญญา ละอองเอก
ธันวาคม 2554

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	9
การตรวจเอกสาร	9
สรุปผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	23
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	23
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และสมมติฐาน	36
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ทฤษฎีการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ	47
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	51
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน	54
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2530-2539	54
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2540-2543	55
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2544-2549	57
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2550-2553	60

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าลงทุนโดยตรงใน ภูมิภาคอาเซียน	64
ปัจจัยด้านขนาดตลาด	65
ปัจจัยด้านต้นทุนแรงงาน คุณภาพแรงงาน และการศึกษา	73
ปัจจัยทางด้านนโยบายการส่งเสริมการลงทุน	80
ศักยภาพของประเทศ	104
บทที่ 5 ผลการศึกษา	112
ผลการทดสอบ Unit Root	112
ผลการวิเคราะห์ปัญหา Multicollinearity	113
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กับปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค	114
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	120
สรุปผลการวิจัย	120
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	126
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	127
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	128
ภาคผนวก	135
ภาคผนวก ก มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน ภูมิภาคต่างๆ ปีพ.ศ. 2533-2552	136
ภาคผนวก ข แนวโน้มการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553	142
ภาคผนวก ค ผลการทดสอบปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา	145
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	152

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มูลค่า และอัตราการขยายตัวของทรัพย์สินที่ต่างชาติถือครองสะสมใน ภูมิภาคอาเซียนปี พ.ศ. 2534-2553	2
2	มูลค่าการไหลเข้าของ FDI ในประเทศกำลังพัฒนาและอาเซียน ปี พ.ศ. 2541- 2553	3
3	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย WEF ปี พ.ศ. 2546-2553	5
4	การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย IMD ปี พ.ศ. 2543 – 2553	6
5	เงื่อนไขของทางเลือกต่างๆ ในการให้บริการแก่ตลาด	33
6	ประเภทต่างๆ ของการผลิตระหว่างประเทศ และปัจจัยที่กำหนด	34
7	สรุปตัวแปรอิสระ และสมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา	44
8	การไหลเข้าของ FDI ในภาคอุตสาหกรรมของอาเซียน ปี พ.ศ. 2546-2550	58
9	การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553	59
10	ประเทศที่เข้ามาลงทุนโดยตรงในอาเซียน 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ. 2550-2552	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรของสมาชิกอาเซียน	69
12	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศสมาชิกอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553	71
13	จำนวนประชากร และกำลังแรงงานของประเทศสมาชิกอาเซียน	74
14	ค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน ณ ปี พ.ศ. 2553	76
15	ลำดับความสามารถในการผลิตของประเทศในอาเซียนเทียบกับประเทศอื่นๆทั่วโลก	77
16	ดัชนีการเพิ่มประสิทธิภาพด้านตลาดแรงงานของอาเซียนเทียบกับประเทศอื่นๆทั่วโลก	78
17	ดัชนีการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการศึกษาของอาเซียนเทียบกับประเทศอื่นๆทั่วโลก	79
18	หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการลงทุนของแต่ละประเทศในอาเซียน	80
19	มูลค่าการส่งออก-นำเข้า และระดับการเปิดประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553	84
20	ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง และอัตราแลกเปลี่ยน ของแต่ละประเทศในอาเซียนปี พ.ศ. 2533-2553	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
21	ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของอาเซียน ปี พ.ศ. 2543-2553	93
22	การจัดอันดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ	93
23	รายจ่ายของรัฐบาลในด้านโครงสร้างพื้นฐานปี พ.ศ. 2533-2553	104
24	ระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสมาชิกในอาเซียน ปี พ.ศ. 2543-2552	107
25	ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย WEF ปี พ.ศ. 2551-2553	109
26	การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย IMD ปี พ.ศ. 2543 – 2553	110
27	แสดงผลการทดสอบ Stationary ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF Test)	112
28	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของตัวแปรอิสระ	113
29	สรุปผลการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Random Effects (GLS)	114

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	เหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจและ FDI ในอาเซียนและ การลงทุนจากต่างประเทศกับผลกระทบต่อประเทศผู้รับการลงทุน	137
2	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	146
3	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง	146
4	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อจำนวนประชากร	147
5	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรกำลังแรงงาน	147
6	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง	148
7	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรระบบโครงสร้างพื้นฐาน	148
8	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรระดับการเปิดเสรี	149
9	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรดัชนีความสามารถในการแข่งขัน	149
10	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรระดับการพัฒนาการลงทุน	150
11	ผลการทดสอบด้วยวิธี Random Effects	151

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สัดส่วนการไหลเข้าเฉลี่ยของ FDI ในประเทศสมาชิกอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553	4
2	วิวัฒนาการของทฤษฎีไปสู่ Eclectic Theory ของ Dunning	29
3	ปริมาณ FDI จากญี่ปุ่นมาภูมิภาคอาเซียน และจีน	57
4	อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในภูมิภาคอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553	59
5	ลำดับคะแนนประเทศที่มีความโดดเด่นและนำลงทุนของแต่ละประเทศ	62
6	แสดงการแบ่งกลุ่มของอุตสาหกรรมในแต่ละช่วง จากการประเมิน ความสามารถการแข่งขันของประเทศ	106
7	ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของเครื่องจักรกลการเกษตร	108
ภาพผนวกที่		
1	อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. 2533-2553	143
2	อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศมาเลเซีย ปี พ.ศ. 2533-2553	143
3	อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศฟิลิปปินส์ ปี พ.ศ. 2533-2553	143

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
4	อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศสิงคโปร์ ปี พ.ศ. 2533-2553	144
5	อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2533-2553	144
6	อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศเวียดนาม ปี พ.ศ. 2533-2553	144

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การแข่งขันทางเศรษฐกิจเพื่อดึงดูดเม็ดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ได้ทวีความรุนแรงขึ้นในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และประเทศกลุ่มตลาดเกิดใหม่ (Emerging Market Economies) เนื่องจาก FDI เป็นเงินทุนระยะยาวที่มาพร้อมกับเทคโนโลยี และช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน รวมทั้งการส่งออกให้กับประเทศ เพื่อให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน และลดความเสี่ยงด้านการเคลื่อนย้ายเงินทุน (Capital Flight) ที่มักเกิดกับเงินทุนนำเข้าประเภทอื่น FDI จึงเป็นเงินทุนที่มีบทบาทมาก และเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยภาพรวม ทำให้มีเงินทุนไหลเข้าประเทศเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ตลาดเงินภายในประเทศ รวมทั้งกิจการที่ประสบกับปัญหาทางการเงิน การขยายกิจการหรือการลงทุนใหม่ๆ ทำให้ มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ FDI ยังจะทำให้เกิดการถ่ายโอนเทคโนโลยีความรู้ทางด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีมาตรฐานเป็นสินค้าคุณภาพที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

จากความสำคัญของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ประเทศกำลังพัฒนาหันมาให้การส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศมากขึ้น โดยมีการปรับเปลี่ยนนโยบายในมาตรการต่างๆ มีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจภายในประเทศ และเสนอมาตรการที่ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศกำลังพัฒนามักจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ และมีค่าจ้างแรงงานต่ำ จากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้ไหลเข้า (FDI Inflow) สู่มหาประเทศกำลังพัฒนาเป็นจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 32 ของโลกโดยเฉลี่ยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2553

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของโลก และการแข่งขันทางการค้าที่เพิ่มมากขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (Association of Southeast Asia Nations: ASEAN) ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องรวมตัวกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อปรับแนวการดำเนินนโยบายของตนให้สอดคล้อง และเหมาะสม

กับการเปลี่ยนแปลงของภาวะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพื่อดำเนินการส่งเสริมการค้าระหว่างกัน โดยการลดภาษีศุลกากรให้แก่สินค้าส่งออกของกันและกัน และดึงดูดการลงทุนจากภายนอกภูมิภาคให้เข้ามาลงทุนในภูมิภาคอาเซียนมากยิ่งขึ้น นับจากปี พ.ศ. 2533-2553 ภูมิภาคอาเซียนมีมูลค่าจำนวนทรัพย์สินที่ต่างชาติถือครองสะสมรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 6,794,634 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 15 ของประเทศกำลังพัฒนา มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 12 โดยในปี พ.ศ. 2539 มีอัตราการขยายตัวสูงสุดถึงร้อยละ 23 ถือเป็นช่วงที่เศรษฐกิจในอาเซียนมีการขยายตัวเต็มที่ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวติดลบร้อยละ 2 (ตารางที่ 1) นอกจากนี้อาเซียนยังมีมาตรการต่างๆ ในการส่งเสริมการค้า การลงทุน และความร่วมมือกันในด้านอุตสาหกรรม การเงินการธนาคาร และการบริการระหว่างกัน โดยมีมาตรการต่างๆ ที่สำคัญ เช่น ความตกลงพื้นฐานว่าด้วยโครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมอาเซียน (ASEAN Industrial Cooperation Scheme: AICO) ปี พ.ศ. 2539 และกรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน (Framework Agreement on the ASEAN Investment Area: AIA) ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้น

ตารางที่ 1 มูลค่าและอัตราการขยายตัวของทรัพย์สินที่ต่างชาติถือครองสะสมในภูมิภาคอาเซียน ปี พ.ศ. 2534-2553

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

พ.ศ.	มูลค่าทรัพย์สิน	อัตราการขยายตัว	พ.ศ.	มูลค่าทรัพย์สิน	อัตราการขยายตัว
2534	76,261	15.68	2544	243,705	-9.55
2535	86,613	11.95	2545	265,087	8.07
2536	101,916	15.02	2546	300,212	11.70
2537	125,094	18.53	2547	340,202	11.75
2538	152,475	17.96	2548	404,344	15.86
2539	198,271	23.10	2549	496,276	18.52
2540	194,371	-2.01	2550	654,935	24.23
2541	226,760	14.28	2551	653,169	-0.27
2542	255,263	11.17	2552	689,980	5.34
2543	266,985	4.39	2553	731,379	5.66

ที่มา: World Investment Report 2011, UNCTAD (2011)

หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงินในปีพ.ศ. 2540 อาเซียนได้ดำเนินมาตรการในการลดหรือยกเลิกกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนภาคบริการและภาคการผลิต รวมทั้งเสริมสร้างบรรยากาศทางการลงทุน เพื่อดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ นับได้ว่า อาเซียนเป็น

หนึ่งในการรวมตัวทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Trading Arrangement: RTA) ของโลกที่มีขนาดใหญ่ โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 5 ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ปัจจัยขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของอาเซียนได้แก่ การขยายตัวของการส่งออก และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รวมถึงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ภายในประเทศ (พัชรวลัย วงศ์บุญสิน, 2550)

ตารางที่ 2 มูลค่าการไหลเข้าของ FDI ในประเทศกำลังพัฒนาและอาเซียน ปี พ.ศ. 2541- 2553

(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

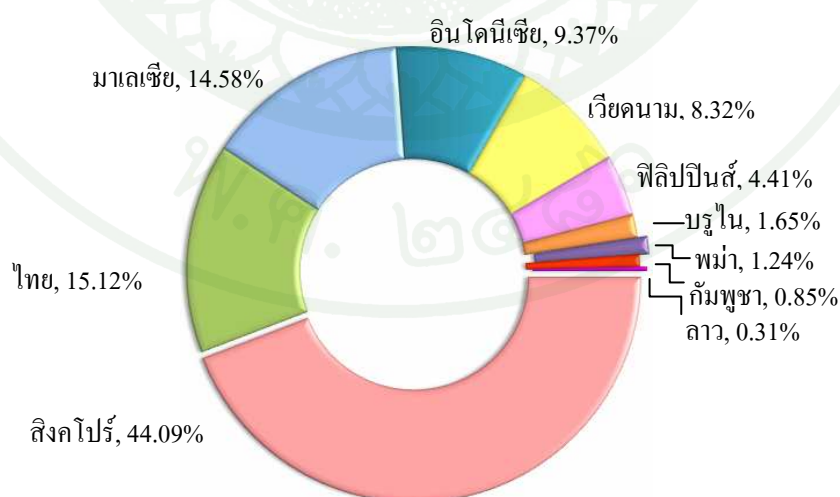
	ประเทศกำลังพัฒนา		ภูมิภาคอาเซียน	
	มูลค่า FDI	อัตราการขยายตัว	มูลค่า FDI	อัตราการขยายตัว
2541	190,737	0.04	22,310	-54.00
2542	229,179	16.77	28,793	22.52
2543	257,617	11.04	23,656	-21.71
2544	215,641	-19.47	20,175	-17.25
2545	174,920	-23.28	17,312	-16.54
2546	183,584	4.72	24,845	30.32
2547	293,147	37.37	36,437	31.81
2548	332,343	11.79	40,737	10.56
2549	429,459	22.61	56,701	28.15
2550	573,032	25.06	75,740	25.14
2551	658,002	12.91	46,947	-61.33
2552	510,578	-28.87	37,981	-23.61
2553	573,568	10.98	79,408	52.17
รวม	5,382,897	11.53	680,476	4.68

ที่มา: World Investment Report 2011, UNCTAD (2011)

มูลค่าการไหลเข้าของ FDI โดยรวมในประเทศกำลังพัฒนา จากข้อมูลขององค์การการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) นั้นในปี พ.ศ. 2551 (ตารางที่ 2) กระแสการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ที่ไหลเข้ายังประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมดสูงสุดในรอบ 10 ปี มีมูลค่ากว่า 658,002 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13 จากปี พ.ศ. 2550 และคิดเป็นร้อยละ 38 ของโลก ซึ่งสวนทางกับภูมิภาคอาเซียนที่ FDI ในปี

พ.ศ. 2551 ลดลงถึงร้อยละ 61 จากปี พ.ศ. 2550 และลดลงสูงสุดในรอบ 20 ปี หลังจากที่เคยลดลงถึงร้อยละ 54 ในปี พ.ศ. 2541 อันเนื่องจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงิน ทำให้ภาครัฐต้องเพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินนโยบายทางการเงินเพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของตลาดการเงิน

อย่างไรก็ตามประเทศ สิงคโปร์ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ยังคงมีส่วนแบ่งการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากที่สุดในอาเซียนถึงร้อยละ 87 นับจากปี พ.ศ. 2533-2553 และในช่วงปี พ.ศ. 2533-2542 ทั้ง 5 ประเทศดังกล่าวมีอัตราการขยายตัวของ FDI เฉลี่ยร้อยละ 97 แต่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ปี พ.ศ. 2543-2553 อัตราการขยายตัวของ FDI เฉลี่ยร้อยละ 24 ซึ่งเป็นสัญญาณได้ว่าประเทศอื่นๆในอาเซียนได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม (CLMV) ได้เริ่มเป็นจุดหมายใหม่ในภูมิภาคที่น่าสนใจของนักลงทุน โดยประเทศเวียดนามหลังจากได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เมื่อต้นปี พ.ศ. 2550 ทำให้ชาวต่างชาติให้ความสนใจเข้าไปลงทุนและทำธุรกิจกันมากขึ้น เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ อาทิ น้ำมัน แร่ธาตุ ประมง และป่าไม้ ฯลฯ อีกทั้งยังเป็นตลาดขนาดใหญ่ด้วยประชากรกว่า 84 ล้านคนในปี พ.ศ. 2553 ประกอบกับรัฐบาลเวียดนาม มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนอย่างจริงจังด้วยการเร่งปรับปรุงกฎระเบียบด้านการลงทุนให้เอื้อต่อนักลงทุนต่างชาติมากที่สุด ส่งผลให้เงินลงทุนจากต่างประเทศไหลเข้าของเวียดนามเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วถึงร้อยละ 180 จากปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2550 และเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยจนถึงในปี พ.ศ. 2553 ถึงร้อยละ 56 นับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO

ภาพที่ 1 สัดส่วนการไหลเข้าเฉลี่ยของ FDI ในประเทศสมาชิกอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553

ที่มา: World Investment Report 2011, UNCTAD (2011)

ประเทศที่เข้ามาลงทุนโดยตรงในภูมิภาคอาเซียนในลำดับต้นๆ ได้แก่ สหภาพยุโรป ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนด้วยกันเอง อุตสาหกรรมที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนมีหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมที่ใช้การสกัด (Extractive Industries) เช่น การทำเหมือง การสำรวจขุดเจาะน้ำมัน และการกลั่นในพม่า การสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งอุตสาหกรรมสิ่งทอและตัดเย็บเสื้อผ้า ตลอดจนภาคการเกษตร การผลิตและการเงิน เป็นต้น ซึ่งนอกจากต้นทุนการผลิตที่ต่ำแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในอาเซียน ได้แก่ การเปิดเสรีทางการค้ามีมากขึ้น นโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลแต่ละประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันมีอัตราเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคที่มีความแข็งแกร่ง

ตารางที่ 3 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย WEF ปี พ.ศ. 2546-2553
(หน่วย: อันดับ)

ประเทศ	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
สิงคโปร์	6	7	5	5	7	5	3	3
มาเลเซีย	29	31	25	26	21	21	24	26
ไทย	32	34	33	35	28	34	36	38
อินโดนีเซีย	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	55	54	44
เวียดนาม	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	70	75	59
ฟิลิปปินส์	66	76	73	77	71	71	87	85
จากทั้งหมด	101	104	117	122	131	134	131	133

ที่มา: The Global Competitiveness Report (2003-2010), World Economic Forum (2011)

จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) มีหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ 1) กลุ่มข้อกำหนดพื้นฐาน 2) กลุ่มเสริมประสิทธิภาพ 3) กลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา อันดับความสามารถของประเทศไทยลดลงเรื่อยๆ ปีละ 2 อันดับนับจากอันดับที่ 34 ในปี พ.ศ. 2551 เลื่อนลงมาเป็นอันดับที่ 36 ในปี พ.ศ. 2552 และอันดับที่ 38 ในปี พ.ศ. 2553 เช่นเดียวกับประเทศมาเลเซียที่ลดลงจากอันดับที่ 24 ในปี พ.ศ. 2552 เป็นอันดับที่ 26 ในปี พ.ศ. 2553 มาเลเซียโดยมีความโดดเด่นในการพัฒนาตลาดเงิน การพัฒนาธุรกิจและนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงการปรับปรุงระเบียบและนโยบายภาครัฐด้านต่างๆ ทั้งนี้มาเลเซียมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงเป็นอันดับ 2 รองจากสิงคโปร์ ซึ่งสิงคโปร์ยังคงอันดับความสามารถในการแข่งขันที่ระดับ 3 เท่ากับในปี พ.ศ. 2552 จากการจัดอันดับทั้งหมด 131 ประเทศ โดยประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ดีกว่าอินโดนีเซีย (44) และเวียดนาม

(59) ฟิlipปีนส์(85) แต้ย้งค้ำ บรูไน (28) และมาเลเชีย (26) ส่วนประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับแรก คือ สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ สวีเดน และ เดนมาร์ก

ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโดย สถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development: IMD) (ตารางที่ 1.4) ในปี พ.ศ. 2553 ประเทศสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับที่ 1 เป็นครั้งแรก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 และอินโดนีเซีย (35) มาเลเชีย (10) และฟิลิปปินส์ (29) มีอันดับความสามารถในการแข่งขันดีขึ้น ส่วนอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยคืออันดับที่ 26 เท่ากับ ปี พ.ศ. 2552 ซึ่งอันดับความสามารถของแต่ละประเทศ IMD ได้พิจารณาจากปัจจัยหลัก 4 กลุ่มได้แก่ 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ 2) ประสิทธิภาพภาครัฐบาล 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ 4) โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งในแต่ละด้านประกอบไปด้วย 5 ปัจจัยย่อย ทั้งนี้ สถาบัน IMD ได้ใช้เกณฑ์ต่างๆ รวมทั้งหมด 319 เกณฑ์ในการวัด

ตารางที่ 4 การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย IMD ปี พ.ศ. 2543 – 2553

(หน่วย: อันดับ)

ประเทศ	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
1. สิงคโปร์	2	3	8	4	2	3	3	2	2	3	1
2. มาเลเชีย	26	28	24	21	16	28	22	23	19	18	10
3. ไทย	31	34	31	30	29	27	29	33	27	26	26
4. ฟิลิปปินส์	35	39	40	49	52	49	42	45	40	43	39
5. อินโดนีเซีย	43	46	47	57	58	59	52	54	51	42	35

ที่มา: World Competitiveness Yearbook (2000-2010), IMD (2011)

จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของทั้ง 2 สถาบัน ได้จัดให้ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันเป็นลำดับต้นๆ ทุกปี เนื่องจากสิงคโปร์มีศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศมีความสมบูรณ์ เหนือกว่าประเทศอื่นๆ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แต่ละประเทศในอาเซียนต้องแข่งขันดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กับประเทศอื่นๆ ที่มีข้อได้เปรียบที่แตกต่างกัน เช่น มีต้นทุนแรงงานต่ำ มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ หรือความมีเสถียรภาพทางการเมือง

เนื่องจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจของชาติ การลงทุนจากต่างประเทศจะมากหรือน้อย ย่อมมีตัวแปรต่างๆ กำหนด อาทิเช่น ผลกระทบที่มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ระดับการเปิดประเทศ กำลังแรงงาน โครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ เป็นต้น โดยการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนในครั้งนี้ สามารถที่จะอธิบายถึงทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ว่าเป็น ไปทิศทางเดียวกันหรือตรงกันข้าม ซึ่งเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของแต่ละประเทศในอาเซียนได้ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอดีต ที่เคยได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบ และใช้ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ขณะนี้ความได้เปรียบในปัจจุบันเหล่านั้นลดลง หรือประเทศอื่นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพิ่มสูงขึ้น และทำการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ ที่เป็นมูลเหตุให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นประโยชน์ หรือแนวทางในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในภูมิภาคอาเซียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนครั้งนี้ ใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบ Panel Data เป็นรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2553 รวม 21 ปี 126 ตัวอย่างในการวิเคราะห์ และประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Random Effects การศึกษาดังนี้ เลือกใช้ข้อมูลในรูปของการไหลเข้าของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI Inflow) โดยมีได้รวมถึงการลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment) ทำการศึกษาประเทศสมาชิกของอาเซียนจำนวน 6 ประเทศได้แก่ สิงคโปร์ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม เนื่องจากมีความคล้ายคลึงกันในพื้นที่ทางภูมิภาค มีปริมาณแรงงานมาก เป็นตลาดที่กำลังเติบโต และเป็นเขตเศรษฐกิจ

การศึกษาครั้งนี้ไม่รวมประเทศบรูไน พม่า ลาว และกัมพูชา เนื่องจากข้อมูลของประเทศมีข้อจำกัด ขาดการรวบรวม ตลอดจนความต้องการการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีน้อย โดยส่วนใหญ่ประเทศเหล่านี้ต้องการลงทุนในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานบางประเภท ส่วนในด้านการผลิตสินค้าและอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ยังไม่มีความต้องการนั้น จะใช้วิธีการนำเข้าสินค้าแทน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้นักลงทุนทั้งใน และต่างประเทศทราบถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวกำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รวมถึงทิศทางของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการลงทุนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาในอนาคต
2. ภาครัฐบาลสามารถนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจดำเนินนโยบาย และกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งสามารถรักษาระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศได้

บทที่ 2

โครงร่างทางทฤษฎี

การตรวจสอบเอกสาร ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนโดยส่วนแรกเป็นการอธิบายถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และส่วนที่สองเป็นการอธิบายถึงทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (The Eclectic Theory of FDI) ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

การตรวจเอกสาร

มานะ เลิศสกุลบรรลือ (2539) ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2516-2537 โดยได้แยกศึกษาเป็น 4 ประเทศผู้ลงทุนหลัก ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และสิงคโปร์ ในการวิเคราะห์ใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) เป็นตัวทดสอบความมีนัยสำคัญ ทิศทาง และขนาดของปัจจัยแต่ละชนิดที่มีผลต่อ FDI โดยปัจจัยที่นำมาใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ผลัดกันที่มวลรวมภายในประเทศต่อหัว อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ระดับการเปิดประเทศ ราคาโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น เหตุการณ์เกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของค่าเงินเยน ค่าจ้างแรงงาน สาธารณูปโภค

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่กำหนด FDI จากญี่ปุ่นในประเทศไทย ได้แก่ ผลัดกันที่มวลรวมภายในประเทศต่อหัว อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ระดับการเปิดประเทศ ราคาโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น เหตุการณ์เกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของค่าเงินเยน ในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า ปัจจัยที่กำหนด FDI จากสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย ได้แก่ ผลัดกันที่มวลรวมภายในประเทศต่อหัว และค่าจ้างแรงงาน ในกรณีของประเทศฮ่องกง พบว่าปัจจัยที่กำหนด FDI จากฮ่องกงในประเทศไทย ได้แก่ สาธารณูปโภค ค่าจ้างแรงงาน และผลัดกันที่มวลรวมภายในประเทศต่อหัว ส่วนในกรณีของประเทศสิงคโปร์พบว่า ปัจจัยที่กำหนด FDI จากสิงคโปร์ในประเทศไทย ได้แก่ ผลัดกันที่มวลรวมภายในประเทศต่อหัว ค่าจ้างแรงงาน และสาธารณูปโภค

อัญชลี รัตนงามลักษณ์ (2545) ทำการวิเคราะห์ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2518-2543 ประมาณค่าสมการด้วยวิธี Pooled Regression แบบกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) และทำการทดสอบ Structural Change ของ FDI ด้วยวิธี Dummy Variable โดยปัจจัยที่นำมาใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (RGDP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของกลุ่มประเทศอาเซียน-5 (RGDPA) อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (GRGDP) อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของกลุ่มประเทศอาเซียน-5 (GRGDPA) อัตราค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGE) โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRA) ทักษะแรงงาน (SKILL) ระดับการเปิดประเทศ (OPEN) การกีดกันทางการค้า (TRADEDIS) อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศสมาชิกอาเซียนเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ (ER) เหตุการณ์ช่วงวิกฤตโดยแทนใช้เป็นตัวแปรหุ่น (DM) ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคือ ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Theory of Economic Integration) ทั้งผลแบบสถิตย์ (Static Effect) และผลแบบพลวัต (Dynamic Effect) สำหรับทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศใช้ทฤษฎี การสังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดการลงทุนจากต่างประเทศ (Eclectic Theory) ของ J.H. Dunning (1981)

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศได้รับผลกระทบที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศมาเลเซียและไทยได้รับปริมาณ FDI มากขึ้น ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียได้ได้รับปริมาณ FDI ลดลง ส่วนในกรณีของประเทศสิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ไม่ได้รับผลกระทบจากการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในลักษณะ Reorganization Investment และ Rationalization Investment ส่วนผลการ ศึกษาผลของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI ของประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียนพบว่า ปริมาณ FDI จากประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปริมาณ FDI จากสหภาพยุโรปไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนลดลง โดยนักลงทุนจากประเทศญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และเกาหลีใต้ ตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ด้วยการเข้ามาลงทุนในลักษณะ Rationalization Investment ส่วนนักลงทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ในลักษณะ Offensive Import-Substitution Investment และ Defensive Import-Substituting Investment

อำภา มานิตกุล (2546) ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยได้พิจารณา 2 กรณี คือกรณีก่อนเปิดเสรีทางการเงินโดยให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีภายใต้กิจการวิเทศธนกิจ (Bangkok International Banking Facilities: BIBF) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526-2535 และกรณีหลังเปิดเสรีทางการเงินโดยมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่าง

เสรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2545 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี (INT) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EXC) อัตราเงินเฟ้อ (INF) และอัตราภาษีศุลกากรสินค้าเข้าโดยเฉลี่ย (TAX) และได้ทำการพยากรณ์ปริมาณการลงทุนเสรีปีจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงจากต่างประเทศในปี พ.ศ. 2546-2550 โดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยเชิงซ้อนด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS) ในการวิเคราะห์ ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคือทฤษฎีการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศตามแนวคิดของสำนักคลาสสิก และนีโอคลาสสิก (Casson, 1979) ทฤษฎีการลงทุนระหว่างประเทศ (Dominick, 1998) ตามแนวคิดของเคนส์ ทฤษฎีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของ P. Kindleberger (1974) และปัจจัยด้านความได้เปรียบที่เกิดจากแหล่งที่ตั้ง (Hymer, 1976)

ผลการศึกษาพบว่า กรณีก่อนการเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีปีจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณ FDI มากที่สุดคืออัตราภาษีศุลกากรโดยเฉลี่ย รองลงมาคืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจากต่างประเทศ ส่วนกรณีหลังจากรัฐบาลมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรี ปีจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณ FDI มากที่สุดคืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจากต่างประเทศ รองลงมาคืออัตราภาษีศุลกากรโดยเฉลี่ย จากการทดสอบค่านัยสำคัญของตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราภาษีศุลกากรโดยเฉลี่ยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับ FDI ส่วนอัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ FDI

นันทน์ภัส เลิศจรรยาภักย์ (2548) ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาค และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย ตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคที่นำมาศึกษาได้แก่ เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อัตราแลกเปลี่ยน (EXR) อัตราเงินเฟ้อ (CPI) และอัตราดอกเบี้ย (MLR) ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2540 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติด้วยเทคนิควิธี Impulse Response Function และได้เพิ่มการวิเคราะห์แบบ Variance Decomposition เข้าไป ด้วยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญของปัจจัยกำหนดแต่ละตัว โดยใช้ทฤษฎีความคิดดั้งเดิม (Classical Theory) และแนวคิดของนีโอคลาสสิก (Neoclassical Theory) ในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างฉับพลัน (Shock) ตัวแปรที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน ประเทศอย่างฉับพลัน ตัวแปรที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่

เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราเงินเฟ้ออย่างฉับพลัน ตัวแปรที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ อัตราดอกเบี้ย และเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย อย่างฉับพลันตัวแปรที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่อัตราเงินเฟ้อ

ศนิธิ รัตนสุรงค์ (2551) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยใช้ข้อมูลรายปีในช่วง ปี พ.ศ. 2533 - 2549 รวม 17 ปี โดยใช้แบบจำลองเชิงเส้นตรงในการศึกษาซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรอิสระคือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริง (FDI) การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศที่แท้จริง (DK) การจ้างงานภายในประเทศ (EM) และมูลค่าการส่งออกที่แท้จริง (EX) และตัวแปรตาม คือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (RGDP) โดยใช้เทคนิคการประมาณ Panel Data ด้วยวิธี Fixed Effect ในการประมาณแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา และใช้ทฤษฎีทฤษฎีการแบ่งงานระหว่างประเทศ (Kojima, 1982)ในการศึกษา

ผลการทดสอบด้วยวิธี Fixed Effect ในกรณีของประเทศกัมพูชา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และ ลาว พบว่า ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อ RGDP ได้แก่การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศที่แท้จริง และมูลค่าการส่งออกที่แท้จริง โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ พบว่าตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อ RGDP ได้แก่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริง การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศที่แท้จริง และมูลค่าการส่งออกที่แท้จริง โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในประเทศสิงคโปร์ พบว่าตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อ RGDP ได้แก่ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริง การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศที่แท้จริง มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และการจ้างงานภายในประเทศ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

นันทิ สุวจิรัตน์ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน ตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศผู้รับทุน (GDP_x) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของกลุ่มประเทศอาเซียน (GDP) อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ($GRGDP_x$) อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอาเซียน ($GRGDP$) ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพการลงทุนระหว่างประเทศ (IND) ดัชนีการเปิดประเทศ ($OPEN_x$) ดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าและการผลิตระหว่างประเทศ (ICC_x) ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI_x) และอัตราแลกเปลี่ยน (EX) โดยทำการศึกษา 2 ส่วนคือ

ส่วนที่หนึ่งประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2549 ส่วนที่สองวิเคราะห์โดยใช้วิธี SWOT โดยใช้ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทั้งผลแบบสถิตย์ (Static Effect) และผลแบบพลวัต (Dynamic Effect) ทฤษฎีฝูงห่านบิน (Flying Geese) ทฤษฎีแหล่งที่ตั้ง (Location Theory) ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Eclectic Theory of FDI) ของ J.H. Dunning (1981) ทฤษฎีการแบ่งงานระหว่างประเทศ (Kojima, 1982)

ผลการศึกษาส่วนที่หนึ่งพบว่า GDP มีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในประเทศบรูไน กัมพูชา มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ส่วนประเทศ อินโดนีเซียเป็นประเทศเดียวที่มีทิศทางตรงกันข้าม สำหรับ GDP ของกลุ่มอาเซียนที่มีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ลาว และเวียดนาม ในส่วนของอัตราการเจริญเติบโตของ GDP ประเทศที่มีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศคือ อินโดนีเซีย ส่วนอัตราการเจริญเติบโตของ GDP ของกลุ่มอาเซียน มีเพียงบรูไนประเทศเดียวที่มีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกัน สำหรับตัวแปรดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพการลงทุนระหว่างประเทศ (IND) มีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันต่อปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของทุกประเทศในอาเซียนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตัวแปรระดับการเปิดประเทศ (OPEN) มีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันต่อปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย และมีทิศทางตรงกันข้ามในประเทศพม่า สุดท้ายคืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศต่อดอลลาร์สหรัฐมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันต่อปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย และมีทิศทางตรงกันข้ามในประเทศอินโดนีเซีย

ผลการวิเคราะห์ SWOT ในส่วนที่สองพบว่า ประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นมีความหลากหลาย โดยที่แต่ละประเทศมีความเหลื่อมล้ำในด้านเทคโนโลยี ทักษะฝีมือแรงงาน ระบบคมนาคม สาธารณูปโภค และเสถียรภาพทางการเมือง ส่งผลให้การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สัมฤทธิ์ผล จึงต้องเร่งดำเนินมาตรการที่ชัดเจนเพื่อดึงดูดปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

อรรถพล มภาพง (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับตัวแปรทางเศรษฐกิจในประเทศจีน เวียดนาม และไทย โดยปัจจัยทางด้านการศึกษามีได้แก่ มูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (RGDP) อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศโดยเปรียบเทียบกับอัตราเงินเฟ้อของโลก (RIFL) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง (REXR) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้โดยเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศ กับอัตราดอกเบี้ย

ของสหรัฐอเมริกา (RLR) และมูลค่าของการส่งออกของแต่ละประเทศ (EXP) โดยประเทศที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ประเทศจีน เวียดนาม และไทย ซึ่งข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทฤษฎีแบบรายไตรมาส ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2540 ถึงปี พ.ศ. 2549 โดยใช้วิธีการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวของ Johansen – Juselius ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคือทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของ Heckscher-Ohlin ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Eclectic Theory of FDI) ของ J.H. Dunning (1981) ทฤษฎี Hymer-Kindelberger ทฤษฎีบรรษัทข้ามชาติ

ผลการศึกษาพบว่า ในประเทศจีนมูลค่า RGDP อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ภายในประเทศโดยเปรียบเทียบ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ สำหรับมูลค่าของการส่งออก และอัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ โดยเปรียบเทียบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ FDI ในประเทศเวียดนามปัจจัยทุกตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ FDI ยกเว้นอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม สำหรับประเทศไทย อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ภายในประเทศโดยเปรียบเทียบ และมูลค่าการส่งออก มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ FDI ส่วน RGDP อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศโดยเปรียบเทียบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ FDI

นิธิภัทร ตั้งจิรวรย์, ธนพงศ์ วิบูลย์ศิริชัย และปณณรัตน์ พุทธิฤทธิไชย (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย โดยศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2550 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการหาค่าสัมประสิทธิ์ปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ได้แก่ ความต้องการของตลาดและขนาดตลาดโดยใช้ GDP เป็นตัวแทนในการศึกษา โครงสร้างพื้นฐานโดยใช้ความสามารถในการผลิตกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เป็นตัวแทนในการศึกษา ระดับการพัฒนาโดยใช้การสะสมทุนเบื้องต้น (Gross Fixed Capital Formation) เป็นตัวแทนในการศึกษา ระดับการลงทุนของต่างชาติโดยเลือกใช้สัดส่วนระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้าสะสมต่อระดับต่อการสะสมทุนเบื้องต้นสะสม (Cumulative FDI/ Cumulative Gross Fixed Capital Formation) ต้นทุนแรงงาน โดยใช้ค่าจ้างขั้นต่ำต่อวันในกรุงเทพฯ และปริมณฑล (Least Labor Wage: LLW) เป็นตัวแทนในการศึกษา ระดับการเปิดเสรีโดยใช้สัดส่วนระหว่างมูลค่าการนำเข้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Total Trade Amount Import/ GDP) เพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษาความเสี่ยงของประเทศโดยใช้ข้อมูล ICRG Composite Risk Rating ซึ่งจัดทำโดย PRS

Group เป็นตัวแทนในการศึกษาอัตราแลกเปลี่ยนได้ เลือกใช้มูลค่าที่สูงเกินจริงของสกุลเงินบาท (Degree of Currency Overvaluation) เป็นตัวแทนในการศึกษา ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคือทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) และทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Eclectic Theory of FDI) ของ J.H. Dunning (1981)

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยในภาพรวมได้แก่ ปัจจัยด้านความต้องการของตลาดและขนาดตลาด ระดับการเปิดเสรี โดยทั้งสองปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับ FDI การศึกษาในระดับแยกย่อยโดยพิจารณาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศแยกตามกลุ่มธุรกิจพบว่า แต่ละกลุ่มธุรกิจมีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดปริมาณการลงทุนที่แตกต่างกันไป โดยปัจจัยด้านความต้องการของตลาดและขนาดตลาดส่งผลกระทบต่อ FDI ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม สถาบันการเงิน และธุรกิจบริการ ปัจจัยด้านการเปิดเสรีส่งผลกระทบต่อ FDI ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม สถาบันการเงินและอสังหาริมทรัพย์ ปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยนส่งผลกระทบต่อ FDI ในธุรกิจอุตสาหกรรม และอสังหาริมทรัพย์ ในขณะที่ปัจจัยด้านความเสี่ยงของประเทศส่งผลกระทบต่อ FDI เฉพาะในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม และสถาบันการเงิน

กัมพล เหล่าพงศ์สวัสดิ์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องเงินทุนระหว่างประเทศและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศตลาดใหม่ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ทดสอบภาพรวมของผลของเงินทุนระหว่างประเทศที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ และส่วนที่เปรียบเทียบผลของเงินทุนระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศที่มีระดับสถานะการรองรับเงินทุนระหว่างประเทศสูง และกลุ่มประเทศที่มีระดับสถานะการรองรับเงินทุนระหว่างประเทศต่ำ โดยการศึกษาทั้งสอง ส่วนได้ใช้ข้อมูลจากประเทศตลาดใหม่จากภูมิภาคละตินอเมริกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศอินเดียรวม 9 ประเทศ ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1980 – 2005 และจะวิเคราะห์ผลการศึกษาด้วยวิธี Panel Regression Analysis และ Pooled Regression Analysis ตามลำดับ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth: Growth) อัตราการลงทุนภายในประเทศ (Domestic Investment Ratio: INV) อัตราการเติบโตของจำนวนประชากรภายในประเทศ (Population: POP) การพัฒนาของผลิตภาพปัจจัยการผลิตโดยรวม (DTFP) เงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เงินลงทุนผ่านตลาดทุนจากต่างประเทศ (Foreign Portfolio Investment: FPI) สัดส่วนการถือครองสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ (Deposit Money Bank to Central Bank Assets: Bankasset) ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา คือ

ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ Solow ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแนวใหม่ (Endogenous Growth Model)

ผลการศึกษาทั้งสองส่วนพบตรงกันว่าเฉพาะเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเท่านั้นที่ส่งผลบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ระดับผลจากเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศจะแตกต่างกันไปตามระดับการพัฒนาของระบบการเงินภาคธนาคารของแต่ละประเทศ ในขณะที่ผลการศึกษาในส่วนที่สองพบเพิ่มเติมว่า เงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่มีการผลิตเพื่อส่งออกจะส่งผลบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่มีการผลิตเพื่อรองรับอุปสงค์ภายในประเทศ

Sun (1998) ศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจมหภาคจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศจีน โดยเลือกศึกษาผลกระทบใน 10 เขตปกครองชายฝั่งทะเลของประเทศจีนในช่วงปี 1983 – 1995 เนื่องจากเขตปกครองชายฝั่งทั้ง 10 นี้ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษานั้นมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากกว่าร้อยละ 90 ซึ่งเรียกว่าเป็นโครงการ FIEs และข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลอนุกรมเวลาและข้อมูลภาคตัดขวางใช้การประมาณ Panel Data โดยวิธี Pooled Estimate ในการประมาณแบบจำลอง การศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจมหภาคนี้ได้แบ่งการศึกษออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาผลกระทบทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้ตัวแทนคือรายได้ประชาชาติเป็นตัวแทนที่อธิบายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลการทดสอบปรากฏว่า ตัวแปรอิสระในแบบจำลองซึ่งประกอบด้วย การลงทุนสินค้านำเข้าในประเทศ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เงินทุนจากต่างประเทศนอกเหนือจากเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และจำนวนแรงงาน มีนัยสำคัญ ทางสถิติและค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรทุกตัวเป็นบวกหรือมีความสัมพันธ์กับรายได้ประชาชาติในทิศทางเดียวกัน ยกเว้นตัวแปรเงินทุนจากต่างประเทศ นอกเหนือจากเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรเป็นบวกแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 2 ศึกษาผลกระทบทางการลงทุนในสินค้านำเข้าภายในประเทศ ผลการทดสอบพบว่า ตัวแปรอิสระในแบบจำลองซึ่งประกอบด้วย รายได้เฉลี่ยต่อหัวของแรงงาน การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และเงินทุนจากต่างประเทศนอกเหนือจากเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นตัวแปรเงินทุนจาก

ต่างประเทศนอกเหนือจากเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรเป็นบวกแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 3 ศึกษาผลกระทบทางด้านการสร้างการจ้างงาน โดยศึกษาจากสถิติจำนวนแรงงานในโครงการ FIEs ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า มีจำนวนแรงงานกว่า 1 ล้านคน ถูกจ้างงานโดยโครงการ FIEs ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 21 ของแรงงานทั้งหมดในภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าจ้างที่แรงงานในโครงการ FIEs ได้รับสูงกว่าค่าจ้างของแรงงานในอุตสาหกรรมอื่นๆ และสูงกว่าภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ส่งผลให้รายได้ของแรงงานเพิ่มสูงขึ้น และเป็นไปได้ว่าจะทำให้การบริโภค และการออมของแรงงานเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้โครงการของ FIEs ยังเป็นการสร้างงานซึ่งทำให้เกิดการไหลเข้ามาของแรงงานจากภาคเศรษฐกิจอื่นๆ นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานและนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพการผลิตส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ส่วนที่ 4 ศึกษาผลกระทบของดุลการค้าระหว่างประเทศ โดยศึกษาจากข้อมูลทางสถิติ และข้อมูลดุลการค้าระหว่างประเทศของจีน ผลการศึกษาพบว่า โครงการ FIEs ทำให้ดุลการค้าของจีนขาดดุลเนื่องจากสาเหตุที่การก่อตั้งของโครงการ FIEs ของนักลงทุนชาวต่างชาติมีการนำเข้าเครื่องจักรกลและเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า ซึ่งสินค้านำเข้าเหล่านี้มีสัดส่วนที่ใหญ่มากเมื่อเทียบกับสินค้านำเข้าทั้งหมดของจีน และนอกจากนี้ยังมีการนำเข้าปัจจัยในการผลิตซึ่งรวมถึง วัตถุดิบ ชิ้นส่วน อะไหล่และปัจจัยอื่นๆ ในการผลิต เนื่องจากปัจจัยการผลิตของโครงการ FIEs มีการใช้ปัจจัยจากต่างประเทศมากกว่าปัจจัยภายในประเทศจีน ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ดุลการค้าของประเทศจีนขาดดุลเพิ่มมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

ผลจากการศึกษาพบว่า FDI มีนัยสำคัญในการกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีนในช่วง 18 ปีที่ผ่านมา นั่นคือการเพิ่มการสะสมทุนภายในประเทศ การเพิ่มการส่งออก และการเพิ่มการจ้างงาน ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า FDI มีผลทางบวกต่อการลงทุนภายในประเทศ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีน นอกจากนี้ FDI ยังนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพ และการจัดสรรประสิทธิภาพของธุรกิจภายในประเทศ โดยการถ่ายโอนเทคโนโลยีสนับสนุนการส่งออก และส่งผลดีต่อธุรกิจระหว่างท้องถิ่นให้ดีขึ้น จากการไหลเข้ามาของแรงงานและปัจจัยทุน นอกจากนี้ FDI ยังส่งผลกระทบในแง่ลบต่อประเทศจีน ดังนี้ 1) การก่อสร้างโครงการ FIEs ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติซึ่งมาจากการตั้งโรงงานในแหล่งชุมชน 2) เศรษฐกิจท้องถิ่นมีความแตกต่างกันอย่างมากซึ่งเป็นผลมาจากการกระจายที่ไม่สมดุลของการลงทุน 3) การขาดดุลการค้าที่ทำให้รายได้ของประเทศลดลง

Song Kuok Thong (2002) ได้ทำการศึกษาเรื่องการกำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอาเซียน 5 ประกอบด้วยประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซียไทยและฟิลิปปินส์ โดยใช้ข้อมูล Cross Section และ Time Series ตั้งแต่ปี 1969 – 1999 และประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Pooled Regression ตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อัตราการจ้างงาน (Employment Rate) อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate) การค้า (Trade) และเงินทุน (Capital) จากผลการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อัตราการจ้างงาน (Employment Rate) อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate) การค้า (Trade) และเงินทุน (Capital) มีความสัมพันธ์ที่สูงในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน 5 สำหรับการประมาณค่าตามวิธีของ Johansen และ Juselius (JJ) เป็นการประมาณค่าเพื่อทดสอบความสัมพันธ์และความเป็นเหตุเป็นผลในระยะยาว ระหว่างปัจจัยของการลงทุนโดยตรงใน 5 ประเทศของอาเซียน ผลจากการทดสอบแสดงให้เห็นว่าชุดข้อมูลของมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์เป็นการรวมเข้าหากัน (Cointegrated) และแบ่งส่วนกัน (Share) ในระยะยาว ในส่วนของประเทศไทยแสดงให้เห็นตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัวในชุดข้อมูลที่เป็นการรวมเข้าหากัน (Cointegrated) และมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพที่แบ่งส่วนกัน (Share) ในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ไรท์ก็ ตามประเทศสิงคโปร์ ไม่สามารถนำมาใช้ในการศึกษากครั้งนี้ เนื่องจากสิงคโปร์มีคุณภาพและ ปริมาณของแรงงานที่มีทักษะสูง รวมทั้งเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโต อย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับ ประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียน

Hara and Razafimahefa (2003) ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในประเทศญี่ปุ่น ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายปี ตั้งแต่ปี 1980 – 2001 โดยประมาณค่าแบบจำลอง ถดถอยหลายตัวแปร (Multiple Regression Models) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Square: OLS) โดยตัวแปรต่างๆ ทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้คือ ขนาดของตลาด (Market Size) ซึ่งใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นตัวแทนในการศึกษา ความผันผวนของ อัตราแลกเปลี่ยน (Volatility of Exchange Rates) ราคาสินค้าคงคลัง (Price Shock) ราคาที่ดิน (Land Price) และตัวแปรหุ่นของการจัดกฎระเบียบโดยรัฐบาลประเทศญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของ ตลาด (Market Size) ซึ่งใช้ GDP เป็นตัวแทนมีนัยสำคัญทางสถิติสูงที่สุดในตัวแปรที่ใช้ทั้งหมด ระดับราคาสินค้าคงคลัง (Price Shock) และความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน (Volatility of Exchange Rates) เป็นตัวกีดขวางการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Land Price) และตัวแปรหุ่น ของการจัดกฎระเบียบโดยรัฐบาลประเทศญี่ปุ่น ก็เป็นตัวแปรที่ส่ง เสริมการไหลเข้า ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

Makki and Somwaru (2004) ศึกษาบทบาทของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนาภายใต้โครงสร้างทฤษฎีความจำเป็นเจริญเติบโตภายใน โดยศึกษาข้อมูลประเทศกำลังพัฒนาจำนวน 66 ประเทศใน 3 ทศวรรษ ผลการศึกษาพบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และการค้าระหว่างประเทศจะส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทางบวก โดยที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะมีการนำเอาเทคโนโลยีขั้นสูงมาสู่ประเทศกำลังพัฒนา โดยผลการศึกษาจะแสดงให้เห็นว่าประเทศกำลังพัฒนาจะได้รับประโยชน์จากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มากยิ่งขึ้นหากประเทศผู้รับทุนมีทุนสะสมจำนวนมาก และเป็นการกระตุ้นการลงทุนภายในประเทศ ในขณะที่นโยบายเศรษฐกิจมหภาคและความมีเสถียรภาพของหน่วยงานต่างๆ จะช่วยให้ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนภายในประเทศส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล ในขณะที่ผลการศึกษา ยังแสดงให้เห็นว่า ภาวะภายใน และการใช้จ่ายของภาครัฐก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาให้มีความเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น

Kimino and Driffield (2005) ได้ทำการศึกษาด้านมหภาค ที่เป็นตัวกำหนด การไหลเข้าของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศภายในประเทศญี่ปุ่น ในปี 1989-2002 จำนวน 17 ประเทศ ผู้ลงทุนที่สำคัญในประเทศญี่ปุ่น โดยการใช้ข้อมูลแบบ Panel Data ข้อมูลตัวแปรต่างๆ ทางเศรษฐกิจมหภาค คือ ขนาดตลาดของประเทศแหล่งเงินทุน การส่งออกของประเทศ แหล่งเงินทุน อัตราแลกเปลี่ยนโดยเปรียบเทียบ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้โดยเปรียบเทียบ ค่าจ้าง แรงงาน โดยเปรียบเทียบ บรรยากาศความน่าลงทุน

พบว่าผลที่ได้จากการทดสอบด้วยวิธี Pooled Ordinary Least Squares ไม่ค่อยสนับสนุนการลงทุนเท่ากับ Fixed Effects และ Random Effects โดยที่ Fixed Effect จะให้ผลสนับสนุนที่ดีที่สุด โดยตัวแปรที่ให้ผลการทดสอบตรงกันข้ามกับสมมติฐานคือ GDP อัตราแลกเปลี่ยน และอัตราค่าจ้างแรงงาน แต่ผลทดสอบนั้นมีผลการสนับสนุนที่ต่ำ และ ผลที่ได้จากการกำหนดสมมติฐานคือการส่งออกของประเทศผู้ลงทุนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้โดยเปรียบเทียบ ให้ผลในทางตรงกันข้ามกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และบรรยากาศความน่าลงทุนให้ผลเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งจากผลที่ได้จากการทดสอบ Fixed Effects สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระที่สนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริงนั้น คือการส่งออกของประเทศผู้ลงทุน และบรรยากาศความน่าลงทุนภายในประเทศเอง

Wei (2005) ศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้าไปยังประเทศจีนและประเทศอินเดีย โดยใช้ข้อมูลรายปีในปี 1987 - 2000 ตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ RGDP ซึ่งเป็นสัดส่วนระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศผู้เข้ามาลงทุนและประเทศผู้รับทุน (Home Country/Hose Country), REX คือสัดส่วนระหว่างมูลค่าการส่งออกที่แท้จริงของประเทศผู้รับทุนและประเทศผู้เข้ามาลงทุน (Hose Country/ Home Country), RIM คือสัดส่วนระหว่างมูลค่าการนำเข้าที่แท้จริงของประเทศผู้รับทุนและประเทศผู้เข้ามาลงทุน (Hose Country/ Home Country), RWAGE คือสัดส่วนระหว่างอัตราค่าจ้างที่แท้จริงของประเทศผู้เข้ามาลงทุนและประเทศผู้รับทุน (Home Country/ Hose Country), RER คือ สัดส่วนระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อดอลลาร์สหรัฐของประเทศผู้เข้ามาลงทุนและประเทศผู้รับทุน (Home Country/ Hose Country), RBC คือ สัดส่วนระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่แท้จริงของประเทศผู้เข้ามาลงทุนและประเทศผู้รับทุน (Home Country/ Hose Country), RCR คือสัดส่วนระหว่างความเสี่ยงของประเทศผู้เข้ามาลงทุนและประเทศผู้รับทุน (Home Country/ Hose Country), TCD ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ GEOD คือความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ของทั้งสองประเทศ TREATY คือสาเหตุของความแตกต่างทางการลงทุนของทั้งสองประเทศ โดยได้ใช้ Random Effect Model ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจากองค์กรเพื่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD, (2003)) จำนวน 15 ประเทศ ประกอบด้วย ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เบลเยียม เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เกาหลี เนเธอร์แลนด์ สเปน สวีเดน สวิสเซอร์แลนด์ อังกฤษ และ สหรัฐอเมริกา ที่เข้ามาลงทุนในประเทศจีนและอินเดีย โดยประยุกต์ใช้ Oaxaca-Blinder Decomposition ในการอธิบายถึงสาเหตุของความแตกต่างในครั้งนี้

ผลการศึกษาพบว่า ในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศจีน ส่วนใหญ่มีปัจจัยมาจากตลาดภายในที่มีขนาดใหญ่จึงเป็นตัวดึงดูดการลงทุนจากกลุ่มประเทศ OECD ได้ สำหรับประเทศอินเดีย ปัจจัยหลักๆที่ทำให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศคือ ตลาดภายในประเทศและค่าจ้างแรงงานที่มีราคาถูก เมื่อเปรียบทั้งสองประเทศแล้วประเทศจีนจะมีปัจจัยที่น่าดึงดูดการลงทุนจากกลุ่มประเทศ OECD มากกว่า โดยปัจจัยสำคัญจะอยู่ที่ขนาดตลาดภายในประเทศ (Domestic Market) ที่มีขนาดใหญ่ และมีการค้าระหว่างประเทศที่เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ OECD ในระดับสูง แต่ขณะที่ประเทศอินเดียเอง แม้จะมีความน่าดึงดูดการลงทุนน้อยกว่าประเทศจีน แต่ก็มิข้อได้เปรียบในด้านต้นทุนแรงงานต่ำกว่า ประเทศมีความเสี่ยงน้อยกว่า ภูมิประเทศมีความใกล้ชิด

กับกลุ่มประเทศ OECD และ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความได้เปรียบเหล่านี้ทำให้ประเทศอินเดียลดช่องว่างในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Gap in FDI) ได้มากขึ้น

Chowdhury and Mavrotas (2006) ศึกษาความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และการเจริญเติบโตใน 3 ประเทศกำลังพัฒนาที่มีการเปิดรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ ประเทศชิลี มาเลเซีย และไทย ซึ่งแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ระบบการปกครอง และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยศึกษาในช่วงปี 1969 -2000 ผลการศึกษาจากการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลตามวิธีของ Toda -Yamamoto พบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นเป็นสาเหตุของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศชิลี ในขณะที่ประเทศไทยและ มาเลเซียพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันหรือมีความสัมพันธ์กัน 2 ทิศทางกล่าวคือ GDP เป็นสาเหตุให้ FDI เพิ่มขึ้น และอีกทางหนึ่ง FDI ก็เป็นสาเหตุให้ GDP เพิ่มขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะของนโยบายที่ใช้ยังมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ภายใต้วรรณการเข้า ใจทิศทางความเป็นเหตุเป็นผลระหว่าง 2 ตัวแปรซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนานโยบายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนนักลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงินในเอเชียในปี 1997/1998

Karimi, Yusop and Siong Hook (2009) ได้ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกสถานที่เพื่อการลงทุนโดยตรงในประเทศสมาชิกอาเซียนระหว่างปี 2000-2005 โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธี TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) เพื่อเลือกประเทศที่เหมาะสมที่สุดในอาเซียน ที่มีความดึงดูดการไหลเข้าของ FDI นอกจากนี้ยังมีการนำตัวชี้วัดมาเป็นตัวกำหนดการไหลเข้าของ FDI คือ GDP ต่อหัว อัตราการเจริญเติบโตของ GDP เมื่อ 15 ที่ผ่านมา ซึ่งใช้แทนการคาดการณ์การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกต่อ GDP เพื่อวัดระดับการเปิดทางการค้าและความสามารถในการแข่งขัน โทรศัพท์สายหลัก (Telephone Mainlines) ต่อประชากร 1,000 คน เพื่อวัดความทันสมัยของข้อมูล และโครงสร้างพื้นฐานด้านการติดต่อสื่อสาร การผลิตกระแสไฟฟ้า (Electricity Production) เพื่อวัดความสามารถในโครงสร้างพื้นฐานทางการค้า การไหลเข้าของ FDI เฉลี่ยเมื่อ 10 ปีที่แล้วเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดึงดูดการไหลเข้าของ FDI และบรรยากาศการลงทุน ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index) ดัชนีความสามารถในการรักษาสภาพแวดล้อม (Environmental Sustainability Index) ดัชนีโดยรวมของเสรีภาพทางเศรษฐกิจเพื่อวัดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการเมืองโดยรวม การลงทะเบียนเรียน (School Enrollment) เพื่อวัดทักษะความรู้ และทุนมนุษย์

ผลจากการศึกษาด้วยวิธี TOPSIS เพื่อจัดอันดับประเทศในกลุ่มอาเซียนในแง่ของสถานที่และกำลังการผลิตที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ พบว่าประเทศที่มีความน่าลงทุนมากที่สุดในปี 2005 เรียงอันดับประเทศที่มีความน่าสนใจจากมากไปหาน้อย คือประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ กัมพูชา อินโดนีเซีย พม่า และลาวตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2000 ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซียและไทยยังคงอยู่ในลำดับต้นๆ เสมอ ส่วนเวียดนามดีขึ้นจากลำดับที่ 6 ในปี 2000 เป็นลำดับที่ 4 ในปี 2005 ลำดับที่ 5 ยังคงเป็นประเทศฟิลิปปินส์ตามเดิม ลำดับที่ 6 คือประเทศกัมพูชาซึ่งดีขึ้นจากลำดับที่ 7 ในปี 2000 ลำดับที่ 7 คือประเทศอินโดนีเซีย ที่ลดระดับลงจากที่ 4 ในปี 2000 และลำดับที่ 8 และ 9 ยังคงเป็นประเทศพม่า และลาวตามเดิม

Vijayakumar, Sridharan and Sekhara Rao (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยกำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดียและจีน (BRICS) โดยใช้ข้อมูลรายปีระหว่างปี 1975-2007 (สำหรับข้อมูลของประเทศรัสเซียเป็นข้อมูลที่เริ่มจากปี 1990 เป็นต้นไป) ใช้การวิเคราะห์แบบ Panel Analysis ตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการศึกษาได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของขนาดตลาด (Market size) ดัชนีราคาสินค้าอุตสาหกรรม (Industrial Production Index: IPI) และอัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate: IFLA) ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ค่าจ้างแรงงาน (Wage) และค่าชดเชยของลูกจ้าง (Compensation of Employees) ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของต้นทุนแรงงาน (Labor Cost) ดัชนีโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ (Infrastructure Index: NIFI) การเปิดเสรีทางการค้า (Trade Openness: TRDO) อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Exchange Rate: REER) การสะสมทุนเบื้องต้น (Gross Capital Formation: GCFN)

ผลจากการศึกษาพบว่า ขนาดตลาด (Market Size) ต้นทุนแรงงาน (Labor Cost) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ค่าเงินตรา (Currency Value) ซึ่งวัดจากอัตราแลกเปลี่ยน และการสะสมทุน (Gross Capital Formation) มีศักยภาพเป็นตัวกำหนดการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stability) และการเจริญเติบโตในอนาคต (Growth Prospects) ซึ่งวัดจากอัตราเงินเฟ้อและอุตสาหกรรมการผลิต การเปิดกว้างทางการค้า (Trade Openness) ซึ่งวัดจากอัตราส่วนของการค้ารวมต่อ GDP เป็นปัจจัยที่ไม่มีความสำคัญต่อการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดียและจีน

สรุปผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับผลงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ผู้ศึกษาส่วนใหญ่ใช้ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดการลงทุนจากต่างประเทศ (Eclectic Theory) ของ J.H. Dunning (1981) เป็นพื้นฐานในการศึกษา ส่วนวิธีที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ พบว่าจะใช้หลายวิธีในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ อันได้แก่ วิธี Pooled OLS วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) การรวมเข้าหากัน (Cointegrated) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) ระดับการเปิดประเทศ (Degree of Openness) อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate) มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง (Real Export) การจ้างงาน (Wage) ดัชนีค่าสัมประสิทธิ์ความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ (International Competitive Coefficient Index: ICC) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ระดับการพัฒนา (Degree of industrialization) ระดับการลงทุนของต่างชาติ (Level of foreign Investment) จำนวนแรงงาน (Labor Force) อัตราการค้า (Term of Trade) และการสะสมทุน (Gross Fixed Capital Formation) ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลในทิศทางตรงกันข้ามกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ อัตราดอกเบี้ย (Minimum Loan Rate) ความเสี่ยงของประเทศ (Country Risk)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้คือ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการเลือกตัวแปรในการศึกษา นอกจากนั้นยังได้ประโยชน์ต่อการศึกษาในด้านวิธีการศึกษา ที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ โดยการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกใช้วิธี Random Effect มาทำการคาดประมาณ

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การลงทุนจากต่างประเทศ เป็นการเคลื่อนย้ายทุนที่เกี่ยวกับกิจการของบริษัทในต่างประเทศ โดยปกติการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Investment) ประกอบด้วย 2 รูปแบบหลัก แบบแรก คือการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เป็นเงินลงทุนที่ผู้ลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารและควบคุมกิจการ และเพื่อทำให้องค์กรนั้นๆ มีกำไร ในที่สุดอาจเข้ามาลงทุนโดยการควบและครอบงำกิจการ (Merger & Acquisition) โดยการซื้อหุ้นจากบริษัทเดิมที่มีอยู่ในประเทศผู้รับทุน (Host Country) จนมีสัดส่วนการถือหุ้นข้างมาก และสามารถบริหารกิจการในฐานะผู้ถือหุ้นรายใหญ่ได้ หรืออาจเข้ามาในรูปแบบ

ของการตั้งกิจการสาขา (Affiliate) การเข้าร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่น (Joint Venture) การจัดตั้งบริษัท หรือโรงงานขึ้นมาใหม่ (Green-field Venture) เช่น เซลล์ โคล์ เนสท์เล่ ฯลฯ วัตถุประสงค์ของการลงทุนประเภทนี้เพื่อหาผลประโยชน์ในหลักทรัพย์ทั้งทางด้านการเงินปันผล (Dividend) และกำไรส่วนเกินทุน (Capital Gain) แบบที่สองคือ การลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment) เป็นการลงทุนที่ผู้ลงทุนเข้ามาซื้อหลักทรัพย์ในตลาดแรก (Primary Market) หรือตลาดรอง (Secondary Market) หรือซื้อพันธบัตรรัฐบาล หุ้นสามัญ หุ้นกู้ (สุวิชา โกมลทิต, 2544) นักลงทุนจะมีบทบาทเพียงเป็นแหล่งการเงิน แต่ไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับการบริหารและมักเป็นการลงทุนระยะสั้น ผู้ลงทุนส่วนใหญ่เป็นสถาบันนักลงทุน (Institutional Investors) ตัวอย่างเช่น เมอร์ริล ลินช์, มอร์แกน สแตนลีย์ ฯลฯ เนื่องจากการลงทุนของกลุ่มนี้เป็นการลงทุนระยะสั้น ตั้งแต่แค่ไม่กี่สัปดาห์ จนถึงไม่กี่ปี เงินลงทุนในกลุ่มนี้จึงถือเป็น “เงินร้อน” ที่ไหลเข้าออกได้อย่างรวดเร็ว การลงทุนในหลักทรัพย์สามารถแปรสภาพหุ้นเป็นเงินสดได้ง่าย ต่างจากการลงทุนโดยตรงของบริษัทข้ามชาติ ซึ่งมีทั้งสินทรัพย์ที่เป็นอุปกรณ์ โรงงาน ฯลฯ ที่แปรสภาพเป็นเงินสดได้ยาก หรือมีฉะนั้นก็จะถูกกดราคาจนไม่คุ้มทุน (กัควดี วีระภาสพงษ์, 2543)

ความแตกต่างระหว่างการลงทุนโดยพันธบัตรกับการลงทุนโดยตรงนั้นอยู่ที่ว่า ใครเป็นผู้ที่มีอำนาจควบคุมบริษัทต่างประเทศที่ไปลงทุน ถ้าหากผู้ทำการลงทุนไม่มีเจตนาที่จะควบคุมบริษัทต่างประเทศนั้นโดยตรงจะถือเป็นการลงทุนโดยพันธบัตร แต่หากผู้ทำการลงทุนนั้นมีเจตนาที่จะควบคุมบริษัท จะถือเป็นการลงทุนโดยตรง และในการลงทุนโดยตรงนั้น ถ้าหากผู้ลงทุนมีอำนาจควบคุมอย่างสมบูรณ์ บริษัทนั้นก็จะบริษัทลูกที่เป็นเจ้าของโดยสมบูรณ์ (Wholly-owned Subsidiary) ซึ่งได้มาโดยการซื้อบริษัทท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมมาดำเนินการต่อ (Take Over) แต่การเป็นบริษัทลูกไม่จำเป็นต้องเป็นในรูปของการเป็นเจ้าของโดยสมบูรณ์เสมอไป อาจจะเป็นไปในรูปของบริษัทร่วมลงทุน (Joint Venture) ซึ่งบริษัทข้ามชาติมีหุ้นส่วนข้างมาก (Majority Share) หรือมีหุ้นเท่าๆ กัน (Equal Share) หรือมีหุ้นส่วนค่อนข้างน้อย (Minority Share) ก็ย่อมเป็นไปได้ (ดร.พนิต ชีรภาพวงศ์, 2552)

ในที่นี้จะพิจารณาศึกษาเฉพาะการลงทุนโดยตรง เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในภาคการผลิตที่แท้จริง (Real Sector) ที่จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ และสร้างความจำเป็นเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

ทฤษฎีการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ

ก่อนที่จะมีการพัฒนาทฤษฎีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการพัฒนาทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศเป็นหลัก เริ่มตั้งแต่สำนักคลาสสิก อדם สมิธ ได้เสนอว่า “ความได้เปรียบของการแบ่งงาน” (ทางสังคม) สามารถนำมาใช้ในระดับระหว่างประเทศได้เช่นเดียวกับในระดับภายในประเทศ กล่าวคือการค้าระหว่างประเทศอย่างเสรีจะเกิดขึ้นถ้ามีความแตกต่างในด้านต้นทุนอย่างสมบูรณ์ (Absolute Cost) เกิดขึ้น ต่อมาริคาร์โด (Ricardo) ได้ยกตัวอย่างง่าย ๆ ที่แสดงถึงการค้าระหว่างประเทศอังกฤษกับโปรตุเกส ระหว่างเสื้อผ้าของอังกฤษ กับองุ่นของโปรตุเกส โดยชี้ว่าสามารถเป็นไปได้และจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศคู่ค้า ถ้าการค้านั้นตั้งอยู่บนหลักของ “ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ” (Comparative Advantage) ในทฤษฎีของริคาร์โด นั้นความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศหนึ่งๆ จะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างประเทศในเรื่องผลิตภาพของแรงงาน ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างประเทศในด้านเทคโนโลยีและฟังก์ชันการผลิต แต่ไม่ได้อธิบายว่าปัจจัยใดเป็นตัวกำหนดความไม่เท่าเทียมกันทางเทคโนโลยีระหว่างประเทศนี้อีกทีหนึ่ง ดังนั้นแม้ทฤษฎีของริคาร์โดจะสามารถอธิบายได้ว่าทำไมจึงเกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้นเกิดในปริมาณเท่าใด และมีองค์ประกอบของสินค้าอย่างไร แต่ทฤษฎีของริคาร์โดไม่อาจอธิบายการเกิดการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้

จึงเป็นความพยายามของสำนักนีโอ-คลาสสิกที่จะอธิบายว่า ทำไมประเทศหนึ่งๆ ถึงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าหนึ่งๆ ทางทฤษฎี “Factor endowment” ซึ่งได้รับการพัฒนาโดยนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน 2 คนคือ เฮกเชอร์ (Heckscher) กับ โอห์ลีน (Ohlin) ทฤษฎีของเฮกเชอร์-โอห์ลีน (H-O theory) ได้อธิบายการค้าของประเทศหนึ่งๆ ในจำนวนของ “Endowment” (หรือทรัพยากรที่จะก่อให้เกิดรายได้ขึ้นในอนาคต) ของเหล่าปัจจัยการผลิต อันได้แก่ทุนกับแรงงาน ซึ่งเป็นตัวแทนของความได้เปรียบเฉพาะในทำเล (Location specific advantages) ที่เป็น Endowments ของประเทศต่างๆ ฉะนั้นประเทศหนึ่งๆ จะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและจะส่งออกสินค้าเฉพาะสินค้าที่มีปัจจัยการผลิตอุดมสมบูรณ์และถูกใช้อย่างค่อนข้างเต็มที่ที่สุด ขณะเดียวกันก็จะนำเข้าสินค้าที่หาได้ยากในประเทศนั้น ข้อสมมติของทฤษฎีเฮกเชอร์-โอห์ลีนยังกำหนดให้ประเทศคู่ค้าทั้งสองมีปัจจัยที่ป้อนเข้า (Input) เป็นแบบเอกลักษณะ (Homogeneous) เพียง 2 ชนิดคือ แรงงานกับทุนซึ่งไม่สามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศได้ บริษัททั้งหมดเป็นผู้กำหนดราคาเองภายใต้เงื่อนไขการแข่งขันระหว่างหน่วยย่อยๆ ไม่มีกำแพงกีดขวางการค้าระหว่างประเทศกับไม่มีธุรกรรม (Transaction cost) และรสนิยมการบริโภคของแต่ละประเทศเหมือนกัน

ต่อมาทฤษฎีของเฮกเซอร์-โอห์ลีนได้ถูกวิจารณ์ว่าตั้งอยู่บนข้อสมมติที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในประเด็นต่อไปนี้

1. การสมมติให้ไม่อาจเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศ ฟังก์ชันการผลิตเหมือนกันหมดทุกประเทศ และการแข่งขันเป็นแบบระหว่างหน่วยย่อยๆ เช่นนี้ย่อมมีนัยว่า ตลาดทั้งหลายสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่ยอมรับการมีความล้มเหลวของตลาดซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

2. การสมมติให้ไม่มีค่าใช้จ่ายเรื่องข้อมูลข่าวสาร (Information) และไม่มีกำแพงการค้ากีดกันการค้าและการแข่งขันซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ การค้าระหว่างประเทศจะเป็นเพียงรูปการณ์เดียวที่เป็นไปได้ของการทำธุรกิจระหว่างประเทศ กล่าวคือในทฤษฎีของเฮกเซอร์-โอห์ลีน การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจะเป็นไปไม่ได้ แต่ทฤษฎีของเฮกเซอร์-โอห์ลีนต่างจากทฤษฎีของริคาร์โดตรงที่ว่า ทฤษฎีนี้สมมติว่า ฟังก์ชันการผลิตเหมือนกันทุกๆ ที่ และข่าวสารกับเทคโนโลยีสามารถใช้ได้อย่างเสรี และอย่างทันทีในทุกๆ ประเทศ

ขณะที่แนวคิดหลักๆ ของเฮกเซอร์สามารถสืบสาวต้นตอย้อนหลังไปได้ถึงปี 1919 แต่กว่าที่จะสถาปนาเป็นทฤษฎีของเฮกเซอร์-โอห์ลีนซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปได้ ก็เข้าสู่ทศวรรษที่ 1950 แล้ว และช่วงเวลา 20 ปีหลังจากนั้นก็เป็นการพยายามปรับปรุงทฤษฎีให้มีความสอดคล้องกับความเป็นจริง (Realism) มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ซึ่งทิศทางการปรับปรุงได้กระทำใน 2 ทางคือ

1. Neo-Factor Theories of Trade

ซึ่งเป็นการขยายทฤษฎี H-O ซึ่งมีแค่ 2 ปัจจัยการผลิตให้ครอบคลุมถึงปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่เป็น Location-Specific Endowments ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยจำพวกทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งก็มีผลสำคัญในการกำหนด “ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ” เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ Neo-Factor Theories ยังเสนอให้ยอมรับความแตกต่างในคุณภาพของปัจจัยป้อนเข้า กล่าวคือ ทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยกับการกำหนด “แรงงาน” (Labor) ให้เป็นปัจจัยเดี่ยวๆ (Single Factor) ของการผลิต แต่เห็นว่าการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ หรือใน Human Capital อันได้แก่แรงงานที่มีทักษะสูงเป็นมืออาชีพ และมีความสามารถในการจัดการหรือการบริหาร

ย่อมสามารถสร้างความได้เปรียบในผลผลิตที่เป็นสินค้าที่ใช้ทักษะหนาแน่น (Skill-Intensive Goods) ให้แก่ประเทศนั้นได้ เพราะฉะนั้นทักษะของแรงงานจึงควรจะถูกพิจารณาเป็นปัจจัยที่สามของการผลิตนอกเหนือไปจากทุนและแรงงานในทฤษฎี H-O และทฤษฎีทรัพยากรมนุษย์อันนี้ได้ช่วยทำให้ทฤษฎี H-O มีลักษณะทั่วไปยิ่งขึ้น กล่าวคือ มีความเหมาะสมที่จะใช้กับกรณีของการค้าหรือการให้สิทธิบัตร และการลงทุนระหว่างประเทศได้ เพราะฉะนั้น Neo-Technology Theories จึงช่วยทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับการลงทุนระหว่างประเทศชัดเจนยิ่งขึ้น

2. Neo-Technology Theories of Trade

ในขณะที่ข้อสมมติของ Neo-Factor Theories ยังตั้งอยู่บนสภาพแวดล้อมที่เป็นการแข่งขันโดยสมบูรณ์ และพัฒนาทฤษฎี H-O ในรูปของการขยายทฤษฎีนั้น Neo-Technology Theories กลับถือเอาสภาพแวดล้อม ที่ถือเป็นการแข่งขันแบบไม่สมบูรณ์ เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา และมุ่งไปที่การพัฒนาในทิศทางเดียวกับของริคาร์โด กล่าวคือสมมติว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบถูกกำหนดมาจากความแตกต่างระหว่างประเทศในด้านเทคโนโลยี ความแตกต่างที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งระหว่าง Neo-Factor Theories กับ Neo-Technology Theories ก็คือ ในขณะที่ Neo-Factor Theories เน้นไปที่การอธิบายตัวแปรใหม่ๆ ที่เป็นตัวกำหนด “Location advantage” หรือความได้เปรียบจากทำเลของประเทศนั้น ส่วน Neo-Technology Theories กลับให้ความสำคัญกับความเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียวในทรัพย์สิน (Asset) บางอย่างของบริษัท เช่น เทคโนโลยี ซึ่งก็หมายความว่าทฤษฎีนี้หันไปเน้นยังปัจจัยใหม่ๆ ที่เป็นตัวกำหนด “Ownership Advantage” (ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ)

ทฤษฎี Neo-Factor และ Neo-Technology ถือเป็นการก้าวหน้าทางทฤษฎีของทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีเหล่านี้ยังไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ของบริษัทข้ามชาติได้อย่างเป็นที่น่าสนใจ เนื่องจากไม่ได้ผนวกเอาความก้าวหน้าทางทฤษฎีในระยะหลังๆ ของทฤษฎีองค์การอุตสาหกรรม (Industrial Organization) และเศรษฐศาสตร์ธุรกรรม (Transactional Economics) เข้ามาใช้ในการวิเคราะห์บริษัทข้ามชาติ เนื่องจากก่อนทศวรรษที่ 1960 ทฤษฎีองค์การอุตสาหกรรมมีข้อจำกัดทางทฤษฎีใหญ่ๆ อยู่ 2 ประการ คือ

1. ทฤษฎีองค์การอุตสาหกรรมไม่ให้ความสนใจกับมิติระหว่างประเทศ (International Dimension) เหมือนกับที่ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศในอดีตไม่ให้ความสนใจกับมิติสถาบัน หรือมิติองค์การอุตสาหกรรม

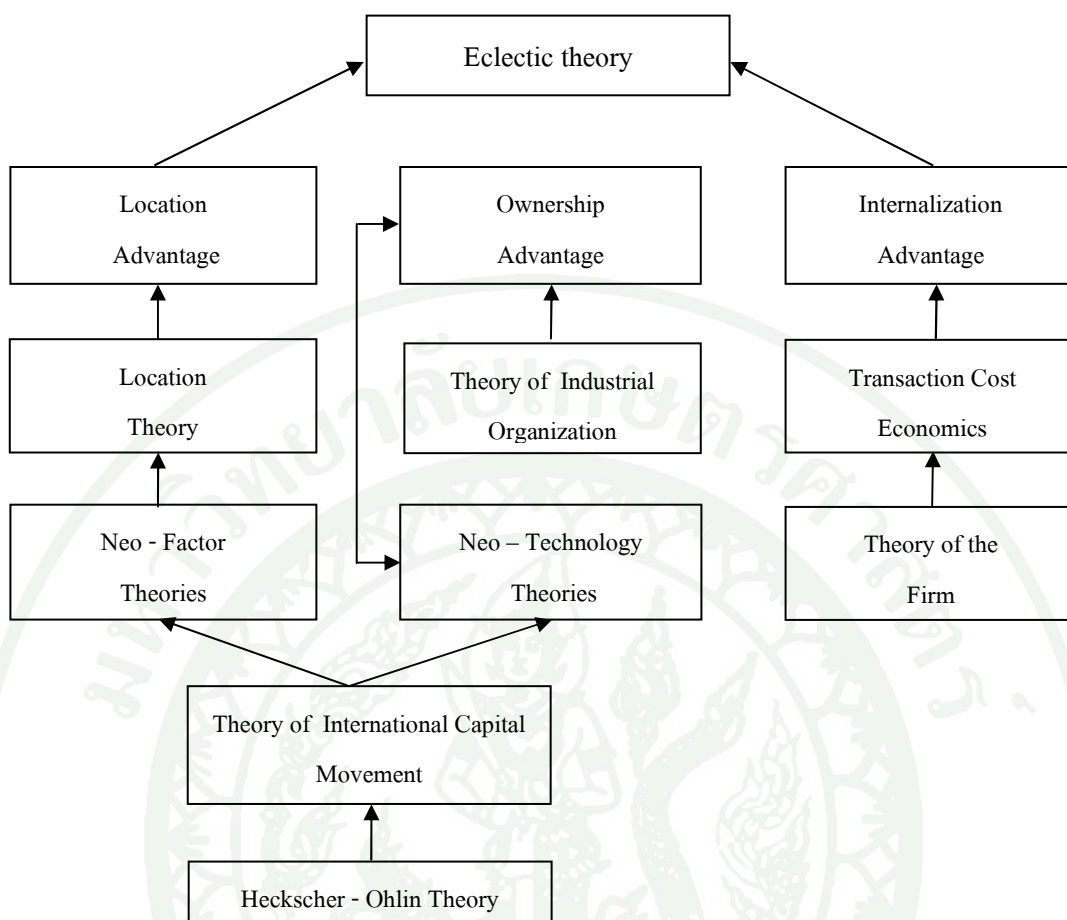
2. ไม่มีการผนวกเอาความไม่สมบูรณ์ของตลาดในการทำธุรกรรม (Transactional Market Imperfections) เข้ามาในการวิเคราะห์องค์การอุตสาหกรรม

นอกจากความก้าวหน้าทางทฤษฎีในการวิเคราะห์กิจกรรมของบริษัทข้ามชาติจะเกิดขึ้นในทฤษฎีองค์การอุตสาหกรรมแล้ว ยังเกิดขึ้นในทฤษฎีบริษัท (Theory of the Firm) ในรูปของการฟื้นฟูเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยค่าธุรกรรม (Transaction Cost Economics) ซึ่งการฟื้นฟูนี้เริ่มจากการหันไปประเมินงานเขียนของ Coase (Coase, 1937) เรื่อง “The Nature of the Firm” ใหม่ ในงานเขียนชิ้นนี้ Coase ให้ความสนใจกับปัญหาที่ว่า ทำไมบริษัทถึงปรากฏตัวขึ้นในเศรษฐกิจสินค้า “ซึ่งเหตุผลหลักของเรื่องที่ว่าทำไมการก่อตั้งบริษัทจึงมีกำไรรันอยู่เพราะว่ามีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ในการใช้กลไกราคา” ค่าใช้จ่ายที่เห็นได้ชัดในการจัดตั้ง (Organising) การผลิตโดยผ่านกลไกราคาคือ

1. การใช้จ่ายในการค้นหาราคาที่เหมาะสม (Relevant price) ว่าอยู่ที่ระดับใด
2. ค่าใช้จ่ายในการกำหนดพันธะสำหรับผู้ทำสัญญา
3. ความเสี่ยงที่ตามมาพร้อมๆ กับการทำสัญญา
4. ภาษีที่ถูกรัฐบาลเรียกเก็บเมื่อทำธุรกรรมโดยผ่านตลาด

การมีค่าใช้จ่ายในการใช้กลไกราคาเช่นนี้ จึงทำให้เกิด “ความได้เปรียบจากการทำให้เป็นภายในบริษัท” (Internalization Advantage) ขึ้น กล่าวคือ ถ้าหากธุรกรรม (Transaction) เหล่านั้นสามารถถูกทำให้ดำเนินไปภายในบริษัทด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า หรือถูกทำให้ดำเนินไปโดยผ่านตลาดแล้ว ธุรกรรมเหล่านั้นจะถูกทำให้เป็นภายใน (Internalized) โดยบริษัท และจะนำมาซึ่งการขยายใหญ่ขึ้นของบริษัทในรูปของธุรกรรมที่เพิ่มขึ้น (Additional Transactions) โดยการดำเนินของผู้ประกอบการ

วิวัฒนาการของทฤษฎีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในสาขาเศรษฐศาสตร์สายต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ได้ถูกการสังเคราะห์ (Synthesize) ขึ้นใหม่ในช่วงหลังทศวรรษที่ 1970 โดย Jhon H. Dunning ได้มีการผนวกทฤษฎีต่างๆ เข้าได้ด้วยกัน และให้มาอยู่ภายใต้ทฤษฎีใหม่ที่ชื่อว่า “Eclectic Theory” ของการผลิตรีหว่างประเทศ

ภาพที่ 2 วิวัฒนาการของทฤษฎีไปสู่ Eclectic Theory ของ Dunning
ที่มา: สุวินัย ภรณวลัย (2540 อ้างถึง Dunning, 1981: 49)

บทความที่สำคัญ 4 ชิ้นของ Dunning ได้ถูกรวบรวมมาอยู่ในหนังสือเล่มเดียวชื่อ International Production and the Multinational Enterprise (1981) ดังนั้น “Eclectic Theory” จึงเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติที่มีลักษณะครอบคลุมที่สุด (Comprehensive) ดังจะเห็นได้จากภาพที่ 2 ที่แสดงถึงวิวัฒนาการของทฤษฎีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศไปสู่ “Eclectic Theory” ของ Dunning

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงได้นำทฤษฎี “Eclectic Theory” ของ Dunning มาเป็นทฤษฎีหลักในการอธิบายปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศโดยมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีผสมผสาน (Eclectic Theory)

ทฤษฎีผสมผสาน หรือ ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ เป็นแนวคิดของ John H. Dunning (1981) ซึ่งเป็นผู้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ เป็นทฤษฎีที่ได้จากการสังเคราะห์ ทฤษฎีการลงทุนระหว่างประเทศต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างมีระบบ เพราะก่อนที่จะเกิดทฤษฎีนี้ Dunning มีความเห็นว่าทฤษฎีต่างๆ ที่อธิบายสาเหตุของการลงทุนระหว่างประเทศเท่าที่มีปรากฏอยู่ในขณะนั้น ยังไม่มีทฤษฎีใดที่สามารถอธิบายสาเหตุของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ และการขยายตัวของบริษัทข้ามชาติได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะแต่ละทฤษฎีมักจะเน้นความสำคัญเฉพาะปัจจัยที่เห็นว่าสำคัญบางปัจจัยเท่านั้น ทั้งๆ ที่ การตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศนั้น จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ประกอบกัน ดังนั้น Dunning จึงได้พยายามพัฒนาทฤษฎีที่มีความสมบูรณ์กว่าทฤษฎีอื่นๆ เพื่ออธิบายสาเหตุของการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศที่เรียกว่าทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Eclectic Theory) ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1980 ได้ขยายความทฤษฎีการทำให้เป็นภายใน และเพิ่มปัจจัยอื่นๆ เข้าไปเสริมการอธิบาย กล่าวคือ ในขณะที่ทฤษฎีการทำให้เป็นภายใน มุ่งที่จะสะท้อนเจตนาธรรมณ์และความสามารถของบริษัทในการผลิตระหว่างประเทศด้วยการทำให้ตลาดสินค้าระหว่างกลางมาอยู่ภายในบริษัทแบบข้ามชาติ (Internalise Intermediate Markets Across National Boundaries) โดยผ่านกลไกของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ดังนั้น ทฤษฎีการทำให้เป็นภายใน จึงมุ่งที่จะอธิบายเหตุผลการดำรงอยู่ของบริษัทข้ามชาติจากมุมมองของความล้มเหลวของตลาดเป็นหลัก และการอธิบายพฤติกรรมของบริษัทข้ามชาติด้วยทฤษฎีการทำให้เป็นภายใน จึงเป็นการอธิบายแบบแผนเชิงสถาบัน (Institutional Modality) ว่าทำไมบริษัทจึงเลือกหนทางในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรข้ามพรมแดนด้วยวิธีเป็นบริษัทข้ามชาติแทนที่จะผ่านกลไกตลาด ซึ่งทฤษฎีผสมผสาน จะพิจารณาปัญหาจากแง่มุมที่กว้างกว่าทฤษฎีการทำให้เป็นภายในโดยตั้งปัญหาว่า

1. ทำไม (Why) บริษัทถึงต้องทำการผลิตระหว่างประเทศ (ซึ่งครอบคลุมทั้งคำถามที่ว่าทำไมถึงเลือกการเป็นบริษัทข้ามชาติแทนที่จะผ่านกลไกตลาด และทำไมการเป็นบริษัทข้ามชาติจึงทำให้บริษัทนั้นเจริญเติบโตเร็วกว่าบริษัทอื่นๆ โดยสัมพัทธ์ด้วย)
2. ที่ไหน (Where) เป็นที่ที่บริษัทจะเลือกตัดสินใจลงทุน
3. อย่างไร (How) บริษัทถึงจะเลือกการลงทุนโดยตรง หรือไม่เลือกการลงทุนโดยตรงในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ

ตามแนวคิดของ Dunning การที่องค์การธุรกิจตัดสินใจทำการลงทุนในต่างประเทศนั้น มิใช่ ขึ้นอยู่เพียงเหตุผลที่ว่า องค์การธุรกิจมีความได้เปรียบในปัจจัยบางประการ แต่การที่จะตัดสินใจลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศขึ้นอยู่กับปัจจัย หรือเงื่อนไขต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ เป็น 3 ประการซึ่งนิยมเรียกย่อๆว่า OLI (รัตนา สายคณิต, 2530 หน้า 91-96) ถ้าไม่สามารถบรรลุ เงื่อนไขทั้ง 3 ประการแล้ว องค์การธุรกิจก็จะเลือกทางเลือกอื่นแทนการลงทุนโดยตรงระหว่าง ประเทศ เงื่อนไขดังกล่าวประกอบด้วย

1. ความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์พิเศษบางประการ (Ownership Specific Advantage: O)

ปกติองค์การธุรกิจจะต้องมีสินทรัพย์อยู่ในครอบครอง เพื่อจะนำสินทรัพย์เหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อาจเป็นทั้งสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Tangible Assets) เช่น สถานที่ทำการ อาคาร โรงงาน เครื่องจักร เป็นต้น สินทรัพย์บางอย่างขององค์การธุรกิจ อาจเหมือนกันกับธุรกิจอื่นๆที่ตั้ง ในแหล่งเดียวกัน เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม กฎหมาย และการค้าที่ส่งเสริมการลงทุน ความ พร้อมของตลาดแรงงาน โครงสร้างของตลาด เป็นต้น แต่มีสินทรัพย์พิเศษบางประการที่องค์การธุรกิจ สร้างขึ้นเอง หรือได้มาโดยวิธีต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) เช่น โดยการซื้อสิทธิบัตร หรือซื้อสัมปทาน เป็นต้น สินทรัพย์เหล่านั้นได้แก่ ความรู้ความเชี่ยวชาญทั้ง ด้านการจัดการ การตลาด และความรู้ด้านเทคโนโลยี มีสินค้าที่มีชื่อเสียง ประสิทธิภาพหรือทักษะ ของบุคลากรภายในองค์การ เป็นต้น ข้อได้เปรียบนี้จะช่วยชดเชยข้อเสียเปรียบต่อธุรกิจท้องถิ่นที่มี ความรู้ในตลาดภายในประเทศมากกว่า

2. ปัจจัยความได้เปรียบที่เกิดจากแหล่งที่ตั้ง (Location Specific Advantages: L)

เป็นการใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบของตนร่วมกับปัจจัยการผลิตบางอย่างที่มีอยู่ ภายนอกประเทศ จึงจะทำให้องค์การธุรกิจตัดสินใจไปลงทุนในต่างประเทศ ความได้เปรียบจาก แหล่งที่ตั้งจะมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ แรงงานที่มีประสิทธิภาพ ต้นทุน แรงงานต่ำ โครงสร้างพื้นฐานที่ดี เช่น การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร สภาพแวดล้อมทางการเมือง ระดับการเข้าแทรกแซงของรัฐบาล กฎหมาย ความแตกต่างของวัฒนธรรมและสังคม ขนาดตลาด และอัตราการเติบโตของตลาดในประเทศผู้รับการลงทุน รวมทั้งสิ่งจูงใจสำหรับการลงทุน (Investment Incentives) เช่น การส่งเสริมการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ประเทศผู้รับการลงทุนมีอยู่ นโยบายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การกำหนดอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น การที่

นักลงทุนจะเลือกทำการลงทุนโดยตรงในประเทศใดนั้น มูลเหตุหรือปัจจัยจูงใจที่สำคัญเกิดขึ้นจากการที่ประเทศผู้รับการลงทุนมีความได้เปรียบในแหล่งที่ตั้งในด้านการมีปัจจัยเฉพาะบางประการที่นักลงทุนมีความต้องการอยู่มากกว่าในประเทศของตนเอง โดยปัจจัยนี้สามารถทำให้ต้นทุนการผลิตของนักลงทุนต่ำกว่าการลงทุนในประเทศของตนได้ แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแหล่งทรัพยากรทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้น และเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ

3. ความได้เปรียบจากการทำให้เป็นภายในบริษัทเอง (Internalization Advantages: I)

เมื่อองค์การธุรกิจมีความได้เปรียบประการต่างๆ ดังที่อธิบายไว้ข้างต้น ประโยชน์ที่องค์การธุรกิจจะได้รับมากยิ่งขึ้นก็ต่อเมื่อกิจการสามารถนำความได้เปรียบต่างๆ ที่ตนมีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์เอง แทนที่จะขาย หรือให้เช่าความได้เปรียบนั้นแก่กิจการภายนอก นั่นคือองค์การธุรกิจต้องหาประโยชน์จากความได้เปรียบของตนเอง โดยการขยายการประกอบการของตนออกไปแข่งขันกับตลาดในต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้้องค์การธุรกิจได้รับผลประโยชน์ เช่น ลดต้นทุนด้านการตลาดและการทำธุรกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น สามารถหลีกเลี่ยงการเข้าแทรกแซงของรัฐบาล เช่น การตั้งกำแพงภาษี การกำหนดโควตา สามารถควบคุมแหล่งผลิตและราคาวัตถุดิบที่ต้องใช้ เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ สามารถใช้กลยุทธ์ในการกำหนดราคาขายในประเทศต่างๆ ให้แตกต่างกันได้ และสามารถสร้างตลาดในอนาคตที่แน่นอนขึ้นภายในบริษัท

ในทัศนะของ Dunning การที่้องค์การธุรกิจจะตัดสินใจลงทุนโดยตรงในต่างประเทศหรือไม่ และจะตัดสินใจลงทุน ณ แหล่งใดขึ้นอยู่กับความได้เปรียบทั้ง 3 ประการ ยิ่ง้องค์การธุรกิจมีความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์พิเศษบางอย่างมากเท่าใด จะเป็นการกระตุ้นให้้องค์การธุรกิจใช้ความได้เปรียบให้เป็นประโยชน์มากตาม และถ้าการผลิตในต่างประเทศทำให้เกิดการประหยัดด้านการผลิต และการตลาดมาก ้องค์การธุรกิจนั้นก็จะตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศ ดังนั้น ความโน้มเอียงในการผลิตระหว่างประเทศของประเทศใดก็ตาม จึงขึ้นอยู่กับขนาดของความได้เปรียบที่้องค์การธุรกิจเป็นเจ้าของ แต่ถ้ามีความได้เปรียบเพียงประการใดประการหนึ่ง หรือสองประการเท่านั้น ้องค์การธุรกิจก็จะเลือกทางเลือกอื่นในการตอบสนอง เช่น การผลิตในประเทศ และส่งออกไปขายต่างประเทศ การให้เช่าหรือขายสิทธิบัตร เป็นต้น โดยสามารถสรุปเงื่อนไขของทางเลือกต่างๆ ได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เงื่อนไขของทางเลือกต่างๆ ในการให้บริการแก่ตลาด

กิจกรรมของบริษัทข้ามชาติ	ความได้เปรียบที่เกิดจาก		
	การเป็นเจ้าของสินทรัพย์พิเศษ	การทำให้เป็นภายใน	แหล่งที่ตั้งในต่างประเทศ
การทำสัญญาให้สิทธิหรือขายสิทธิบัตร	มี	ไม่มี	ไม่มี
การส่งออก	มี	มี	ไม่มี
การลงทุนทางตรงในต่างประเทศ	มี	มี	มี

ที่มา: รัตนา สายคณิต และพุทธกาล รัชช (2549: 203)

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าองค์กรธุรกิจใดมีความได้เปรียบเหนือกิจการอื่นๆ เนื่องจากเป็นเจ้าของสินทรัพย์พิเศษบางประการเท่านั้น เช่น มีเทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูง ตราเครื่องหมายการค้าของกิจการเป็นที่รู้จักกันทั่วไป เป็นต้น โดยไม่มีความได้เปรียบประการอื่นๆ แล้วองค์กรธุรกิจก็มักจะตัดสินใจเลือกการให้บริการแก่ตลาดโดยการทำสัญญาให้สิทธิ หรือขายสิทธิบัตรต่างๆ แต่ถ้าวองค์กรธุรกิจมีความได้เปรียบเนื่องจากการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือมีความสามารถทำให้เป็นประโยชน์ด้วยตนเองแล้ว องค์กรธุรกิจก็จะตัดสินใจเลือกทำการผลิตภายในประเทศเพื่อขายภายนอกประเทศด้วย ส่วนองค์กรธุรกิจใดมีความได้เปรียบทั้ง 3 ประการ คือความได้เปรียบอันเกิดจากการเป็นเจ้าของสินทรัพย์พิเศษบางอย่าง ทั้งสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ด้วยตนเอง และแหล่งที่ตั้งโรงงานเหมาะสมด้วยแล้ว องค์กรธุรกิจนั้นก็จะเลือกการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ

นอกจากนั้น ทฤษฎีของ Dunning ยังได้อธิบายให้เห็นว่า การลงทุนและการผลิตระหว่างประเทศของประเทศใดจะมีความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนั้นด้วย ดังนั้นจะกล่าวได้ว่า ทฤษฎีการตั้งเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดการลงทุนระหว่างประเทศนี้ค่อนข้างมีส่วนดีในแง่ที่ว่า เป็นทฤษฎีที่อธิบายเงื่อนไข หรือความได้เปรียบต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนทำการผลิตในต่างประเทศขององค์กรธุรกิจต่างๆ Dunning ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมการผลิตระหว่างประเทศจากมุมมองของทฤษฎีผสมผสาน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ประเภทต่างๆ ของการผลิตระหว่างประเทศ และปัจจัยที่กำหนด

ประเภทของการผลิต ระหว่างประเทศ	ความได้เปรียบจาก การเป็นเจ้าของ (The “why” of MNC activity)	ความได้เปรียบจากทำเล (The “where” of production)	ความได้เปรียบจาก การทำให้เป็นภายใน (The “how” of involvement)	ตัวอย่างของประเภท กิจกรรมของ บริษัทข้ามชาติ
1. เพื่อหาทรัพยากร (Resource based)	ทุน, เทคโนโลยี และการเข้าถึงตลาด	มีทรัพยากรธรรมชาติ	เพื่อรับประกันเสถียรภาพราคาที่เหมาะสม, การควบคุมตลาด	น้ำมัน, ทองแดง, ดินบุก, สังกะสี, กล้วยหอม, สับปะรด, โกโก้, ชา
2. หักลดอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า	ทุน, เทคโนโลยี, ทักษะในการบริหาร และการจัดตั้ง, การวิจัยและพัฒนา, แบรินด์	ต้นทุนวัตถุดิบ และแรงงานตลาดนโยบายของรัฐบาล	ความปรารถนาที่จะใช้ความได้เปรียบทางเทคโนโลยี, ค่าสารสนเทศที่สูง	คอมพิวเตอร์, เกสซ์กรรม, รถยนต์, บุหรี่
3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ก. ผลิตภัณฑ์ ข. กระบวนการผลิต	เหมือนข้อ 2 และเพิ่มการเข้าถึงตลาด	ก. Economies of product specialization ข. ต้นทุนแรงงานที่ต่ำ, แรงจูงใจของรัฐบาล	ก. เหมือนประเภท 2 ข. The economies of vertical integration	ก. รถยนต์, เครื่องใช้ไฟฟ้า, เครื่องจักรเกษตร ข. เครื่องอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริโภค, สิ่งทอ, เสื้อผ้า, กล้อง
4. การค้าและการแจกจ่ายสินค้า	มีผลิตภัณฑ์สำหรับขาย	ตลาดท้องถิ่น, นักลงทุนต้องการใกล้ชิดกับผู้บริโภค, การให้บริการหลังการขาย	ความจำเป็นที่จะต้องรับประกันว่าสามารถระบายสินค้าได้หมด และเพื่อรักษาภาพพจน์ของบริษัท	สินค้าประเภทต่างๆ โดยเฉพาะสินค้าที่ต้องใกล้ชิดกับผู้บริโภค
5. บริการที่ตามมา (Ancillary services)	การเข้าถึงตลาด (ในกรณีของนักลงทุนต่างชาติ)	ตลาด	ส่วนใหญ่เหมือนประเภทที่ 2 และประเภทที่ 4	ประกันภัย, การธนาคารและบริการให้คำปรึกษา
6. จิปาถะ	หลากหลาย/ ซึ่งรวมทั้งการกระจายทางภูมิภาค	ตลาด	ประเภทต่างๆ	ชนิดต่างๆ

ที่มา: สุวินัย ภรณวลัย (2540 อ้างถึง Dunning, 1981: 49)

จากแนวคิดทางทฤษฎีของ “Dunning” นั้น เมื่อนักลงทุนจากต่างชาติมีความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์บางประการ (Ownership-Specific) จึงเริ่มมองหาประเทศที่เข้าไปลงทุน และประเทศเหล่านั้นต้องมีความได้เปรียบที่ทำให้เกิดความเป็นภายใน (Internalization Incentive Advantages) เช่น การคุ้มครองในเรื่องภานำเข้า และไม่ใช้ภานำเข้า และความได้เปรียบที่เกิดจากแหล่งที่ตั้ง เช่น การเป็นแหล่งทรัพยากร (ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์) ขนาดตลาด และการเจริญเติบโตของตลาดผู้รับการลงทุน ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงนำทฤษฎีของ “Dunning” (Eclectic Theory) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ กล่าวคือ

1. พิจารณขนาดตลาดของประเทศผู้รับทุน ซึ่งในที่นี้จะพิจารณาตัวแปรรวมทางเศรษฐกิจ ด้วยการพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รวมทั้งอัตราการเจริญเติบโต รายได้ประชาชาติต่อหัว จำนวนประชากร และกำลังแรงงาน กล่าวคือ ถ้าตลาดยังมีขนาดใหญ่ และมีอัตราการเจริญเติบโตสูง รวมทั้งประชากรมีอำนาจซื้อในระดับสูง ก็จะเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ
2. พิจารณาค่าจ้างแรงงาน และคุณภาพแรงงาน ถ้าประเทศใดมีค่าจ้างแรงงานถูก หรือแรงงานมีคุณภาพ ก็จะเป็นปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพราะจะช่วยให้ประเทศผู้ลงทุนมีกำไรสูงขึ้น
3. พิจารณานโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศผู้รับการลงทุน ซึ่งเป็นการพิจารณาปัจจัยด้านนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เช่น การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเปิดเสรีการค้า
4. พิจารณาศักยภาพของประเทศ ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และระดับการพัฒนาด้านการลงทุนภายในประเทศ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและสมมติฐาน

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เพื่อทำการศึกษา และวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญต่อการเลือกตัวแปรที่เหมาะสม เพื่อให้ตัวแปรดังกล่าวสามารถใช้เป็นตัวแทนของปัจจัยที่อธิบาย และสะท้อนภาพได้อย่างถูกต้อง ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

เนื่องจากการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด FDI ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงกำหนดให้เป็นปริมาณเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาสู่ในแต่ละประเทศของสมาชิกอาเซียนจำนวน 6 ประเทศ จากการทบทวนงานวิจัยในอดีต พบว่ามีการนำตัวแปรที่แสดงถึงปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทมาใช้ใน 2 ลักษณะได้แก่ 1) มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเฉพาะขาเข้า (Inflow of FDI) 2) มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ (Netflow of FDI) อย่างไรก็ตาม เมื่อคำนึงถึงการคำนวณมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ ซึ่งได้รวมมูลค่าการลงทุนออกไปจากประเทศด้วยนั้น การศึกษาในครั้งนี้ซึ่งให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดึงดูด FDI ให้เข้ามาสู่ประเทศนั้น จึงได้เลือกที่จะใช้มูลค่าเงินลงทุนในระยะยาวของผู้มีถิ่นฐานอยู่นอกประเทศเฉพาะข้อมูลปริมาณเงินลงทุนขาเข้า (Inflow of FDI) มาใช้เป็นตัวแปรตาม โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก องค์การการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD, 2011)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

จากการทบทวนทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรอิสระที่จะใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ทั้งหมด 4 กลุ่ม ตามปัจจัยต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ขนาดตลาด (Market Size)

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (RGDP)
- รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร (PCGDP)
- กำลังแรงงาน (LF)

กลุ่มที่ 2 ต้นทุนค่าจ้างแรงงาน (Labor Cost)

- ค่าจ้างแรงงาน (W)

กลุ่มที่ 3 นโยบายส่งเสริมการลงทุน (Investment Support Policy)

- อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (REER)
- โครงสร้างพื้นฐาน (INFS)
- ระดับของการเปิดเสรี (OPEN)

กลุ่มที่ 4 ศักยภาพของประเทศ (Potential of Country)

- ดัชนีความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ (ICC)
- ระดับการพัฒนาการลงทุน (DI)

รายละเอียดของตัวแปรอิสระ และสมมติฐานในการศึกษา จากที่กำหนดไว้ทั้ง 4 กลุ่ม
จำนวน 9 ตัวแปร มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ขนาดตลาด (Market Size)

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP: RGDP)

จากการทบทวนทฤษฎีของ Dunning ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการไหลเข้าของ
เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศโดยมากจะคำนึงถึงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง
ของประเทศที่จะไปลงทุนเป็นสำคัญ เนื่องจากจะบ่งบอกถึงประสิทธิภาพ และปริมาณของการผลิต

สินค้าและบริการ โดยตลาดที่มีขนาดใหญ่กว่า จะเป็นทั้งแหล่งการผลิตที่มีประสิทธิภาพมากกว่า และเกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of scales) ดังนั้นจะมีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนมากกว่า

สมมติฐาน คือ เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ คงที่ ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศที่แท้จริง จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นบวก เนื่องจากประเทศที่มีผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศที่แท้จริงในระดับสูงจะแสดงถึง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ที่จะดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น

การศึกษาในครั้งนี้จะใช้ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) มาเป็นตัวแปรในการสะท้อนถึงความต้องการของตลาด และขนาดตลาด เพราะเป็นมูลค่าของผลผลิตภายในประเทศ ซึ่งจะคิดตามราคาตลาดในปีใดปีหนึ่ง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าของ Real GDP จากปีหนึ่งเป็นอีกปีหนึ่งจึงเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงในปริมาณผลผลิตเพียงอย่างเดียว เพราะราคาที่ใช้คำนวณมูลค่าผลผลิตมีค่าคงที่ทุกๆ ปี (ใช้ราคาในปี 2005 เป็นปีฐาน) แสดงว่าการใช้ Real GDP เป็นเครื่องแสดงศักยภาพการผลิต และรายได้ของประเทศหรือเปรียบเทียบสถานะทางเศรษฐกิจระหว่างช่วงเวลาจึงเหมาะสมกว่าผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศตามค่าเงิน (Nominal GDP) เนื่องจากได้ตัดผลของราคาออกไปแล้ว โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก International Financial Statistics CD-ROM (2011) สามารถคำนวณได้จากสมการ

$$\text{Real GDP} = \frac{\text{Nominal GDP} \times 100}{\text{GDP Deflator at 2005}}$$

2. รายได้ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร (Per capita GDP)

จากการทบทวนทฤษฎีของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศพบว่า รายได้ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร แสดงถึงประสิทธิภาพในการผลิตของระบบเศรษฐกิจ และบ่งบอกถึงความกินดีอยู่ดีของประชาชนภายในประเทศ ซึ่งประใดที่มีรายได้ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศต่อจำนวนของประชากรในระดับสูง แสดงว่าประชากรภายในประเทศมีอำนาจซื้อสูงก็จะดึงดูดให้ธุรกิจต่างชาติเข้าทำการลงทุนมากขึ้น

สมมติฐาน คือ เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆคงที่ รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร จะมีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นบวก เนื่องจากนักลงทุนต่างชาติมีเป้าหมายที่จะขยายตลาด และต้องการขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น จึงต้องการไปลงทุนในประเทศที่ประชากรมีอำนาจซื้อสูง

การศึกษานี้เลือกใช้สัดส่วนของรายได้ที่เกิดจากมูลค่าของสินค้าและบริการในราคาตลาดหารด้วยจำนวนประชากรของประเทศทั้งหมด มาเป็นตัวแปรเพื่อสะท้อนถึงปัจจัยดึงดูดการลงทุนของต่างชาติ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก Asian Development Bank (2010) ซึ่งคำนวณได้จากสมการ

$$\text{รายได้ต่อหัว} = \frac{\text{GDP}}{\text{Population}}$$

3. กำลังแรงงาน (Labor Force: LF)

จากการทบทวนทฤษฎีของ Dunning พบว่าธุรกิจที่ต้องการแรงงานเข้มข้นในการผลิตสินค้า มักจะมองหาประเทศที่มีกำลังแรงงานมาก เพราะจะมีแรงงานเพียงพอในการผลิตทำให้ผลิตสินค้าได้ในปริมาณมาก เพียงพอต่อความต้องการภายในเวลาที่กำหนด

สมมติฐาน คือ เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆคงที่ กำลังแรงงานจะมีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นบวก เนื่องจากธุรกิจต้องการกำลังแรงงานจำนวนมากในการผลิต เพื่อทำการผลิตสินค้าให้ทันต่ออุปสงค์ของตลาด ประเทศที่มีกำลังแรงงานมากจึงเป็นปัจจัยดึงดูดนักลงทุนให้เข้าไปทำการลงทุน

การศึกษานี้เลือกใช้กำลังแรงงานของแต่ละประเทศสมาชิก มาเป็นตัวแปรเพื่อสะท้อนถึงปัจจัยดึงดูดการลงทุนของต่างชาติ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก International Financial Statistics CD-ROM (2011)

กลุ่มที่ 2 ต้นทุนค่าจ้างแรงงาน (Labor Cost)

1. ค่าจ้างแรงงาน (Wage)

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ามีต้นทุนแรงงานมีความสัมพันธ์กับปริมาณการลงทุนจากต่างประเทศ และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นลบ โดยต้นทุนด้านค่าจ้างแรงงานเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการผลิต หากการผลิตมีต้นทุนสูง จะส่งผลทำให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลง ซึ่งนักลงทุนมักจะมีการย้ายฐานการผลิตมายังประเทศที่มีต้นทุนแรงงานต่ำ เพื่อลดต้นทุนการส่งออกไปยังประเทศต่างๆ

สมมติฐาน คือ เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆคงที่ ค่าจ้างแรงงานจะมีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นลบ เนื่องจากค่าจ้างแรงงานถือเป็นต้นทุนในการผลิต กรณีที่นักลงทุนมีค่าใช้จ่ายในการผลิตมากจะทำให้ได้รับผลตอบแทนน้อย นักลงทุนจึงหลีกเลี่ยงการเข้าไปลงทุนในประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานสูง

การศึกษานี้เลือกใช้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนของแต่ละประเทศ มาเป็นตัวแปรเพื่อสะท้อนถึงปัจจัยดึงดูดการลงทุนของต่างชาติ เพราะการที่ประเทศผู้รับการลงทุน มีความได้เปรียบในเรื่องของค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า จะเป็นปัจจัยในการดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน โดยหวังลด ต้นทุนการผลิตโดยใช้แหล่งข้อมูลจาก องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO , 2011)

กลุ่มที่ 3 นโยบายส่งเสริมการลงทุน (Investment Support Policy)

1. อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Exchange Rate: REER)

จากการทบทวนทฤษฎีของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเป็นการพิจารณาพร้อมกับระดับราคาสินค้าภายในและต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบระดับราคาสินค้าของสองประเทศว่าจะแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด จึงเป็นดัชนีที่ใช้วัดศักยภาพการแข่งขันของทั้งสองประเทศ ซึ่งเมื่อสินค้านำเข้ามีราคาถูกในสายตาของนักลงทุนต่างชาติจะเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาทำการลงทุนในประเทศได้

สมมติฐาน คือ เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆคงที่ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศจะมีความสัมพันธ์กับการลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีทิศทางของความสัมพันธ์ในทางบวก เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงจะนำมาพิจารณาพร้อมกับระดับราคาสินค้าภายในและต่างประเทศ กรณีที่สินค้ามีราคาถูกในสายตาของนักลงทุนต่างชาติ จะเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาทำการลงทุนในประเทศเพิ่มขึ้น

การพิจารณาว่าค่าเงินของประเทศหนึ่งว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมหรือไม่ แข็งค่า หรืออ่อนค่าเกินไปจนมีผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันทางการค้า จะต้องพิจารณาจากค่าเงินของประเทศนั้นเปรียบเทียบกับค่าเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญที่มักมีมากกว่า 1 ประเทศ และต้องคำนึงถึงต้นทุนทางด้านราคาด้วย ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้เลือกใช้ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (Real Effective Ex-change Rate Index: REER) มาเป็นตัวสะท้อนอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ซึ่งโดยทั่วไปคำนวณจากค่าเงินประเทศนั้นเทียบกับค่าเฉลี่ยของค่าเงินประเทศคู่ค้าสำคัญถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนการค้า โดยนำส่วนต่างเงินเฟ้อของประเทศดังกล่าวและคู่ค้าเข้ามาคำนวณด้วย แล้วเปรียบเทียบค่าที่คำนวณได้กับค่าดัชนีในปีฐาน (ปี 2005) ซึ่งถือว่าเป็นปีที่อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงอยู่ในดุลยภาพ หากช่วงเวลาใดดัชนีค่าเงินที่แท้จริงมีค่าสูงกว่าปีฐานแสดงว่าค่าเงินแข็งค่า ในทางตรงข้ามหากต่ำกว่าปีฐานแสดงว่าค่าเงินอ่อนค่า โดยใช้ข้อมูลจาก International Financial Statistics CD-ROM (2011) คำนวณได้จากสมการ

2. ระบบโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure System)

จากการทบทวนทฤษฎีของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศพบว่า ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์ของประเทศที่รับการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร ล้วนส่งผลต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงของนักลงทุนต่างชาติ เนื่องจากจะช่วยอำนวยความสะดวกในการผลิต และการขนส่ง

สมมติฐาน คือเมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆคงที่ ระบบโครงสร้างพื้นฐานจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นบวก เนื่องจากประเทศที่มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะด้านสาธารณูปโภค การติดต่อสื่อสาร และการคมนาคม จะเป็นการอำนวยความสะดวกในด้านผลิต และการขนส่ง สินค้าของนักลงทุน นักลงทุนจึงเลือกไปลงทุนในประเทศที่มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์

การศึกษานี้เลือกใช้รายจ่ายในการให้บริการประชาชนของรัฐบาลด้าน ไฟฟ้า น้ำ การคมนาคม และการติดต่อสื่อสาร มาเป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงความพร้อมของระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ โดยใช้ข้อมูลจาก Asian Development Bank (2010)

3. ระดับของการเปิดเสรี (Degree of Openness: OPEN_i)

จากการทบทวนทฤษฎีของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศพบว่า มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเสรี ถ้าประเทศที่รับการลงทุนมีนโยบายทางการค้า และการลงทุนที่เสรีมากกว่าจะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการที่สะดวกสบายมากกว่า ซึ่งเป็นการดึงดูดให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากขึ้น

สมมติฐาน คือเมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆคงที่ ระดับของการเปิดเสรีจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นบวก เนื่องจากประเทศที่มีการเปิดประเทศในระดับสูง จะทำให้นักลงทุนสามารถเคลื่อนย้ายสินค้าได้ง่ายขึ้น และลดรายจ่ายด้านภาษีสำหรับสินค้าบางชนิด ทำให้นักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจเข้าไปลงทุนในประเทศที่มีการเปิดเสรีการค้ามากขึ้น

การศึกษานี้เลือกใช้สัดส่วนระหว่างผลรวมของมูลค่าการส่งออกและนำเข้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เป็นตัวแปรที่ใช้แทนปัจจัยนโยบายของรัฐบาลในด้านนโยบายการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน โดยจะใช้ดัชนีการเปิดประเทศของแต่ละประเทศมาเป็นตัวประมาณค่า โดยใช้ข้อมูลจาก International Financial Statistics CD-ROM (2011) ซึ่งคำนวณได้จากสมการ

$$OPENNESS = \frac{\text{มูลค่าการส่งออก} + \text{มูลค่าการนำเข้า}}{GDP} \times 100$$

กลุ่มที่ 4 ศักยภาพของประเทศ (Potential of Country)

1. ดัชนีค่าสัมประสิทธิ์การแข่งขันระหว่างประเทศ (International Competitive Coefficient Index: ICC_i)

เป็นดัชนีที่แสดงถึงระดับความสามารถในการแข่งขันทางการค้า และการผลิตระหว่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบปริมาณความต้องการในประเทศเทียบกับความสามารถในการส่งออกและดุลการค้า ค่าดัชนีจะอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 ถ้าค่าดัชนีความสามารถในการแข่งขันมากจะส่งผลให้ประเทศที่เข้ามาลงทุน (Home Country) มีศักยภาพในการแข่งขันสูง ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่จะเข้ามาทำการลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น

สมมติฐาน คือ เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆที่ ดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าและการผลิตระหว่างประเทศ จะมีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นบวก เนื่องจากประเทศที่มี เป็นดัชนีที่แสดงถึงระดับความสามารถในการแข่งขันทางการค้า และการผลิตระหว่างประเทศในระดับสูงจะแสดงถึงศักยภาพในการผลิตสินค้าในระดับสูงเช่นกัน จึงเป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาทำการลงทุนมากขึ้น

การศึกษาครั้งนี้เลือกใช้สัดส่วนระหว่าง ผลต่างของมูลค่าการส่งออกและนำเข้า กับผลรวมของมูลค่าการส่งออกและนำเข้า มาใช้เป็นตัวแปรเพื่อสะท้อนถึงระดับความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศของประเทศที่เข้ามาลงทุน โดยใช้การคำนวณสัดส่วนดังกล่าวจากข้อมูลของ International Financial Statistics CD-ROM (2011)

$$ICC = \frac{\text{มูลค่าการส่งออก} - \text{มูลค่าการนำเข้า}}{\text{มูลค่าการส่งออก} + \text{มูลค่าการนำเข้า}}$$

2. การพัฒนาการลงทุน (Development of Investment: DI)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ระดับการพัฒนาการลงทุน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามทิศทางของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีทั้งในเชิงลบ และบวก ความสัมพันธ์ในเชิงลบแสดงให้เห็นถึงประเทศที่รับการลงทุนที่มีการลงทุนในประเทศในระดับค่อนข้างสูงอยู่แล้ว สะท้อนให้เห็นถึงการแข่งขันที่มีมาก และส่งผลลบต่อการตัดสินใจนำเงินเข้ามาลงทุนจากนักลงทุนต่างประเทศ ในขณะที่ความสัมพันธ์ในเชิงบวกแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในด้านปัจจัยของการลงทุนที่มีอยู่ ซึ่งสะท้อนจากการพัฒนาที่เกิดขึ้น

สมมติฐาน คือ เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ คงที่ ระดับการพัฒนา ที่สูงขึ้นจะมีความสัมพันธ์กับปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นบวก เนื่องจากประเทศที่มีระดับการพัฒนาการลงทุนในระดับสูงจะแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในด้านปัจจัยของการลงทุนภายในประเทศที่มีอยู่ เช่น กำลังแรงงาน ปัจจัยสำหรับการผลิต เป็นต้น เป็นตัวดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาทำการลงทุน

การศึกษาในครั้งนี้เลือกใช้การสะสมทุนถาวรเบื้องต้น (Gross Fixed Capital Formation: GFCF) ซึ่งเป็นการลงทุนภายในประเทศ ที่เกิดขึ้นทั้งจากภาครัฐและเอกชน มาใช้เป็นตัวแปรเพื่อสะท้อนถึงระดับการพัฒนา โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก International Financial Statistics CD-ROM (2011)

ตารางที่ 7 สรุปตัวแปรอิสระ และสมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

Groups	Variable	Hypothesis
1. Market Size	RGDP	+
	PCGDP	+
	LF	+
2. Labor Cost	W	-
3. Investment Supporting Policy	REER	+
	INFS	+
	OPEN	+
4. Potential of Country	ICC	+
	DI	+

ที่มา: จากการศึกษา

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอาเซียนในครั้งนี้ จะทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลพาแนล (Panel Data) ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลภาคตัดขวาง และข้อมูลอนุกรมเวลา ดังนี้

ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-Section Data) คือ ประเทศสมาชิกของกลุ่มอาเซียนจำนวน 6 ประเทศได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม กำหนดให้ N คือ จำนวนข้อมูลภาคตัดขวาง ($N = 6$)

ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time-Series Data) ได้แก่ ข้อมูลรายปีของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 - 2553 รวมทั้งสิ้น 21 ปีกำหนดให้ T คือ ข้อมูลอนุกรมเวลา ($T = 21$) จำนวนค่าสังเกตของข้อมูลพาแนลมีจำนวนเท่ากับ $T \times N$ ดังนั้นจำนวนค่าสังเกตที่ใช้ในการศึกษาผลกระทบการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เท่ากับ 126 ค่าสังเกต ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

1. สถิติทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Statistics: IFS) จัดทำโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) โดยตัวแปรที่นำมาใช้ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (RGDP), กำลังแรงงาน (LF), อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (REER), ระดับของการเปิดเสรี (OPEN), ดัชนีความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ (ICC) และระดับการพัฒนาการลงทุน (DI)

2. ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) โดยตัวแปรที่นำมาใช้ประกอบด้วย รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร (PCGDP) และโครงสร้างพื้นฐาน (INFS)

3. องค์การการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) ตัวแปรที่นำมาใช้ประกอบด้วย การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)

4. องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) ข้อมูลที่นำมาใช้ประกอบด้วย ค่าจ้างแรงงาน (W) แต่เนื่องจากข้อมูลสถิติในระหว่างปี พ.ศ. 2533-2553 ที่ทำการศึกษาไม่มีความสมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องตัดตัวแปรค่าจ้างแรงงาน (W) ออกจากการประมาณค่าในครั้งนี้ แต่ยังคงศึกษาเชิงพรรณนาเกี่ยวกับภาวะค่าจ้างแรงงานในแต่ละประเทศ ซึ่งจะกล่าวถึงในบทถัดไป

โดยข้อมูลต่างๆ จะต้องทำการปรับและสร้างชุดข้อมูลเพื่อใช้ประมาณค่าสัมประสิทธิ์ เช่น ข้อมูลที่มีมูลค่าในนาม หรือมูลค่าตามราคาตลาด หรือข้อมูลที่มีมูลค่าแท้จริง หรือมูลค่า ณ ราคาปีฐาน ข้อมูลที่มีหน่วยแตกต่างกัน เช่น หน่วยล้าน หรือพันล้าน เพื่อให้ได้หน่วยดอลลาร์สหรัฐเหมือนกันทุกประเทศ สำหรับข้อมูลสถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศค้นหาซื้อจากเว็บไซต์ วารสารบทความทางเศรษฐกิจของสถาบันการเงินต่างๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

การศึกษาเชิงพรรณนาคือเป็นการศึกษาถึงสภาพโดยรวมทั่วไปของ FDI ในอาเซียนซึ่งจะมีการนำข้อมูลทุกตัวมาแสดงในรูปของตารางและแผนภาพ เพื่อทำการวิเคราะห์ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของอาเซียน

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

ทำการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติ (Econometric Model) ซึ่งจะใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อ FDI โดยใช้แบบจำลองการประมาณสมการ Panel Data และคาดประมาณด้วยวิธี Random Effect โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Eviews ทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ เพื่อทดสอบปัจจัยทางทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อ FDI

ทฤษฎีการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ

ข้อมูลพาแนล (Panel Data)

ข้อมูลพาแนล เป็นชุดของข้อมูลที่เกิดจากการสังเกตซ้ำหลายๆ ครั้งจากข้อมูลชุดเดิม ตามช่วงระยะเวลาที่เลือกทำการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นข้อมูลที่ประกอบไปด้วย ข้อมูลภาคตัดขวาง และข้อมูลอนุกรมเวลา ประมาณการ โดยแยกปัจจัยที่กระทบแต่ละประเทศข้ามช่วงเวลา เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Panel Data Estimation ซึ่งมีข้อดีดังนี้ (Gujarati, 2003: 637-638; Verbeek, 2004: 341)

1. สามารถอธิบายข้อมูลเฉพาะหน่วยที่มีความสัมพันธ์กันแบบข้ามช่วงเวลาได้ และแก้ปัญหาที่เกิดจากการขาดข้อมูลในบางช่วงอันเนื่องมาจากการจัดเก็บ หรือแหล่งที่มาของข้อมูล
2. ให้ผลการคำนวณที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีทั้งข้อมูลภาคตัดขวางและ ข้อมูลอนุกรมเวลา ทั้งในเรื่องความละเอียด ความหลากหลายของข้อมูล ความแตกต่างระหว่างค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรมีน้อย รวมถึงมีค่า Degree of freedom สูงกว่า
3. อธิบายการเปลี่ยนแปลงแบบพลวัตของข้อมูลที่เกิดจากการสังเกตซ้ำๆ ได้ดี
4. วัดได้ง่ายและให้ค่าที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าการคำนวณโดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง และ ข้อมูลอนุกรมเวลา เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง
5. สามารถใช้วิเคราะห์แบบจำลองที่มีความยุ่งยากซับซ้อนได้ดีกว่า
6. สามารถใช้ได้กับค่าสังเกตที่มีจำนวนมากๆ ได้

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลสำคัญ ที่ทำให้ข้อมูลพาแนลได้เปรียบข้อมูลภาคตัดขวาง หรือ ข้อมูลอนุกรมเวลา เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง ก็คือ ข้อมูลพาแนลไม่มีข้อจำกัดด้านสมมติฐาน และสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงข้อมูลแต่ละหน่วยและข้ามช่วงเวลาได้ โดยสามารถเขียนในรูปของตัวแปรได้ดังนี้

y_{it} = ค่าของตัวแปรตามสำหรับ Cross Section ที่ i ช่วงเวลาที่ t โดยที่ $i = 1, \dots, n$ และ $t = 1, \dots, T$

x_{it}^j = ค่าของตัวแปรอิสระลำดับที่ j ของหน่วยที่ i ช่วงเวลาที่ t โดยที่ $j = 1, \dots, K$ และ K เป็นดัชนีของตัวแปรอิสระ

1. Random Effects Model

รูปแบบ Random Effects Model หรือเรียกอีกอย่างว่า Error Components Model (ECM) มีสมการต้นแบบมาจากวิธี Fixed Effect Model ดังนี้

$$Y_{it} = \alpha_i + \beta_1 x_{1it} + \beta_2 x_{2it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

ซึ่งจากเดิมจุดตัด (α_i) ถูกกำหนดให้มีค่า Fixed ในรูปแบบ Fixed effect model แต่ในรูปแบบ Random effect model นั้น ได้สมมติให้จุดตัด (α_i) เป็นตัวแปรสุ่ม (Random variable) ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ยของจุดตัด (α) และค่าคลาดเคลื่อนแบบสุ่ม (u_i) ซึ่งสามารถแสดงได้ดังนี้ คือ

$$\alpha_i = \alpha + u_i, \quad i = 1, 2, \dots, N \quad (2)$$

โดย u_i คือ ค่าคลาดเคลื่อนแบบสุ่ม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์และค่าความแปรปรวนเท่ากับ σ_u^2

จากสมการที่ (2) หมายความว่า จุดตัดแต่ละข้อมูลภาคตัดขวาง (α_i) จะประกอบไปด้วยจุดตัดที่เป็นค่าเดียวกัน (α) และค่าที่ทำให้จุดตัดแตกต่างกันในแต่ละข้อมูลภาคตัดขวาง คือค่าคลาดเคลื่อน u_i

แทนที่สมการ (2) ลงในสมการ (1) จะได้

$$\begin{aligned} Y_{it} &= \alpha_i + \beta_1 x_{1it} + \beta_2 x_{2it} + \varepsilon_i + u_{it} \\ &= \alpha_i + \beta_1 x_{1it} + \beta_2 x_{2it} + w_{it} \end{aligned} \quad (3)$$

เมื่อ

$$w_{it} = \varepsilon_i + u_{it}$$

โดยที่ w_{it} คือ Composite error term ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ε_i เป็นตัวรบกวนในแต่ละกลุ่มข้อมูล i ซึ่งเป็นค่าคลาดเคลื่อนของแต่ละประเทศหรือข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-section/ Individual-specific) และ u_{it} เป็นตัวรบกวนของข้อมูลกลุ่มที่ i ณ เวลา t ค่าคือค่าคลาดเคลื่อนของแต่ละประเทศและช่วงเวลา (Time-series และ Cross-section) จึงเรียกรูปแบบสมการนี้ว่า Error Components Model (ECM) ซึ่งมีสมมติฐานที่สำคัญ คือ

$$E(\varepsilon_i X_{it}) = 0 \quad (4)$$

โดยสมการที่ 4 อธิบายได้ว่า ε_i ซึ่งเป็นค่าคลาดเคลื่อนของข้อมูลภาคตัดขวาง (Individual effect) จะต้องไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ X_{it}

$$\begin{aligned} \text{และ} \quad \varepsilon_i &\sim N(0, \sigma^2_\varepsilon) \\ \mu_{it} &\sim N(0, \sigma^2_\mu) \\ E(\varepsilon_i \mu_{it}) &= 0; \quad E(\varepsilon_i \varepsilon_j) = 0, \quad (i \neq j) \\ E(\mu_{it} \mu_{is}) &= E(\mu_{ij} \mu_{ij}) = E(\mu_{it} \mu_{js}) = 0, \quad (i \neq j; t \neq s) \end{aligned} \quad (5)$$

จากสมการที่ (5) อธิบายได้ว่าค่าคลาดเคลื่อนต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเองและต้องไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างค่าคลาดเคลื่อนของข้อมูลภาคตัดขวางและค่าคลาดเคลื่อนของข้อมูลช่วงเวลา

สมการที่ 3 แสดงการแยกผลกระทบของข้อมูลมาอยู่ที่ตัวรบกวน ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ ตัวรบกวนของกลุ่มข้อมูล (ε_i) และตัวรบกวนของกลุ่มข้อมูลและเวลา (u_{it}) โดยทำการประมาณค่าด้วยวิธี General Least Squares (GLS) กรณีที่ทราบค่า Ω และประมาณค่าด้วยวิธี Feasible General Least Squares (FGLS) กรณีที่ไม่ทราบค่า Ω

1.1 กรณีทราบค่า Ω

จะประมาณค่าด้วยวิธี Generalized Least Squares (GLS) มีรายละเอียดดังนี้

จากที่

$$\Omega_{T \times T} = \begin{bmatrix} \sigma_v^2 + \sigma_\varepsilon^2 & \sigma_\varepsilon^2 & \cdots & \sigma_\varepsilon^2 \\ \sigma_\varepsilon^2 & \sigma_v^2 + \sigma_\varepsilon^2 & \cdots & \sigma_\varepsilon^2 \\ \cdots & \cdots & \cdots & \cdots \\ \sigma_\varepsilon^2 & \sigma_\varepsilon^2 & \cdots & \sigma_v^2 + \sigma_\varepsilon^2 \end{bmatrix}$$

คำนวณหาค่า $\theta = 1 - \sqrt{\frac{\sigma_\varepsilon^2}{T\sigma_v^2 + \sigma_\varepsilon^2}}$ เมื่อได้ค่า θ ทำการ transform ดังนี้

$$\begin{aligned} y_{it}^* &= y_{it} - \theta \bar{y}_i \\ x_{it}^* &= x_{it} - \theta \bar{x}_i \quad \text{สำหรับทุกค่า } X_k \\ a^* &= 1 - \theta \end{aligned} \quad (6)$$

หลังจากนั้น ประมาณค่าสมการ $y_{it}^* = a^* + x_{it}^* \beta^* + u_{it}^*$ ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS)

1.2 กรณีที่ไม่ทราบค่า Ω

จะประมาณค่าด้วยวิธี Feasible Generalized Least Squares (FGLS) โดยในขั้นตอนแรกต้องทำการประมาณค่า θ โดยใช้ $\hat{\sigma}_v^2$ และ $\hat{\sigma}_\varepsilon^2$

โดยที่

$$\hat{\theta} = 1 - \sqrt{\frac{\hat{\sigma}_\varepsilon^2}{T\hat{\sigma}_v^2 + \hat{\sigma}_\varepsilon^2}} = 1 - \sqrt{\frac{\hat{\sigma}_\varepsilon^2}{T\hat{\sigma}_{between}^2}}$$

หาค่า $\hat{\sigma}_\varepsilon^2$ จาก SSE (Sum of squares due to error) ของแบบจำลอง Within Effect Model หรือจาก the deviations of residuals จาก Group Means of residual ดังนี้

$$\hat{\sigma}_\varepsilon^2 = \frac{SSE_{within}}{nT - n - k} = \frac{e'e_{within}}{nT - n - k} = \frac{\sum_{i=1}^n \sum_{t=1}^T (\varepsilon_{it} - \bar{\varepsilon}_i)^2}{nT - n - k}$$

โดยที่ ε_{it} คือ residuals ของ Least Squares Dummy Variables (LSDV) สำหรับค่า $\hat{\sigma}_v^2$ มาจากแบบจำลอง Between Effect Model (Group mean regression)

$$\hat{\sigma}_v^2 = \hat{\sigma}_{between}^2 - \frac{\hat{\sigma}_\varepsilon^2}{T}, \text{ โดยที่ค่า } \hat{\sigma}_{between}^2 = \frac{SSE_{between}}{n-K}$$

ทำการ transform ค่า θ ดังนี้

$$\begin{aligned} y_{it}^* &= y_{it} - \theta \bar{y}_i \\ x_{it}^* &= x_{it} - \theta \bar{x}_i \quad \text{สำหรับทุกค่า } X_k \\ a^* &= 1 - \theta \end{aligned} \quad (7)$$

หลังจากนั้น ประมาณค่าสมการ $y_{it}^* = \alpha^* + x_{it}^* \beta^* + u_{it}^*$ ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS)

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบจำลองเชิงเส้นตรง (Linear Form) และข้อมูลของตัวแปรบางตัว มีขนาดของข้อมูลค่อนข้างใหญ่เมื่อเทียบกับตัวแปรอื่นๆ เพื่อจัดข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากขนาดของข้อมูล ก่อนการวิเคราะห์จะทำการแปลงค่าข้อมูลของตัวแปร โดยใช้ Natural Logarithm เพื่อปรับขนาดของตัวแปรลง สามารถเขียนเป็นฟังก์ชัน และสมการได้ดังนี้

$$\ln FDI = f(\ln RGDP, \ln PCGDP, \ln LF, REER, \ln INFS, OPEN, ICC, \ln DI)$$

$$\begin{aligned} \ln FDI_{it} &= \alpha_1 + \beta_1 \ln RGDP_{it} + \beta_2 \ln PCGDP_{it} + \beta_3 \ln LF_{it} + \beta_4 REER_{it} + \beta_5 INFS_{it} \\ &+ \beta_6 OPEN_{it} + \beta_7 ICC_{it} + \beta_8 \ln DI_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned} \quad (8)$$

โดยที่

FDI = เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

RGDP = มูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง ณ ราคาคงที่ปี 2005

PCGDP = รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร

LF = กำลังแรงงาน

REER = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง

INFS = โครงสร้างพื้นฐาน

OPEN = ระดับการเปิดประเทศ

ICC	=	ดัชนีค่าสัมประสิทธิ์ความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ
DI	=	ระดับการการลงทุนรวม
i	=	ประเทศผู้รับทุนโดยที่ $i = \{\text{ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม}\}$ รวม 6 ประเทศ
t	=	เวลา (ปี) โดยที่ $t = \{2533, 2534, 2535, \dots, 2553\}$ รวม 21 ปี
α	=	ค่าสัมประสิทธิ์ ($n = 0, 1, 2, \dots, 9$)
ε	=	ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความมีเสถียรภาพ (Stationary) ของข้อมูลเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาความสัมพันธ์ไม่แท้จริง (Spurious Problem) อันเกิดจากความสัมพันธ์ทางสถิติของข้อมูลที่ไม่มีความมีเสถียรภาพ โดยข้อมูลอนุกรมเวลาจะได้รับผลกระทบจากแนวโน้มของเวลา (Time Trend) ทำให้ข้อมูลเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา อันจะส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลไม่คงที่ จึงขาดคุณสมบัติความมีเสถียรภาพ และอาจได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เหนือความคาดหมาย (Shock) โดยหากข้อมูลมีความเสถียรภาพ Shock จะมีผลไม่นานและจะค่อยๆ หายไป แต่หากข้อมูลไม่มีความเสถียรภาพ (Non-Stationary) หรือเกิดปัญหา Unit Root ผลของ Shock ที่เกิดขึ้นจะถูกส่งผ่านไปยังอนาคตอย่างต่อเนื่อง โดยการศึกษาครั้งนี้จะทดสอบด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF Test)

สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

$H_0 : \rho = 1$ หรือ y_t มี Unit Root (Non-Stationary)

$H_1 : \rho < 1$ หรือ y_t ไม่มี Unit Root (Stationary)

2. วิเคราะห์ปัญหา Multicollinearity ซึ่งเป็นปัญหาในกรณีที่ตัวแปรอิสระในสมการถดถอย มีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงซึ่งขัดข้อสมมติพื้นฐาน ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัว ต้องเป็นอิสระต่อกัน [$\text{Corr}(x_i, x_j) \neq 1$] ถ้าตัวแปรอิสระในแบบจำลองมีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ (Perfect Multicollinearity) [$\text{Corr}(x_i, x_j) = 1$] จะไม่สามารถประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยได้ จึงต้องมีการตรวจสอบปัญหา Multicollinearity โดยการศึกษาครั้งนี้จะใช้วิธี Simple Correlation Coefficients ในการตรวจสอบและ กรณีเกิดปัญหา Multicollinearity จะทำการแก้ไข

ด้วยการตัดตัวแปรที่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity โดยเฉพาะตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระในระดับที่สูง แต่ต้องไม่ใช่ตัวแปรอิสระที่สนใจ หรือมีความสำคัญในแบบจำลอง

3. คาดประมาณแบบจำลองผลกระทบแบบสุ่ม (Random Effects Model) ด้วยวิธี GLS

บทที่ 4

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2530-2539

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เริ่มเข้ามาในภูมิภาคอาเซียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ซึ่งเป็นยุคการล่าอาณานิคม โดยเป็นการลงทุนจากประเทศที่เป็นเจ้าของอาณานิคมในอาณานิคมของตนเอง เช่น การลงทุนของสหรัฐอเมริกาในฟิลิปปินส์ การลงทุนของอังกฤษในมาเลเซีย และการลงทุนของประเทศเนเธอร์แลนด์ในอินโดนีเซีย เป็นต้น โดยทั้งหมดเป็นการลงทุนเพื่อใช้ประโยชน์จากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติของประเทศเหล่านั้น และการลงทุนส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคเกษตรกรรม และเหมืองแร่ โดยในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ประเทศในอาเซียนล้วนแต่มีทัศนคติในแง่ลบต่อ FDI (นันทิ สุวจิราธิ, 2551)

ในระหว่างปี พ.ศ 2533-2539 FDI ยังคงไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้นจะมีลดลงบ้างในปี พ.ศ. 2535 แต่ก็เพียงเล็กน้อย (ตารางที่ 11) ซึ่งการที่อาเซียนเป็นภูมิภาคที่ได้รับความนิยมจากนักลงทุนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงและมีความผ่อนคลายและปรับปรุงกฎระเบียบด้านการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ส่วนประเทศผู้ลงทุนหลักในช่วงเหล่านี้ยังคงเป็นประเทศญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ส่วน FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกามีปริมาณลดลงเนื่องจากหันไปลงทุนในภูมิภาคอื่นๆ ที่มีที่ดึงดูดกว่าภูมิภาคอาเซียน เช่น ในทวีปยุโรปตะวันออกและ ลาตินอเมริกา ทั้งนี้ FDI ที่เข้าสู่อาเซียนในช่วงปี พ.ศ 2533-2539 ยังคงไหลเข้าสู่ภูมิภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และภาคบริการซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาคการเงินการธนาคาร (นันทิ สุวจิราธิ, 2551)

ตั้งแต่ปี พ.ศ 2536 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปี พ.ศ 2539 ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่อาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่ได้รับปริมาณ FDI มากที่สุดในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับปริมาณ FDI น้อยที่สุด ประเทศญี่ปุ่นยังคงเป็นนักลงทุนรายใหญ่ในภูมิภาคอาเซียนโดยเมื่อเทียบปริมาณ FDI จากญี่ปุ่นที่เข้ามาลงทุนในอาเซียนกับประเทศจีนแล้วพบว่าญี่ปุ่นให้ความสนใจการลงทุนในอาเซียนมากกว่าจีนถึง 2 เท่าโดยจากภาพที่ 3 FDI จากญี่ปุ่น

เข้ามาลงทุนในอาเซียนเท่ากับ 5,238 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่เข้าลงทุนในประเทศจีนเพียง 2,317 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2540-2543

ในปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งสำคัญในภูมิภาคเอเชีย หรือเรียกทั่วไปว่า วิกฤตต้มยำกุ้ง เป็นวิกฤตการเงินที่เริ่มต้นที่ประเทศไทยก่อนและ ได้แพร่ขยายและลุกลามไปสู่ภูมิภาคอื่นๆ ของโลก เช่น ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และเกาหลีใต้ วิกฤตการณ์ครั้งนี้เริ่มต้นจากวิกฤตการณ์ของอัตราแลกเปลี่ยน พัฒนาเป็นวิกฤตการณ์ของสถาบันการเงิน และจบลงที่วิกฤตการณ์ของภาคการผลิตที่แท้จริง อีกสาเหตุหนึ่งของวิกฤตการเศรษฐกิจในเอเชีย คือ เศรษฐกิจขยายตัวเร็วเกินไป ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง โดยเฉลี่ยร้อยละ 9 โดยเฉพาะอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีปัจจัยการลงทุนจากต่างประเทศสูง เช่น วัตถุดิบและค่าจ้างแรงงานสูง อสังหาริมทรัพย์มีราคาต่ำ ประกอบกับเป็นเงินกู้ระยะสั้น ที่กู้มาจากต่างประเทศ เมื่อค่าเงินของประเทศเหล่านี้ลดลง มูลค่าหนี้สินส่วนใหญ่อิงกับดอลลาร์สหรัฐจึงเพิ่มมากขึ้น ผู้กู้ไม่สามารถใช้เงินต้นและดอกเบี้ยให้กับสถาบันการเงินในต่างประเทศตรงตามเวลาที่กำหนด จึงส่งผลให้ปริมาณหนี้สินเพิ่มขึ้นและอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น (นิรนาม, 2552)

แม้ว่าวิกฤตการณ์นี้จะเริ่มต้นที่ประเทศไทย แต่ผลในแง่ลบต่อประเทศอื่นๆ กลับมีความรุนแรง และลุกลามไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน และภูมิภาคอื่นๆ ผลกระทบของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในเอเชีย มีผลกระทบทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ ทำให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกเติบโตช้าลง และ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของเอเชียมากที่สุด เนื่องจากเป็นผู้ลงทุนหลักในภูมิภาคนี้ วิกฤตการณ์ครั้งนี้แตกต่างจากวิกฤตการณ์ครั้งก่อนๆ ซึ่งเกิดขึ้นในต้นและกลางทศวรรษ 1990 โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศยุโรปเหนือ และเม็กซิโก โดยเฉพาะอย่างยิ่งขนาดความเสียหายในวงกว้างและความร้ายแรงของวิกฤตการณ์ (สมบุญ สิริประชัย, 2549)

หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงินในปีพ.ศ. 2540 อาเซียนได้ดำเนินมาตรการในการลดหรือยกเลิกกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนภาคบริการ และภาคการผลิตรวมทั้งเสริมสร้างบรรยากาศทางการลงทุนเพื่อดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ นับได้ว่าอาเซียนเป็นหนึ่งในการรวมตัวทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Trading Arrangement: RTA) ของโลกที่มี

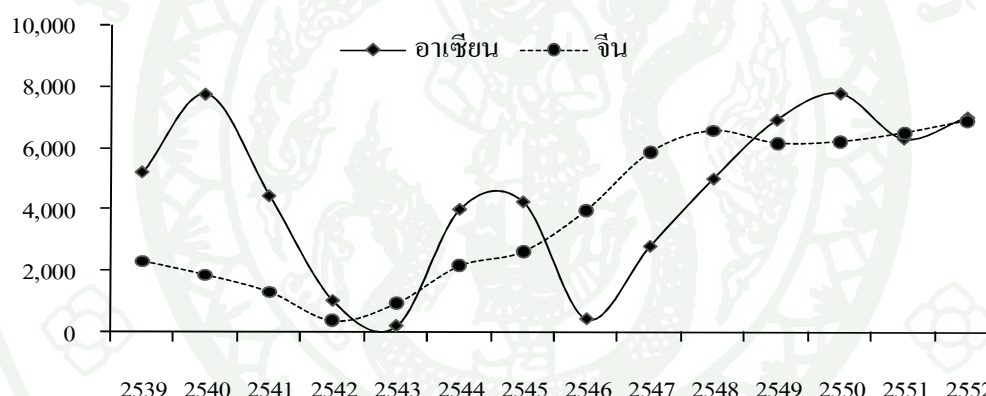
ขนาดใหญ่ โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 5.5 และ 5.8 ในปี พ.ศ. 2548 และ 2549 ตามลำดับ (ดร.พัชรพล วังสนธิ์, 2550) ปัจจัยขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของอาเซียนได้แก่ การขยายตัวของการส่งออก และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รวมถึงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ภายในประเทศ ในปี พ.ศ. 2541 อาเซียนได้ลงนามกรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน (Framework Agreement on the ASEAN Investment Area: AIA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อาเซียนเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน สร้างบรรยากาศการลงทุนที่เสรี โปร่งใส ทั้งนี้จะครอบคลุมเฉพาะการลงทุนโดยตรงในสาขาการผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ และบริการที่เกี่ยวข้องกับ 5 สาขาดังกล่าว (Services Incidenta) แต่ไม่รวมการลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment) (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2552) ทั้งนี้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2550) ได้อธิบายเป้าหมายของการลงทุนอาเซียนไว้ว่า การเปิดเสรีการลงทุน และให้การปฏิบัติต่อนักลงทุนอาเซียนเท่าเทียมกับนักลงทุนที่เป็นคนชาติ (National) ภายในปี พ.ศ. 2553 และสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam: CLMV) ภายในปี พ.ศ. 2558

ในช่วงปี พ.ศ 2541-2543 ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนมีจำนวนลดลงมาก อันเป็นผลมาจาก วิกฤตการณ์ของเอเชีย (The East Asian Crisis) หรือวิกฤติต้มยำกุ้ง กล่าวคือ ในช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ FDI ที่ไหลเข้าสู่อาเซียน มีปริมาณ 34,358 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงเหลือ 22,305 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ 2542 ซึ่งอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปริมาณ FDI ลดลง เพราะมีการแข่งขันการดึงดูด FDI จากทั่วโลกและคู่แข่งที่สำคัญของอาเซียน ก็คือ ประเทศจีน อินเดีย รวมทั้งยุโรปกลางและตะวันออก โดยเฉพาะจีนที่มีส่วนแบ่งของ FDI ที่เข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากร้อยละ 10.5 ในปี พ.ศ 2534 เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.0 ในปี พ.ศ 2543 (ภาพที่ 3) จากวิกฤตการณ์ครั้งนี้ผลักดันให้เกิดกลไกความร่วมมือทางเศรษฐกิจใหม่ๆ ภายในเอเชียมากมาย รวมถึงการขยายกลุ่มอาเซียนเป็นอาเซียน+3 (เพิ่มจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) และอาเซียน+6 (เพิ่มอินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการลงทุน

จากภาพที่ 3 พบว่าปริมาณ FDI ของญี่ปุ่นในประเทศสมาชิกอาเซียนมีสัดส่วนที่น้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศจีนระหว่างปี พ.ศ. 2542-2544 การลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศจีนมีอัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 28 ต่อปี ในขณะที่ช่วงการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศสมาชิกอาเซียน 5 มีอัตราการเจริญเติบโตลดลงเหลือร้อยละ 26 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสามารถในการแข่งขันของประเทศสมาชิกอาเซียนเสื่อมถอยลงโดยเปรียบเทียบ
2. นักลงทุนมองว่าตลาดในภูมิภาคนี้แยกเป็น 10 ตลาด (ประเทศ) ไม่ได้เป็นตลาดที่มีการบูรณาการกันทั้งภูมิภาค
3. ตลาดในแต่ละประเทศในอาเซียน มีขนาดเล็กเกินไปที่จะได้รับความสนใจจากนักลงทุน ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) ของญี่ปุ่นต่อภูมิภาคนี้มีอัตราที่สูงสุดเสมอมา แม้ว่าสัดส่วนของความช่วยเหลือที่ญี่ปุ่นให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะลดลงในบางปี แต่อาเซียนยังคงเป็นภูมิภาคที่ญี่ปุ่นให้ ODA ในจำนวนมากที่สุด

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ภาพที่ 3 ปริมาณ FDI จากญี่ปุ่นมาภูมิภาคอาเซียน และจีน

ที่มา: Asean Japan Centre, Asean Japan Statistics Yearbook (1996-2009)

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2544-2549

ในปี พ.ศ. 2544 เกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน เป็นเหตุการณ์การทำลายล้างที่มีผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกาอย่างรุนแรง เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆในโลก การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาครั้งนี้ ได้สร้างความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจ ทรัพย์สิน ภาพลักษณ์ของระบบทุนนิยม ความเป็นอธิปไตยอำนาจทางการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา ตลอดจนขวัญกำลังใจของ

ชาวอเมริกัน ซึ่งมีการยกเลิกการเดินทางไปประเทศต่างๆ ทั้งเพื่อการท่องเที่ยว และเพื่อธุรกิจ เนื่องจากรู้สึกไม่มั่นคงและไม่ปลอดภัยในการเดินทาง และกำลังซื้อของชาวอเมริกันที่ลดลง ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจทั่วโลก รวมทั้งอาเซียน ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2545 มูลค่า FDI ของอาเซียนลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยลดลงจาก 23,656 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2543 เป็น 20,259 และ 17,333 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2544-2545 ตามลำดับ อันเนื่องมาจากการส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ที่ลดลง นักลงทุนชะลอการลงทุน

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ไหลเข้ามาในอาเซียนในช่วงปี พ.ศ. 2544-2549 ยังคงเป็นการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก และอุตสาหกรรมที่นักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก คืออุตสาหกรรมภาคบริการ เช่น การท่องเที่ยว การขนส่ง นับจากปี พ.ศ. 2546 – 2550 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 37 รองลงมาได้แก่อุตสาหกรรมด้านการเงิน และประกันภัย โดยเฉพาะที่ประเทศสิงคโปร์ที่ถูกจัดให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินที่สำคัญที่สุดของอาเซียน ที่มีธนาคารมากกว่า 130 แห่ง นับจากปี พ.ศ. 2546 – 2550 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 44 ลำดับที่ 3 เป็นอุตสาหกรรมภาคการค้า และการพาณิชย์ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 33 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การไหลเข้าของ FDI ในภาคอุตสาหกรรมของอาเซียน ปี พ.ศ. 2546-2550

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ภาคอุตสาหกรรม	2546	2547	2548	2549	2550
ขั้นพื้นฐาน	4,700	780	2,453	1,717	4,988
เกษตรกรรม ประมง ป่าไม้	185	223	184	341	2,672
เหมืองแร่	4,514	558	2,266	1,376	2,361
อุตสาหกรรม	22,061	35,456	31,397	57,331	60,162
การบริการ	10,613	17,507	15,966	28,913	32,175
การก่อสร้าง	91	55	21	523	466
การค้า และการพาณิชย์	3,239	3,995	4,770	6,836	10,043
การเงิน และประกันภัย	5,407	10,039	4,606	12,361	9,366
สินทรัพย์ที่แท้จริง	812	1,106	2,432	4,154	6,094
อื่นๆ	1,899	2,754	3,602	4,544	2,018
รวม	26,761	36,236	33,850	59,048	65,150

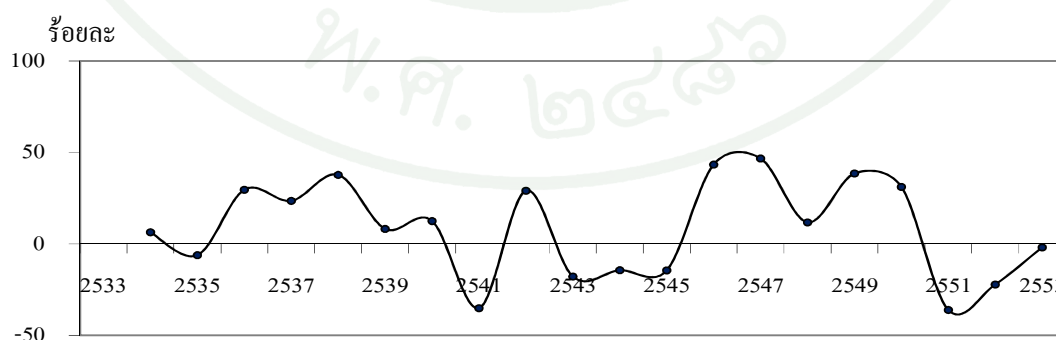
ที่มา: ASEAN Investment Guidebook 2009. ASEAN Secretariat (2010)

ตารางที่ 9 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนปี พ.ศ. 2533-2553

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ปี	สิงคโปร์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	ไทย	เวียดนาม	อาเซียน
2533	5,575	1,092	2,611	550	2,575	180	12,821
2534	4,887	1,482	4,043	556	2,049	375	13,639
2535	2,204	1,799	5,138	776	2,151	474	12,739
2536	4,686	2,003	5,741	1,238	1,807	926	16,585
2537	8,550	2,191	4,581	1,591	1,369	1,945	20,496
2538	11,535	4,419	5,815	1,459	2,070	1,780	28,225
2539	9,682	6,245	7,297	1,520	2,338	1,803	30,573
2540	13,753	4,729	6,323	1,249	3,882	2,587	34,358
2541	7,314	-207	2,714	1,752	7,492	1,700	22,310
2542	16,578	-1,838	3,895	1,247	6,091	1,484	28,793
2543	16,484	-4,495	3,788	2,240	3,410	1,289	23,656
2544	15,087	-2,926	554	195	5,073	1,300	20,175
2545	6,402	232	3,203	1,542	3,355	1,200	17,312
2546	11,941	-507	2,473	491	5,222	1,450	24,845
2547	21,026	1,896	4,624	688	5,859	1,610	36,437
2548	15,460	8,336	4,065	1,854	8,067	2,021	40,737
2549	29,348	4,914	6,060	2,921	9,517	2,400	56,701
2550	37,033	6,928	8,595	2,916	11,355	6,739	75,740
2551	8,588	9,318	7,172	1,544	8,448	9,579	46,947
2552	15,279	4,877	1,430	1,963	4,976	7,600	37,981
2553	38,638	13,304	9,103	1,713	5,813	8,173	79,408
รวม	300,051	63,792	99,226	30,005	102,919	56,616	680,476

ที่มา: World Investment Report 2011. UNCTAD (2011)

ภาพที่ 4 อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในภูมิภาคอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553

ที่มา: World Investment Report 2011. UNCTAD (2011)

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2550-2553

ในปี พ.ศ. 2550-2551 ได้เกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือที่เรียกกันว่า วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger Crisis) วิกฤตเศรษฐกิจในครั้งนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะปัจจุบันเศรษฐกิจของแต่ละประเทศต่างเชื่อมโยงพึ่งพากัน มีการทำธุรกิจ ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันข้ามประเทศตลอดเวลา และเมื่อประเทศยักษ์ใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกาที่เป็นผู้นำเศรษฐกิจโลก และเป็นคู่ค้าที่สำคัญของหลายประเทศล้ม ย่อมมีผลสะท้อนต่อทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ทำธุรกรรมผูกพันแนบแน่นกับสหรัฐอเมริกา เช่น ประเทศอังกฤษ และประเทศในสหภาพยุโรป

Hamburger Crisis ได้ส่งผลกระทบทำให้เศรษฐกิจโลกซบเซาอีกครั้งหนึ่ง สหรัฐอเมริกาถือเป็นคู่ค้าและตลาดลงทุนของเกือบทุกประเทศทั่วโลก เมื่อเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกามีปัญหาทั่วโลก รวมถึงภูมิภาคอาเซียนก็ได้รับผลกระทบไปด้วย แต่มีความรุนแรงมากน้อยแตกต่างกันไปตามความคล้ายคลึงของปัญหา สาเหตุของวิกฤตครั้งนี้มีด้วยกันหลายประการ แต่สาเหตุสำคัญเกิดจากธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ หรือปัญหาซับไพรม์ (Sub Prime) ในส่วนของอาเซียนได้รับผลกระทบจากตลาดทุนโลก เมื่อหุ้นประเทศอื่นตกก็มีผลให้หุ้นอาเซียนตกด้วย ปัญหาสภาพคล่องหลังจากอัตราดอกเบี้ยการกู้ยืมต่างประเทศเพิ่มขึ้น บริษัทใหญ่ๆ ที่เคยพึ่งพาเงินกู้ต่างประเทศหันกลับมากู้เงินในอาเซียนมากขึ้นทำให้สภาพคล่องลดลง การชะลอการลงทุนในสหรัฐทำให้เงินลงทุนไหลเข้าอาเซียนส่งผลให้ค่าเงินบาทแข็งค่า ราคาส่งออกแพงขึ้น การส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาและการท่องเที่ยวหยุดชะงัก

นอกจากนี้ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจโลกดังกล่าวยังส่งผลให้มูลค่า FDI จากประเทศนอกอาเซียนที่มีบทบาทสำคัญด้านการลงทุนในอาเซียนปรับลดลงไป จนทำให้มูลค่า FDI โดยรวมของอาเซียนในปี พ.ศ.2551 ลดลงเหลือ 47,290 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จาก 73,970 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2550 แต่มูลค่าการลงทุนจากประเทศอาเซียนด้วยกันเองยังคงปรับเพิ่มขึ้น ทั้งนี้มูลค่า FDI ของอาเซียนในปี พ.ศ.2551 อยู่ที่ 10,460 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจาก 9,680 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2550 และเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวจากปี พ.ศ.2546 เทียบกับมูลค่า FDI ของเอเชียโดยรวมและมูลค่า FDI ของโลกจนถึงปี พ.ศ. 2551 ที่ปรับลดลง เนื่องจากผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่ทำให้ธุรกิจประสบปัญหาการเงินตึงตัวโดยเฉพาะธุรกิจของประเทศในกลุ่มจี 3 อย่างสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น จึงทำให้มีการถอนเงินลงทุนกลับประเทศ เป็นที่น่าสังเกตว่า มูลค่าการลงทุน FDI ของอาเซียนจากประเทศอาเซียนด้วยกันเองที่เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.2551 เป็นการเพิ่มขึ้นของ

เงินลงทุนทางตรงที่ไหลเข้าอินโดนีเซียและเวียดนามค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากข้อได้เปรียบด้านต้นทุนด้านแรงงานในสองประเทศนี้ค่อนข้างต่ำ ประกอบกับความมั่นคงทางการเมืองที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนต่างประเทศ

ตารางที่ 10 ประเทศที่เข้ามาลงทุนโดยตรงในอาเซียน 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ. 2550-2552

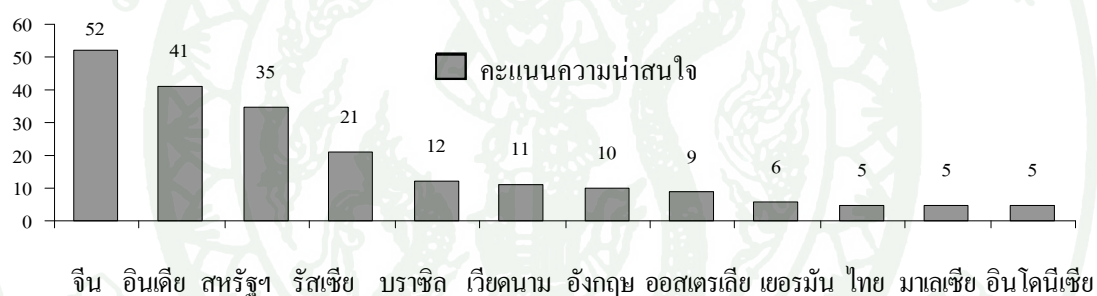
ประเทศ	มูลค่า (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)				สัดส่วน FDI inflow (ร้อยละ)			
	2549	2550	2551	2552	2549	2550	2551	2552
สหภาพยุโรป	13,361	17,766	9,520	7,297	25.5	23.9	19.2	18.4
อาเซียน	6,242	9,682	10,461	4,429	11.9	13.0	21.1	11.2
ญี่ปุ่น	10,803	8,829	4,658	5,308	20.6	11.9	9.4	13.4
สหรัฐอเมริกา	3,864	8,068	5,133	3,358	7.4	10.8	10.4	8.5
หมู่เกาะเคย์แมน	476	1,595	4,605	3,015	0.9	2.1	9.3	7.6
เกาหลีใต้	1,099	2,715	1,583	1,421	2.1	3.7	3.2	3.6
จีน	936	1,684	2,109	1,509	1.8	2.3	4.3	3.8
ฮ่องกง	1,353	1,496	1,447	1,582	2.6	2.0	2.9	4.0
เบอร์มิวดา	1,035	3,259	59	1,164	2.0	4.4	0.1	2.9
ไต้หวัน	668	785	1,745	688	1.3	1.1	3.5	1.7
อื่นๆ	4	18,517	8,178	9,850	23.9	24.9	16.5	24.9
รวม	39,841	74,395	49,500	39,623	100	100	100	100

หมายเหตุ: ปี 2010 ยังไม่มีการจัดทำ

ที่มา: ASEAN Foreign Direct Investment Statistics, 2010

ในแง่ของแหล่งที่มาของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ สหภาพยุโรปยังคงเป็นนักลงทุนหลักและมีความสำคัญในภูมิภาค ถึงแม้ว่าการลงทุนจากสหภาพยุโรปจะลดลงจากร้อยละ 57.2 ปี พ.ศ. 2543 เหลือเพียงร้อยละ 18.4 ในปี พ.ศ. 2552 รองลงมาได้แก่ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญในช่วงระยะเวลา 9 ปีที่ผ่านมา วิกฤตการเงินโลกที่ส่งผลกระทบถึง 2 ประเทศดังกล่าว ซึ่งเป็นประเทศหลักที่ลงทุนในอาเซียน จึงส่งผลให้การลงทุนจากยุโรป และสหรัฐอเมริกาในอาเซียนลดลงในปี พ.ศ. 2551 อย่างไรก็ตามการลงทุนภายในอาเซียนด้วยตนเองได้เพิ่มขึ้นในปีดังกล่าว ถึงแม้ว่าต่อมาจะลดลงในปี พ.ศ. 2552

เมื่อพิจารณารายงานการลงทุนโลกประจำปี พ.ศ. 2550 (World Investment Report 2007) ของสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) (ภาพที่ 5) สํารวจโดยการสอบถามบริษัทข้ามชาตินาขนาดใหญ่ที่มีการลงทุนระหว่างประเทศจำนวน 191 ราย ระบุว่า ความสะดวกในการลงทุนในประเทศที่มีโครงการลงทุนขนาดใหญ่เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ในการตัดสินใจลงทุน รองลงมาเป็นเรื่องเสถียรภาพการลงทุน ทักษะของแรงงาน วัตถุดิบ และแหล่งเงินทุน พบว่าระดับ FDI Potential หรือศักยภาพการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย อยู่ในระดับ 5 ในขณะที่เวียดนามมีระดับ FDI Potential เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ 12 ซึ่งเป็นระดับที่ดีกว่า อังกฤษ และออสเตรเลีย เห็นได้ว่าตั้งแต่เวียดนามเข้าเป็นสมาชิก WTO เมื่อต้นปี พ.ศ. 2550 ทำให้เวียดนามมีความโดดเด่นและน่าลงทุนในสายตาของบริษัทข้ามชาติเพิ่มขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2551)

ภาพที่ 5 ลำดับคะแนนประเทศที่มีความโดดเด่นและน่าลงทุนของแต่ละประเทศ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2551 อ้างถึง World Investment Prospects Survey, UNCTAD (2007)

การรวมตัวเป็นและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) จะช่วยดึงดูดความสนใจของนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอาเซียนมากขึ้น หลังจากที่นักลงทุนต่างชาติหลังไหลเข้าไปลงทุนในจีนและอินเดียเป็น จำนวนมาก การเปิดเสรีการลงทุนของอาเซียนที่ลด/ ยกเลิกเงื่อนไข และกฎระเบียบด้านการลงทุนจะเปิดโอกาสให้นักลงทุนอาเซียนและนักลงทุนต่างชาติที่มีธุรกิจในประเทศอาเซียน สามารถเข้ามาลงทุนทางตรง (FDI) และลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio) ภายในประเทศอาเซียนได้สะดวกขึ้น ทั้งนี้อาเซียนมีเป้าหมายที่จะเป็นฐานการผลิตในอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมเหล็กของโลก ซึ่งจะช่วยให้ให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในอาเซียนมากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนในภาคการผลิตที่อาเซียนมี

ความได้เปรียบสูงอย่างอุตสาหกรรมยานยนต์ อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรีด้านการลงทุนอาเซียน อาจจะเอื้อประโยชน์ให้กับนักลงทุนต่างชาติที่ตั้งฐานการผลิตในกลุ่มอาเซียนมาเป็นเวลานานอย่าง ญี่ปุ่น ที่กำลังอาศัยใช้ประโยชน์จากข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ของอาเซียน กับตลาดใหม่อย่างจีน อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ในการเข้าไปตั้งฐานการผลิตในประเทศ เหล่านี้ เห็นได้จากบริษัทรถยนต์ของญี่ปุ่นที่มีฐานการผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนในอาเซียนมีแผนจะ เข้าไปลงทุนในอินเดียโดยนำชิ้นส่วนจากอาเซียนเข้าไปประกอบรถยนต์ในอินเดีย เป็นต้น อีกด้านหนึ่ง นักลงทุนภายในอาเซียนเองอาจจะย้ายฐานการผลิตเข้าไปลงทุนในประเทศอาเซียนเพื่อ รักษาความได้เปรียบด้านการแข่งขันได้อย่างเสรี โดยเฉพาะประเทศที่เป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ เช่น การลงทุนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในกลุ่มประเทศ CLMV หรือการลงทุนผลิตสินค้าประมง และแปรรูปในอินโดนีเซีย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการของอาเซียนเอง สามารถลดต้นทุนวัตถุดิบ และการขนส่ง สินค้าได้มากขึ้น ดังนั้นประเทศในอาเซียนควรจะเลือกใช้ความหลากหลายและความพร้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของอาเซียน ให้เป็นประโยชน์กับโอกาสทางการค้า การลงทุนโดยพิจารณาจากจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละประเทศ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2552)

ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2553 แม้ว่าสถานะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงนี้จะอยู่ใน ระดับต่ำ และมีความผันผวน ประกอบกับปัจจัยในทางลบที่ฉุดรั้งการเจริญเติบโตของ FDI ซึ่งส่ง ผลให้ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นไม่มากนัก แต่ด้วยศักยภาพของประเทศ สมาชิกอาเซียน และปัจจัยในทางบวกสามารถผลักดันให้สถานะของ FDI ดีขึ้นในอนาคตได้ ปัจจัย ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น AFTA ซึ่งเป็นการ รวมตัวกันระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอินเดีย มีการร่วมมือกันทาง เศรษฐกิจภายในประเทศสมาชิก ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาส ให้แต่ละประเทศมีการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจเช่นเดียวกับประเทศต่างๆ

จากการศึกษาสภาพการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน สรุปได้ว่า การลงทุนโดยตรงนอกจากจะมาจากความต้องการของนักลงทุนต่างประเทศเป็นหลักแล้ว ยังควร มองความต้องการของประเทศเจ้าบ้านด้วย เพราะมีปฏิกิริยาโดยตรงต่อแรงจูงใจ และต้นทุนของ นักลงทุนต่างชาติ และถ้าประเทศเจ้าบ้านให้การสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศมาก ต้นทุนที่ เกิดจากการนำเงินเข้ามาลงทุนจะลดลงมาก ขณะเดียวกันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดผลประโยชน์สำหรับ หน่วยธุรกิจที่เข้ามาใหม่ให้หลายทางด้วยกัน เป็นต้น

การเคลื่อนย้ายเงินลงทุนส่วนใหญ่จะไหลเข้าสู่ละตินอเมริกา และเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม ไทย และฟิลิปปินส์ โดยมี กลุ่มประเทศผู้ลงทุนส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในประเทศอาเซียนในลำดับต้น คือ ภายหลังข้อตกลง Accord plaza ส่งผลให้ค่าเงินเยนของญี่ปุ่นแข็งค่าขึ้น ประกอบกับ ข้อจำกัดของทรัพยากรและค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ทำให้บริษัทต่างๆ ของญี่ปุ่นย้ายฐานการผลิตเข้ามาสู่ประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อลดต้นทุนและหลีกเลี่ยงการกีดกันทางการค้า ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่ของญี่ปุ่นมุ่งเน้นการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งทอ รถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ โดยการลงทุนในช่วงแรกพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีแรงงานเข้มข้น จากนั้นค่อยๆ พัฒนาขึ้นไปสู่อุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรเป็นสำคัญ

การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจลงทุนโดยตรงในภูมิภาคอาเซียน

การศึกษาในบทนี้เป็นการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยอาศัยกรอบแนวคิด Eclectic Theory ของ Dunning (1981) และผลการศึกษาประสบการณ์การลงทุนในบทที่ 2 ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีปัจจัยพื้นฐานอย่างน้อย 4 กลุ่มที่กำหนดทิศทางการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กลุ่มแรกเป็นปัจจัยเกี่ยวกับขนาดตลาด (Market Size) ซึ่งประกอบด้วยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงรวมทั้งอัตรา การเจริญเติบโต รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร จำนวนประชากร และกำลังแรงงาน ปัจจัยกลุ่มที่สองเป็นปัจจัยเกี่ยวกับต้นทุนค่าจ้างแรงงาน (Labor Cost) ซึ่งประกอบด้วยค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของแต่ละประเทศ คุณภาพแรงงาน และการศึกษา ปัจจัยกลุ่มที่สามเป็นปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการลงทุน (Investment Support Policy) ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเปิดเสรีการค้า ปัจจัยกลุ่มที่สี่เป็นปัจจัยเกี่ยวกับ ศักยภาพของประเทศ (Potential of Country) ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และระดับการพัฒนาด้านการลงทุนภายในประเทศ

ดังนั้นในบทนี้จึงได้นำปัจจัยดังกล่าวมาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาว่าในแต่ละประเทศมีปัจจัยใดที่ได้เปรียบและสามารถดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาทำการลงทุนภายในประเทศได้

1. ปัจจัยด้านขนาดตลาด (Market Size)

การศึกษาโครงสร้างเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน ที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จากการตรวจสอบเอกสารในบทที่ 2 พบว่านักลงทุนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาด้านขนาดตลาดที่วัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และแนวโน้มทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่วัดจากอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งการจะดูว่าเศรษฐกิจของประเทศหนึ่งประเทศใดกำลังรุ่งเรืองหรือตกต่ำนั้น สามารถดูได้จากรายได้ประชาชาติ เพราะถือเป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศว่ากำลังอยู่ในภาวะใด และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นแล้ว มีเศรษฐกิจดีกว่า หรือต่ำกว่า นอกจากนี้ยังมีจำนวนประชากร (Population) กำลังแรงงาน (Labor Force) และรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร (Per capita GDP) ซึ่งเป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจอย่างกว้างๆ และสามารถบอกถึงแนวโน้มในอนาคตได้ระดับหนึ่ง ได้แก่ การเติบโตของตลาด กำลังซื้อของประชากร เป็นต้น

จากการศึกษา พบว่าประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยสูงที่สุดที่สุดในภูมิภาคอาเซียน โดยในช่วงปี พ.ศ. 2534-2535 มีการชะลอตัวของเศรษฐกิจอัตราการเจริญเติบโตอยู่ในระดับร้อยละ 6.43 และร้อยละ 6.69 ตามลำดับ ซึ่งลดลงจากร้อยละ 11.63 ในปี พ.ศ. 2531 ทั้งนี้มีผลสืบเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ในอ่าวเปอร์เซียที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2533 ส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจโลกซบเซาลงรวมทั้งประเทศสิงคโปร์ เพราะเศรษฐกิจของสิงคโปร์ผูกพันอยู่กับกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก ภาวะเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นในปี พ.ศ. 2536-2537 โดยมีอัตราการขยายถึงร้อยละ 12.26 และร้อยละ 11.40 ตามลำดับ และขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8.10 ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2539

มาเลเซียมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกับประเทศไทย คือโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2533-2537 อยู่ที่ระดับร้อยละ 9 ต่อปี และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.2 ในปี พ.ศ. 2538 แต่ไทยมีขนาดตลาดที่ใหญ่กว่าโดยในช่วงปี พ.ศ. 2533-2539 ไทยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่สูงกว่ามาเลเซียโดยเฉลี่ยร้อยละ 70 ขณะที่รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรของไทยต่ำกว่ามาเลเซียโดยเฉลี่ยร้อยละ 55 และเมื่อเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ไทยมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกว่าอินโดนีเซีย โดยที่เศรษฐกิจของอินโดนีเซียส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ การส่งออกน้ำมัน เพราะอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีทรัพยากรน้ำมันจำนวนมาก และถ้าปีไหนราคาน้ำมันตลาดโลกลดต่ำลง เศรษฐกิจของอินโดนีเซียก็จะได้รับความกระทบกระเทือนตามไปด้วย ซึ่ง

ในช่วงที่ผ่านม้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียอยู่ในช่วงร้อยละ 6.64-6.95 ในปี พ.ศ. 2534-2536 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.54 และ 8.22 ในปี พ.ศ. 2537 และ 2538 ตามลำดับ

สำหรับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์อยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับไทย ซึ่งสาเหตุหนึ่งสืบเนื่องมาจากฟิลิปปินส์ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว, ภูเขาไฟระเบิด รวมทั้งการเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันในอ่าวเปอร์เซีย ได้ส่งผลกระทบทำให้เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ขยายตัวอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ การส่งออกน้ำมัน โดยในช่วงปี พ.ศ. 2534 มีอัตราการเจริญเติบโตติดลบร้อยละ 0.5 แต่ในช่วงหลังจากปี พ.ศ. 2535 เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์เริ่มขยายตัวสูงขึ้น จากร้อยละ 2.0 ในปี พ.ศ. 2536 เป็นร้อยละ 4.3 และร้อยละ 5.6 ในปี พ.ศ. 2536-2538 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่นักลงทุนต่างชาติเริ่มมีความเชื่อมั่นในนโยบายของประธานาธิบดีรามอส ที่รับตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นสมัยแรกในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งมีนโยบายเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจการลงทุนจากต่างประเทศเป็นหลัก และมีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศฟิลิปปินส์ให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ภายในปี พ.ศ. 2543 รวมทั้งการผ่อนปรนกฎระเบียบทางด้านการลงทุน และส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อช่วยกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ (วรารักษ์ ศรีวิจิตร, 2542)

สำหรับประเทศเวียดนามพบว่า มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเพิ่มสูงขึ้นโดยตลอด นับตั้งแต่เวียดนามเปิดประเทศเข้าสู่ตลาดโลกเสรี และพรรคคอมมิวนิสต์ได้นำการปฏิรูปเศรษฐกิจใหม่ “Doi Moi” มาใช้เพื่อปรับปรุงการบริหาร และกลไกทางเศรษฐกิจ โดยเน้นขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังทุกองค์กรให้รับผิดชอบตนเอง มีผลให้เศรษฐกิจของเวียดนามพัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.31 ในปี พ.ศ. 2533 และเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด จนในปี พ.ศ. 2538 อยู่ที่ร้อยละ 9.54 เวียดนามสามารถจัดการกับอัตราเงินเฟ้อที่มีระดับสูงถึงร้อยละ 67.5 ในปี พ.ศ. 2534 ให้มีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่องจนอยู่ที่ระดับร้อยละ 14-15 ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2538 จากข้อมูลเห็นได้ว่าเวียดนามสามารถแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อได้อย่างรวดเร็วจนได้รับรางวัลจาก Euromoney และ Asiamoney เมื่อปี พ.ศ. 2536 ว่าเป็น The Asian Managed Economy (วรารักษ์ ศรีวิจิตร, 2542 อ้างถึง ฐานเศรษฐกิจ, 12-14 พฤษภาคม 2537: 13,23)

ในระหว่างปี พ.ศ. 2536 -2539 เศรษฐกิจสิงคโปร์ขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 8.17 – 12.26 คนสิงคโปร์มีรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรโดยเฉลี่ย เท่ากับ 22,446 ดอลลาร์สหรัฐ (ตารางที่ 11) ซึ่งอยู่ในระดับสูงในอันดับต้นๆ ของโลก ในช่วงนี้มีตำแหน่งงานใหม่

เพิ่มขึ้นประมาณ 474,800 ตำแหน่งหรือเกือบ 100,00 ตำแหน่งต่อปี ในช่วงเวลาดังกล่าวสิงคโปร์มีกำลังแรงงานเฉลี่ยร้อยละ 44 ของประชากรทั้งหมด มีอัตราว่างงานเพียงร้อยละ 2 ในขณะที่อัตราค่าจ้างเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 6 - 9 ในแต่ละปี การเติบโตทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้มีการสร้างงานเพิ่มมากขึ้นจนเกินกว่ากำลังแรงงานท้องถิ่นของสิงคโปร์จะรองรับได้หมดทำให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในส่วนที่เหลือถึงร้อยละ 60 ของตำแหน่งงานสร้างใหม่ โดยเฉพาะงานที่ชาวสิงคโปร์ไม่ต้องการทำหรืองานที่ต้องใช้ความรู้ หรือทักษะฝีมือสูงประเภทผู้เชี่ยวชาญหรือช่างฝีมือที่แรงงานท้องถิ่นไม่มี ทำให้ส่วนแบ่งของกำลังแรงงานต่างชาติในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 21 ในตอนต้นปี พ.ศ. 2536 เป็นร้อยละ 30 ในปลายปี พ.ศ. 2540 (วารสารณ์ ศรีวิจิตร, 2542)

ในช่วงเวลาดังกล่าวเวียดนามมีรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรหัวต่ำสุดโดยเฉลี่ย เท่ากับ 201 ดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากเวียดนามมีประชากรเป็นจำนวนมากถึง 71.41 ล้านคนในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งมากเป็นลำดับที่สองรองจากอินโดนีเซียที่มีประชากรกว่า 191.5 ล้านคน และมีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานมากที่สุดถึง 86.36 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 45 ของประชากร รองลงมาได้แก่ เวียดนาม 33.03 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 46 ของประชากร ไทย 32.89 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 55 ของประชากร ฟิลิปปินส์ 28.38 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 41 ของประชากร มาเลเซีย 7.89 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 38 ของประชากร และสิงคโปร์มีประชากรวัยแรงงานต่ำสุดเพียง 1.75 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากร เนื่องจากในปี พ.ศ. 2538 สิงคโปร์มีประชากรเพียง 3.48 ล้านคนเท่านั้น

จนกระทั่งเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งสำคัญในภูมิภาคเอเชีย หรือเรียกทั่วไปว่าวิกฤตต้มยำกุ้งในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากประเทศไทยส่งผลให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยลดลงทันทีโดยติดลบร้อยละ 1.37 ในขณะที่ประเทศอื่นๆในภูมิภาคอาเซียนยังไม่ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะสิงคโปร์ที่ยังคงมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 8.34 ในปี พ.ศ. 2540 และในปี พ.ศ. 2541 ทุกประเทศในอาเซียนได้รับผลกระทบแทบทั้งสิ้น โดยอินโดนีเซียได้รับผลกระทบสูงสุด อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจติดลบถึงร้อยละ 13.13 รองลงมาได้แก่ประเทศไทยที่อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงถึงร้อยละ 10.51 มาเลเซียลดลงร้อยละ 7.36 สิงคโปร์ลดลงร้อยละ 1.38 และฟิลิปปินส์ลดลงร้อยละ 0.58 ส่วนเวียดนามเป็นประเทศเดียวที่ไม่ได้ผลกระทบโดยยังคงมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.76

แม้สิงคโปร์จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าว จนก่อให้เกิดภาวะถดถอยและมีอัตราการเติบโตที่ลดลงกว่าร้อยละ 1.38 ในปี พ.ศ. 2541 นั้น ยังถือว่าได้รับผลกระทบอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน และสิงคโปร์ใช้เวลาในการฟื้นฟูไม่ถึงปีก็สามารถหลุดพ้นจากภาวะตกต่ำได้ด้วยอัตราการขยายตัวกว่าร้อยละ 7.20 และร้อยละ 10.06 ในปี พ.ศ. 2542-2543 ตามลำดับ แต่แล้วสิงคโปร์กลับต้องเผชิญภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจอีกครั้งในปี พ.ศ. 2544 ซึ่งเกิดจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่เกิดขึ้นในศูนย์กลางของระบบทุนนิยมโลกกระทบต่อสิงคโปร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และรุนแรงกว่าที่ประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ส่งผลให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจติดลบร้อยละ 2.39 ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ในอาเซียนส่วนใหญ่มีอัตราการเติบโตเป็นบวก ความซบเซาทางเศรษฐกิจนำมาซึ่งปัญหาการว่างงาน โดยสิงคโปร์มีอัตราการว่างงานสูงกว่าร้อยละ 4 แม้ว่าภาวะเศรษฐกิจของสิงคโปร์จะปรับตัวขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 4.17 แต่ในขณะนั้น ผู้นำรัฐบาลสิงคโปร์ได้ออกมาเตือนว่า อัตราการว่างงานจะยังเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ใช้แรงงานที่สูงวัยและไร้ทักษะจะเป็นกลุ่มต่อไปที่ว่างงาน

ภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 ทำให้ผู้นำสิงคโปร์เริ่มวางแผนปรับปรุงระบบเศรษฐกิจ ความจำเป็นในการปรับปรุงมิได้เป็นผลจากจุดอ่อนของระบบเศรษฐกิจสิงคโปร์เท่านั้น หากยังเป็นผลจากการเติบโตใหญ่ทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกด้วย ยิ่งเมื่อสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกด้วยแล้ว สิงคโปร์ยิ่งรู้สึกถึงการ “คุกคาม” ทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในทัศนะของผู้นำสิงคโปร์ การปรับโครงสร้างการผลิตนับเป็นยุทธศาสตร์อันจำเป็นสำหรับการที่จะแก้ไขระบบเศรษฐกิจสิงคโปร์ สิงคโปร์จึงต้องปรับโครงสร้างสู่ระบบเศรษฐกิจบริการ (Service Economy) ก้าวกระโดดจากระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (Industrial Economy) เพราะสิงคโปร์กำลังสูญเสียความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ในการผลิตด้านอุตสาหกรรม แต่เนื่องจากการปรับโครงสร้างการผลิตเป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้เวลายาวนาน สิงคโปร์จึงหันไปใช้ยุทธวิธีการทำข้อตกลงการค้าเสรีในลักษณะทวิภาคี (Bilateral Agreements) แทนแนวทางพหุภาคี (Multilateralism) โดยสิงคโปร์ทำข้อตกลงการค้าเสรีกับนิวซีแลนด์ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า ANZSEP (Agreement Between New Zealand and Singapore on a Closer Economic Partnership) กับญี่ปุ่น ซึ่งมีชื่อเรียกว่า JSEPA (Japan and Singapore Economic Partnership Agreement) (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2545)

เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกับเศรษฐกิจโลกโดยอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2542 -2546 ซึ่งเป็นห้วงระยะเวลาที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัวอยู่ที่ระดับร้อยละ 4.09 แต่เมื่อเศรษฐกิจโลกฟื้นคืนกลับมาอีกครั้ง อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ก็สูงขึ้นตามไปด้วย ในปี พ.ศ. 2546 อัตราการเติบโตของฟิลิปปินส์สูงถึงร้อยละ 12.41 ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงที่สุดนับตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์การเงินในภูมิภาคเอเชีย และสูงสุดในภูมิภาคอาเซียน โดยไทยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 7.03 เวียดนามร้อยละ 7.34 มาเลเซียร้อยละ 5.79 อินโดนีเซียร้อยละ 4.78 และสิงคโปร์ร้อยละ 3.83 แต่อย่างไรก็ตามในช่วงปี พ.ศ. 2542 -2547 สิงคโปร์ยังคงมีรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรอยู่ในระดับสูงสุดโดยเฉลี่ย 24,682 ดอลลาร์สหรัฐ รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย 4,090 ดอลลาร์สหรัฐ, ไทย 2,087 ดอลลาร์สหรัฐ, ฟิลิปปินส์ 980 ดอลลาร์สหรัฐ, อินโดนีเซีย 910 ดอลลาร์สหรัฐ และลำดับสุดท้ายยังคงเป็นเวียดนามที่ระดับ 450 ดอลลาร์สหรัฐ

ตารางที่ 11 รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรของสมาชิกอาเซียน

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ปี	สิงคโปร์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	ไทย	เวียดนาม
2533	12,745	638	2,432	727	1,528	98
2534	14,471	703	2,649	728	1,736	114
2535	16,268	746	3,107	830	1,945	144
2536	16,710	838	3,420	832	2,155	191
2537	18,986	923	3,704	959	2,458	232
2538	24,702	1,038	4,296	1,083	2,829	290
2539	26,240	1,154	4,764	1,183	3,032	340
2540	25,593	1,083	4,601	1,149	2,490	364
2541	20,913	473	3,232	889	1,828	363
2542	23,009	687	3,455	1,015	1,984	377
2543	23,414	802	3,993	987	1,972	404
2544	23,441	769	3,846	907	1,839	418
2545	24,014	925	4,078	958	2,001	443
2546	26,404	1,096	4,352	973	2,229	494
2547	27,807	1,183	4,816	1,040	2,500	561
2548	29,403	1,300	5,210	1,159	2,709	646
2549	33,020	1,637	5,837	1,351	3,158	735
2550	38,646	1,915	6,869	1,624	3,740	848
2551	39,134	2,234	8,082	1,848	4,100	1,076
2552	36,757	2,335	6,915	1,746	3,942	1,136
2553	43,867	2,915	8,418	2,123	4,737	1,297

ที่มา: Key Indicators for Asia and the Pacific 2011, ASEAN Development Bank (2011)

ในปี พ.ศ. 2548-2550 ในแต่ละประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตในระดับที่ดี คือ อยู่ในช่วงร้อยละ 5-8 แต่อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจมหภาคของฟิลิปปินส์ยังคงถือว่าเป็นเศรษฐกิจที่มีความเสี่ยงสูงในช่วงนี้ เนื่องจากปัญหาการขาดดุลทางการคลังแบบเรื้อรังของรัฐบาลผนวกกับความไม่แน่นอนในสังคมเศรษฐกิจโลกเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจไม่สามารถเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพได้ และนอกจากนี้ ฟิลิปปินส์ยังต้องเผชิญกับความวุ่นวายทางการเมืองบ่อยครั้ง ทำให้เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ภาคเกษตรยังคงพึ่งพิงธรรมชาติเป็นหลัก ขาดระบบชลประทานที่ดี ขณะที่ประสิทธิภาพการผลิตในภาคอุตสาหกรรมอยู่ในระดับต่ำ ขนาดเศรษฐกิจวัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศปี พ.ศ. 2549 ประมาณ 111,822 ล้านดอลลาร์สหรัฐ น้อยกว่าของไทยที่มีประมาณ 197,946 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และด้วยเหตุที่ฟิลิปปินส์มีจำนวนประชากรถึง 87 ล้านคน ทำให้รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรอยู่ในระดับเพียง 1,351 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี จากการศึกษาของธนาคารโลก พบว่าประชากรของฟิลิปปินส์ที่ยังชีพด้วยเงินไม่เกินวันละ 1 ดอลลาร์สหรัฐ มีประมาณร้อยละ 12.7 และกว่าครึ่งของประชากรฟิลิปปินส์มีรายได้ไม่ถึง 2 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน ซึ่งตรงกับการศึกษาของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียด้วย ยิ่งกว่านั้นความเจริญได้กระจุกตัวอยู่เฉพาะในเขตเมืองหลวงซึ่งมีกรุงมะนิลาเป็นศูนย์กลาง โดยมีรายได้ถึงประมาณ 1 ใน 3 ของ GDP ทั้งประเทศ อีกทั้งอัตราการว่างงานก็อยู่ในระดับสูงคือ ร้อยละ 7.9 ในปี พ.ศ. 2549 (นิรนาม, 2550)

ในปี พ.ศ. 2551 ได้เกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือที่เรียกกันว่า Hamburger Crisis วิกฤตเศรษฐกิจในครั้งนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโตทางเศรษฐกิจของหลายประเทศรวมทั้งภูมิภาคอาเซียน และ สิงคโปร์เป็นประเทศหนึ่งในเอเชียที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2552 ติดลบถึงร้อยละ 1.28 แต่สิงคโปร์ก็สามารถรับมือกับภาวะถดถอยครั้งสำคัญได้ โดยเศรษฐกิจสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วด้วยอัตราการเติบโตถึงร้อยละ 14.35 ในปี พ.ศ. 2553 และสิ่งที่ช่วยชดเชยผลกระทบจากวิกฤตการณ์นี้คือ สิงคโปร์กำลังกลายเป็นศูนย์กลางของ Private Banking แทนชาติยุโรปตะวันตก ผลสำรวจเกี่ยวกับธุรกิจบริหารจัดการสินทรัพย์ส่วนบุคคล หรือ Private Banking ปี 2010 ของ McKinsey พบว่า ในปี พ.ศ. 2552 เงินที่ไหลเข้าลักเซมเบิร์กลดลงร้อยละ 5 และลดลงร้อยละ 1 ในสวิตเซอร์แลนด์ แต่เงินที่ไหลเข้า สิงคโปร์กับฮ่องกงกลับเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 นอกจากนี้ สิงคโปร์ยังได้รับการถอดชื่อออกจาก “บัญชีเทา” ของ OECD ในยุโรป ซึ่งเป็นรายชื่อประเทศที่ยุโรประบุว่า ไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ และสุดท้าย สิงคโปร์ยังสร้างฐานลูกค้า Private Banking ของตัวเอง โดยมีครัวเรือนสิงคโปร์มากถึงร้อยละ 11.4 ที่เป็นเศรษฐีเงินล้าน ซึ่งนับว่าสิงคโปร์เป็นประเทศมีจำนวนเศรษฐีเงินล้าน ในสัดส่วนที่มากที่สุดในโลก (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2552)

ตารางที่ 12 ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศสมาชิกอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ปี	สิงคโปร์		อินโดนีเซีย		มาเลเซีย		ฟิลิปปินส์		ไทย		เวียดนาม	
	RGDP	%Δ	RGDP	%Δ	RGDP	%Δ	RGDP	%Δ	RGDP	%Δ	RGDP	%Δ
2533	44,360	9.66	816,561	7.24	77,124	9.01	122,265	3.04	140,551	11.17	43,466	1.31
2534	49,533	6.43	825,172	6.95	83,097	9.55	107,543	-0.58	152,990	8.56	29,705	5.81
2535	56,046	6.69	844,030	6.46	97,679	8.89	116,222	0.34	166,116	8.08	28,931	8.70
2536	63,428	12.26	874,231	6.50	106,231	9.89	111,648	2.12	180,394	8.25	32,917	8.08
2537	74,749	11.40	908,104	7.54	113,799	9.21	119,646	4.39	197,932	8.99	34,764	8.83
2538	87,030	8.04	944,352	8.22	130,966	9.83	128,666	4.68	218,254	9.24	37,830	9.54
2539	94,628	8.17	977,455	7.82	143,405	10.00	133,582	5.85	227,235	5.90	41,385	9.34
2540	97,358	8.34	823,921	4.70	137,644	7.32	124,992	5.19	181,090	-1.37	42,266	8.15
2541	85,186	-1.38	207,961	-13.13	91,409	-7.36	89,559	-0.58	122,894	-10.51	39,363	5.76
2542	90,171	7.20	267,202	0.79	100,194	6.14	96,875	3.40	140,396	4.45	39,244	4.77
2543	97,573	10.06	261,486	4.92	109,071	8.86	89,123	4.01	138,639	4.75	41,244	6.79
2544	91,639	-2.39	222,438	3.64	109,635	0.52	79,863	3.40	127,872	2.17	42,419	6.89
2545	95,521	4.17	256,155	4.50	115,546	5.39	83,288	5.54	139,285	5.32	43,775	7.08
2546	101,933	3.83	291,371	4.78	122,234	5.79	89,133	12.41	154,384	7.03	46,291	7.34
2547	114,736	9.20	293,647	5.03	130,526	6.78	92,166	6.91	169,054	6.17	49,148	7.79
2548	125,429	7.65	285,869	5.69	137,954	5.33	98,829	5.40	176,602	4.46	52,917	8.44
2549	142,739	8.64	319,555	5.50	150,756	5.85	111,822	5.40	197,946	5.57	56,787	8.23
2550	163,334	8.54	340,510	6.34	171,294	6.48	133,699	7.53	227,948	4.93	61,166	8.46
2551	177,084	1.78	340,221	6.01	184,829	4.71	148,053	6.36	242,008	2.46	64,239	6.31
2552	170,046	-1.28	332,127	4.58	171,939	-1.71	143,151	4.01	229,846	-2.25	64,634	5.32
2553	178,808	14.35	402,779	6.10	201,595	7.15	162,802	7.60	268,115	7.80	64,433	6.80

ที่มา: International Financial Statistics, CD-Rom (2011)

หลังจากที่เวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) เมื่อต้นปี พ.ศ.2550 ส่งผลดีต่อเวียดนาม ทั้งด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว กอปรกับความพยายามในการปฏิรูประบบเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้เศรษฐกิจของเวียดนามมีความเจริญก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัดใน โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2550 เศรษฐกิจขยายตัวถึงร้อยละ 8.46 นับว่าสูงสุดในรอบ 10 ปี และลดลงในปี พ.ศ. 2551 โดยขยายตัวเพียงร้อยละ 6.31 แม้ว่าเศรษฐกิจเวียดนามจะชะลอตัวลงในปีนี้ ตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่อ่อนแรงลง อันเนื่องมาจากปัญหาสินเชื่อคุณภาพต่ำในภาคอสังหาริมทรัพย์ (ซับไพร์ม) ของสหรัฐอเมริกา ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก แต่เศรษฐกิจเวียดนามยังคงได้รับแรงหนุนสำคัญจากการขยายตัวของการบริโภคภายในประเทศและการลงทุน ที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจเวียดนามให้เติบโตต่อไปได้ ซึ่งการขยายตัวในปี พ.ศ. 2551 นี้ นับว่าเป็นอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าประเทศอื่นๆในกลุ่มอาเซียน ส่งผลให้การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของเวียดนามปี พ.ศ. 2552 เป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งเป็นเพราะได้แรงหนุนจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ซึ่งเริ่มประกาศใช้ตอนต้นปีมาตรการที่สำคัญคือ การอุดหนุนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 4 ทำให้อัตราการเติบโตของสินเชื่อ ณ ไตรมาสสุดท้ายของปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 36 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2552 นี้ นอกเหนือจากจีนแล้ว มีเพียงเวียดนามประเทศเดียวในเอเชียที่อัตราการเติบโตของสินเชื่อพุ่งขึ้นอย่างมาก แม้เวียดนามจะประสบผลสำเร็จในการกระตุ้นตลาดในประเทศและทำให้เศรษฐกิจขยายตัวตามเป้าหมาย แต่การใช้นโยบายทางการเงินที่กระตุ้นเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2552 กลับมีผลทำให้ขาดดุล การค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดมากขึ้น ประกอบกับเกิดภาวะเงินเฟ้อเนื่องจากราคาสินค้านำเข้าปรับตัวสูงขึ้นตลอดเวลา ทำให้รัฐบาลต้องประกาศปรับลดเงินเวียดนามต้องลงร้อยละ 5.44 เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐในตลาดคู่มือเงินระหว่างธนาคาร แต่การลดค่าเงินของเวียดนาม คงยังไม่ทำให้ผู้นำเข้าทุ่มคำสั่งซื้อไปที่เวียดนามทั้งหมดทันที เพราะผู้ผลิตในเวียดนามมีปัญหา เรื่องการปล่อยเครดิตที่เข้มงวด เพราะมีเงินทุนไม่มาก รวมทั้งกำลังการผลิตของเวียดนามไม่สามารถเพิ่มขึ้นได้ทันที ทั้งนี้ การบริโภค การลงทุนในประเทศและการส่งออก ยังคงเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ เวียดนามเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ การที่เศรษฐกิจเวียดนามเติบโตเร็ว ทำให้เวียดนามเป็นตลาดการค้า แหล่งท่องเที่ยว และท่าลงทุนแห่งใหม่ ที่ต่างชาติให้ความสนใจเพิ่มขึ้น (สารวิจัยธุรกิจ ธนาคารกรุงไทย, 2550) เวียดนามเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่น่าสนใจและมีศักยภาพ ด้วยจำนวนประชากรกว่า 86 ล้านคน ซึ่งมีกำลังซื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นผลจากเศรษฐกิจเวียดนามเติบโตในระดับสูง ทำให้ประชากรเวียดนามมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีขยายตัวสูงขึ้นจาก 443 ดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2545 เป็นราว 1,297 ดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2553

จากข้อมูลเบื้องต้น พบว่าโดยภาพรวม สิงคโปร์มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรสูงที่สุด รองลงมาคือ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม โดย ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย มีขนาดการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรย่อมส่งผลให้มีแรงจูงใจให้มีการลงทุนผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะการลงทุนมีความสัมพันธ์กับรายได้ประชาชาติ โดยตรง กล่าวคือ เมื่อรายได้สูงขึ้น มีอุปสงค์รวมสูงขึ้น (Aggregate Demand) สูงขึ้น ย่อมจูงใจให้มีการลงทุนผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นแรงดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาทำการลงทุนมากขึ้น

2. ปัจจัยด้านต้นทุนแรงงาน คุณภาพแรงงาน และการศึกษา

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เงินลงทุนจากต่างประเทศไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน คือ การที่นักลงทุนเหล่านั้นแสวงหาประโยชน์ที่ปัจจัยการผลิตด้านแรงงานที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่ง ณ ปี พ.ศ. 2553 ประชากรในกลุ่มอาเซียนมีประมาณ 600 ล้านคน และเมื่อแยกรายละเอียดของประชากรตามประเทศต่างๆ (ตารางที่ 13) พบว่าอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุด (234 ล้านคน) มีจำนวนประชากรอยู่ในวัยทำงาน 116 ล้านคน อันดับสองคือ เวียดนาม (86 ล้านคน) มีจำนวนประชากรอยู่ในวัยทำงาน 49 ล้านคน อันดับสามคือ ฟิลิปปินส์ (94 ล้านคน) มีจำนวนประชากรอยู่ในวัยทำงาน 39 ล้านคน อันดับสี่คือ ไทย (69 ล้านคน) มีจำนวนประชากรอยู่ในวัยทำงาน 39 ล้านคน อันดับห้าคือ มาเลเซีย (28 ล้านคน) มีจำนวนประชากรอยู่ในวัยทำงาน 11 ล้านคน อันดับหกคือ สิงคโปร์ (5 ล้านคน) มีจำนวนประชากรอยู่ในวัยทำงาน 2 ล้านคน จะเห็นว่า อินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไทย มีประชากรอยู่ในวัยทำงานค่อนข้างสูง และมีความได้เปรียบทางด้านจำนวนประชากรที่มีอยู่จำนวนมาก ซึ่งถ้ามองทางด้านตลาด ก็หมายถึงเปิดตลาดขนาดใหญ่ มีผู้บริโภค และมีกำลังซื้อมาก แต่ถ้ามองทางด้านการแสวงหาปัจจัยการผลิตด้านแรงงาน ก็คือ เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมที่มีลักษณะต้องการใช้แรงงานมาก (Labor Intensive)

ตารางที่ 13 จำนวนประชากร และกำลังแรงงานของประเทศสมาชิกอาเซียน

(หน่วย: ล้านคน)

ปี	สิงคโปร์			อินโดนีเซีย			มาเลเซีย			ฟิลิปปินส์			ไทย			เวียดนาม		
	ประชากร	แรงงาน	%	ประชากร	แรงงาน	%	ประชากร	แรงงาน	%	ประชากร	แรงงาน	%	ประชากร	แรงงาน	%	ประชากร	แรงงาน	%
2533	3.02	1.30	43	177.39	77.80	44	18.10	7.00	39	62.43	24.53	39	56.67	31.55	56	66.25	29.40	44
2534	3.10	1.37	44	180.27	78.46	44	18.60	7.20	39	63.93	25.25	39	57.43	32.01	56	67.60	30.10	45
2535	3.18	1.41	44	183.12	80.70	44	19.09	7.32	38	65.43	26.29	40	58.19	32.84	56	68.97	30.90	45
2536	3.28	1.42	43	185.93	81.46	44	19.58	7.70	39	66.93	26.88	40	58.91	32.64	55	69.04	31.60	46
2537	3.38	1.46	43	188.73	85.78	45	20.08	7.85	39	68.44	27.65	40	59.56	32.52	55	70.23	32.30	46
2538	3.48	1.75	50	191.50	86.36	45	20.59	7.89	38	69.97	28.38	41	60.14	32.89	55	71.41	33.03	46
2539	3.59	1.51	42	194.26	90.11	46	21.13	8.62	41	71.50	29.73	42	60.62	32.54	54	72.57	33.76	47
2540	3.71	1.54	41	197.01	89.60	45	21.67	8.78	41	73.04	30.36	42	61.02	33.34	55	73.73	34.49	47
2541	3.83	1.55	40	199.76	92.74	46	22.22	8.89	40	74.59	29.67	40	61.40	33.35	54	74.88	35.23	47
2542	3.93	1.60	41	202.51	94.85	47	22.75	9.14	40	76.14	30.76	40	61.82	33.21	54	76.02	35.98	47
2543	4.02	1.60	40	205.28	95.65	47	23.27	9.59	41	77.69	30.91	40	62.35	33.80	54	77.11	37.60	49
2544	4.08	1.64	40	208.06	98.81	47	23.77	9.70	41	79.24	32.81	41	62.99	33.82	54	78.12	38.50	49
2545	4.12	1.67	40	210.86	100.78	48	24.25	9.89	41	80.79	33.94	42	63.73	34.23	54	79.08	39.50	50
2546	4.15	1.71	41	213.66	102.63	48	24.72	10.24	41	82.34	34.57	42	64.52	34.88	54	80.00	40.60	51
2547	4.20	1.73	41	216.44	103.97	48	25.17	10.36	41	83.91	35.86	43	65.28	35.72	55	80.95	41.60	51
2548	4.27	1.80	42	219.21	105.86	48	25.63	10.44	41	85.50	36.46	43	65.95	36.05	55	81.91	42.77	52
2549	4.36	1.88	43	221.95	106.28	48	26.10	10.67	41	87.10	35.47	41	66.51	36.43	55	82.85	43.98	53
2550	4.49	1.88	42	224.67	108.13	48	26.56	11.38	43	88.72	36.21	41	66.98	36.94	55	83.76	45.21	54
2551	4.62	1.93	42	227.35	111.95	49	27.01	11.08	41	90.35	36.81	41	67.39	37.70	56	84.67	46.46	55
2552	4.74	1.99	42	229.97	113.74	49	27.47	11.38	41	91.98	37.89	41	67.76	38.43	57	85.57	47.74	56
2553	5.08	2.00	39	234.20	115.74	49	28.25	11.48	41	94.01	38.89	41	67.91	38.64	57	86.48	48.74	56

ที่มา: International Financial Statistics, CD-Rom (2011)

ชไนเดอร์ และเฟรย์ (Schneider and Frey, 1985) ได้แบ่งกลุ่มปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ประเภเน้นการเมืองมาก เน้นเศรษฐกิจน้อย (Much Politics, Little Economics) ซึ่งจะให้ความสนใจกับปัญหาที่ว่า ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง จะส่งผลยับยั้งการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ประเภทที่สองเน้นเศรษฐกิจมาก เน้นการเมืองน้อย (Much Economics, Little Politics) จะสนใจปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยไม่ได้สนใจการเมือง ประเภทที่สามเป็นแบบผสมผสานปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมืองอย่างไว้หลัก (Unstructured Amalgamation of Economics and Politics) และหนึ่งในสมมติฐานทางทฤษฎีเศรษฐกิจของปัจจัยประเภทที่สามคือ ต้นทุนค่าจ้างแรงงาน (Wage Cost) โดยกำหนดสมมติฐานว่า “ยิ่งค่าจ้างแรงงานมีระดับต่ำเพียงใด การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก็จะมีโอกาสได้กำไรสูงขึ้นเพียงนั้น” (ดร.สุวินัย ภรณวลัย, 2540) จากความสำคัญดังกล่าว ทำให้การปรับขึ้นอัตราค่าแรงขั้นต่ำ เป็นนโยบายที่หลายประเทศทั่วโลกหยิบยกขึ้นมาพิจารณา เนื่องจากเมื่อมีการปรับขึ้นค่าแรง จะส่งผลต่อต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการ และส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามาทำการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าที่จะปรับตัวสูงขึ้นตามสำหรับประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียนนั้น มีหลายประเทศที่รัฐบาลได้อนุมัติให้ขึ้นค่าแรงขั้นต่ำไปแล้วก่อนหน้านี้ เช่น ประเทศเวียดนาม ที่อนุมัติให้มีการปรับค่าแรงขั้นต่ำขึ้นมาร้อยละ 12-13 ในเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2553 อันเนื่องมาจากดัชนีราคาผู้บริโภคปรับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปัจจุบันค่าแรงขั้นต่ำของเวียดนามอยู่ที่ประมาณ 55 - 60 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงฮานอย, 2551)

สิงคโปร์ครองตำแหน่งประเทศที่มีอัตราค่าแรงขั้นต่ำสูงสุดในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่ระดับ 1,850 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน จากการจัดอันดับของหน่วยงานด้านสถิติค่าจ้างแรงงานในภูมิภาคอาเซียนพบว่า ผู้ใช้แรงงานในสิงคโปร์มีค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำอยู่ที่ 1,850 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน หรือประมาณ 55,500 บาท โดยคิดเป็นรายได้เฉลี่ย 61 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน หรือประมาณ 1,830 บาท ซึ่งเทียบเท่ากับค่าแรงขั้นต่ำในประเทศเวียดนาม ที่ผู้ใช้แรงงานจะได้รับต่อ 1 เดือน ประเทศที่มีอัตราค่าแรงขั้นต่ำสูงเป็นลำดับรองลงมาคือประเทศมาเลเซีย โดยอยู่ที่ระดับ 530 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน หรือประมาณ 15,900 บาทต่อเดือน แต่แม้ว่ามาเลเซียจะมีอัตราค่าแรงขั้นต่ำที่สูง แต่ก็ยังคงประสบกับปัญหาค่าครองชีพที่สูงตามมาด้วยเช่นกัน ทำให้ประชาชนและผู้ใช้แรงงานต่างก็เรียกร้องให้รัฐบาลมาเลเซียปรับขึ้นอัตราค่าแรงขั้นต่ำอีกครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเงินเฟ้อและค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์ มีอัตราค่าแรงขั้นต่ำที่แตกต่างกันไปตามแต่ละภูมิภาค ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ 232 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน หรือประมาณ 6,960 บาทต่อเดือน ด้านอินโดนีเซียอยู่ที่ 112 ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 3,360 บาทต่อเดือน (สุทธิภรณ์, 2554)

ตารางที่ 14 ค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน ณ ปี พ.ศ. 2553

(หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ	ค่าจ้างขั้นต่ำ / เดือน
สิงคโปร์	การกำหนดอัตราค่าจ้างขึ้นอยู่กับการต่อรองของนายจ้างและลูกจ้าง	1,850
มาเลเซีย	กำหนดตามประเภทกิจการ โดยจำแนกเป็นภาคอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม	530
อินโดนีเซีย	กำหนดเป็นเขตในแต่ละเขตกำหนดอัตราค่าจ้างตามลักษณะงาน	63-130
ไทย	กำหนดโดยกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม โดยแบ่งเป็นเขตจังหวัด	151-206
ฟิลิปปินส์	กำหนดอัตราค่าจ้างแตกต่างกันระหว่างเมืองหลวงและภูมิภาค	232
เวียดนาม	กำหนดโดยแบ่งระดับค่าจ้างตามองค์กร ได้แก่ สำหรับแรงงานในรัฐวิสาหกิจ และบริษัทเอกชน สำหรับแรงงานในบริษัทเอกชนต่างชาติ	39.4-48.5 55.8-72.7

ที่มา: องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO), 2011

จากการสำรวจของธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (Japan Bank for International Cooperation: JBIC) ประจำปี พ.ศ. 2549 พบว่า เวียดนามเป็นเป้าหมายการลงทุนอันดับ 3 ของญี่ปุ่น รองจากจีน และอินเดีย ส่วนไทยอยู่ในอันดับที่ 4 โดยที่แนวโน้มการลงทุนที่จะเข้าเวียดนามอยู่ในด้านบวก ขณะที่ไทยมีภาพลักษณ์ติดลบจากความไม่สงบทางการเมือง ไม่เพียงเท่านั้น จากการวิจัยโดยการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) ยังพบว่า เวียดนามเป็นหนึ่งใน 15 ประเทศ ที่มีบรรยากาศที่เป็นใจต่อการลงทุนมากจากต่างประเทศที่สุดในปี พ.ศ. 2553 สาเหตุที่เวียดนาม สามารถดึงดูดนักลงทุนได้อย่างต่อเนื่อง ปัจจัยแรกคือค่าแรงในเวียดนามที่ถูกกว่าหลายประเทศในแถบนี้ แม้ว่ารัฐบาลประกาศเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ แต่ก็ยังถือว่าถูกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับค่าแรงขั้นต่ำในอินโดนีเซีย อยู่ที่ระหว่าง 112 ดอลลาร์สหรัฐ หรือราว 3,900-1,900 บาทต่อเดือน ส่วนค่าแรงขั้นต่ำในไทยอยู่ที่ 151-206 บาทต่อวันหรือราว 4,500-6,180 บาทต่อเดือน เมื่อพิจารณาจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้าเวียดนามในปี พ.ศ. 2553 พบว่า กระแสทุนไหลเข้าธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวมากที่สุดที่ 8,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามมาด้วยธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 7,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ภาคการผลิตกลับอยู่ในอันดับ 3 ที่ 2,970 ล้านดอลลาร์สหรัฐความเปลี่ยนแปลงนี้ แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับการปรับยุทธศาสตร์

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนาม แต่นับเป็นสัญญาณหลายอย่าง ด้านการลงทุนภายในภูมิภาค โดยเฉพาะกับไทย ที่พึ่งพาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหลัก อาจต้องเผชิญกับการแข่งขันจากเวียดนามมากกว่าการแข่งขันในภาคการผลิต ดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้ (ดร.นิเวศน์ เหมวชิรวรากร, 2553)

จากข้อมูลด้านค่าจ้างแรงงานข้างต้น พบว่าในสภาพปัจจุบัน ไทยได้สูญเสียความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบด้านค่าจ้างแรงงานที่ต่ำให้กับเวียดนาม และอินโดนีเซีย ไปแล้ว ซึ่งการที่มีค่าจ้างแรงงานสูงกว่า ย่อมส่งผลต่อการลงทุนโดยตรงในอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออกที่ต้องใช้แรงงาน (Labor Intensive) ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และอาจเป็นผลให้นักลงทุนในอุตสาหกรรม Low Technology ย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า แต่การที่มีค่าจ้างแรงงานสูง ก็ไม่ได้หมายความว่า แรงงานเหล่านั้นมีคุณภาพเสมอไป เพราะถ้าประเทศนั้นมีอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำ และคุณภาพแรงงานก็ต่ำด้วย ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำไปด้วย แต่ถ้าประเทศนั้นมีอัตราค่าจ้างแรงงานสูง และคุณภาพแรงงานสูง ก็จะทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตสูง และสามารถดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในประเทศนั้นๆ มากขึ้น (วราภรณ์ ศรีวิจิตร, 2542) ซึ่งจากรายงานของ World Development Report ปี พ.ศ. 2553 ได้จัดลำดับความสำคัญประเทศที่มีผลิตภาพการผลิตสูง (Productivity) ของประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2553 สิงคโปร์ได้รับการจัดลำดับว่าเป็นประเทศที่มีผลิตภาพทางการผลิตมากเป็นอันดับที่หนึ่งของประเทศในกลุ่มอาเซียน รองลงมาคือ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ลำดับความสามารถในการผลิตของประเทศในอาเซียนเทียบกับประเทศอื่นๆทั่วโลก
(หน่วย: อันดับ)

ประเทศ	2007	2008	2009	2010	2011
สิงคโปร์	4	2	4	1	2
มาเลเซีย	15	14	13	4	14
อินโดนีเซีย	45	44	38	34	33
ไทย	34	25	25	20	19
ฟิลิปปินส์	39	31	32	32	31

ที่มา: World Competitiveness Yearbook (2007-2011), IMD (2011)

เช่นเดียวกับการจัดทำดัชนีการเพิ่มประสิทธิภาพด้านตลาดแรงงานของอาเซียนเทียบกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลกในรายงานของ The Global Competitiveness Report ปี 2009-2010 ของสถาบัน

WEF ที่จัดให้ประเทศสิงคโปร์มีความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านตลาดแรงงานได้เป็นอันดับ 1 ถึง 2 ปีซ้อนคือปี พ.ศ. 2552 และ 2553 และอันดับรองลงมาในปี พ.ศ. 2552 ได้แก่ไทย (25) มาเลเซีย (31) เวียดนาม (38) อินโดนีเซีย (75) ฟิลิปปินส์ (113) ส่วนในปี พ.ศ. 2553 นั้น เวียดนามขึ้นมาเป็นระดับ 30 เป็นอันดับที่ 3 ของอาเซียนแทนมาเลเซียที่ลดลงไปอยู่ที่ระดับที่ 35 ซึ่งเป็นผลมาจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของเวียดนามที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังจากเข้าเป็นสมาชิก WTO เมื่อต้นปี พ.ศ. 2550 ส่งผลให้รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของแรงงานมากขึ้น

ตารางที่ 16 ดัชนีการเพิ่มประสิทธิภาพด้านตลาดแรงงานของอาเซียนเทียบกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก

ประเทศ	2551		2552		2553	
	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน
สิงคโปร์	2	5.71	1	5.91	1	5.92
มาเลเซีย	19	4.86	31	4.74	35	4.74
อินโดนีเซีย	43	4.59	75	4.3	84	4.23
ไทย	13	4.98	25	4.83	24	4.82
ฟิลิปปินส์	101	4.08	113	3.89	111	3.93
เวียดนาม	47	4.52	38	4.70	30	4.76

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2008-2010, World Economic Forum (2011)

จากการจัดอันดับความสำคัญดังกล่าวข้างต้นพบว่า ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีกำลังแรงงานน้อย และค่าจ้างแรงงานสูง แต่ก็สามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศได้มาก ทั้งนี้เนื่องจากมีผลิตภาพทางการผลิตสูง ซึ่งเหมาะสมกับอุตสาหกรรมการผลิตขั้นสูงที่ต้องใช้แรงงานที่มีคุณภาพ สำหรับเวียดนามมีความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานต่ำที่สามารถดึงดูดนักลงทุนต่างชาติที่ต้องการลดต้นทุนด้านค่าจ้างแรงงานให้เข้ามาลงทุนในประเทศได้ ส่วนประเทศไทยไม่สามารถอาศัยความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานถูก เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้อีกต่อไปแล้ว หรืออีกนัยหนึ่งคือประเทศไทยไม่สามารถพึ่งพาอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้แรงงานมาก (Labor Intensive) ได้ในอนาคต เนื่องจากค่าจ้างแรงงานของไทยอยู่ในระดับสูงกว่าอินโดนีเซีย และเวียดนาม ดังนั้นประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์โดยหันมาผลิตสินค้าที่ให้อัตราผลตอบแทนสูง (Value-added) แต่กลยุทธ์นี้จำเป็นต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะสูง นั่นคือ มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีการศึกษา มีความรู้ และทักษะในการทำงาน

การที่ประเทศหนึ่งประเทศใดจะมีผลิตภาพทางการผลิตสูงหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของแรงงาน กล่าวคือ แรงงานที่ดี มีคุณภาพ จะต้องเป็นแรงงานที่มีการศึกษา เพราะจะช่วยให้สามารถเรียนรู้ ทำความเข้าใจในเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ได้รวดเร็ว และนำไปใช้งานเพื่อให้การผลิตมีประสิทธิภาพสูง

ตารางที่ 17 ดัชนีการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการศึกษาของอาเซียนเทียบกับประเทศอื่นๆทั่วโลก

ประเทศ	การศึกษาขั้นพื้นฐาน			การศึกษาขั้นสูง		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
สิงคโปร์	16	13	3	8	5	5
มาเลเซีย	23	34	34	35	41	49
อินโดนีเซีย	87	82	62	71	69	66
ไทย	58	61	80	51	54	59
ฟิลิปปินส์	90	93	90	60	68	73
เวียดนาม	84	36	65	98	92	93

ที่มา : The Global Competitiveness Report 2008-2010, World Economic Forum (2011)

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาที่เป็นสิ่งผลักดันให้แรงงานมีประสิทธิผลทางการผลิตสูงนั้น จากรายงานของ World Development Report (ตารางที่ 17) พบว่าประชากรในภูมิภาคอาเซียนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถม หรือภาคบังคับ (Primary Education) ในสัดส่วนสูงใกล้เคียงกัน จะเห็นได้ว่าอาเซียนให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับพื้นฐานเป็นอย่างมาก โดยกำหนดการศึกษาภาคบังคับไว้เป็นกฎหมาย โดยประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นลำดับสูงสุดในอาเซียน รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย ส่วนประเทศไทยให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 3 ในปี พ.ศ. 2551 และลดลงเป็นลำดับที่ 4 และ 5 ในปี พ.ศ. 2552-2553 ในขณะที่เวียดนามมีลำดับดีขึ้นจาก ลำดับที่ 4 ในปี พ.ศ. 2551 เป็นลำดับที่ 3 ในปี พ.ศ. 2552 และประเทศอินโดนีเซียมีลำดับดีขึ้นจากลำดับที่ 5 ในปี พ.ศ. 2551-2552 เป็นลำดับที่ 3 ในปี พ.ศ. 2553 สำหรับประเทศฟิลิปปินส์นั้นให้ความสำคัญกับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นลำดับสุดท้ายในอาเซียน ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่สำรวจ สำหรับการให้ความสำคัญกับการศึกษาขั้นสูง พบว่าประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญในระดับสูงสุดในอาเซียน รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ตามลำดับ

3. ปัจจัยทางด้านนโยบายการส่งเสริมการลงทุน (Investment Support Policy)

ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรี โดยเปิดประเทศออกสู่ตลาดโลก แต่เนื่องจากความไม่พร้อมด้านเงินทุน ความสามารถในการจัดการ และเทคโนโลยีการผลิต รัฐบาลประเทศในภูมิภาคอาเซียนจึงพยายามแก้ไขปัญหา โดยมีการดึงเงินลงทุนเข้ามาผ่านคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เช่นที่อินโดนีเซียมี The Investment Coordinating Board (BKPM) มาเลเซียมี Malaysian Industrial Development Authority (MIDA) ฟิลิปปินส์มี Board of Investment of the Philippines (BOI) สิงคโปร์มี Singapore Economic Development Board (EDB) เวียดนามมี Ministry of Planning and Investment (MPI) สำหรับประเทศไทยมี Office of the Board of Investment (BOI) (ตารางที่ 18) ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะดูแลประสานการลงทุน และให้ความสะดวกแก่นักลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงการพิจารณาให้สิทธิพิเศษเพื่อจูงใจให้นักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุน

ตารางที่ 18 หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการลงทุนของแต่ละประเทศในอาเซียน

ประเทศ	หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการลงทุน	เว็บไซต์
สิงคโปร์	Singapore Economic Development Board (EDB)	www.sedb.com
มาเลเซีย	Malaysian Industrial Development Authority (MIDA)	www.mida.gov.my
อินโดนีเซีย	The Investment Coordinating Board (BKPM)	www.bkpm.go.id
ไทย	Office of the Board of Investment (BOI)	www.boi.go.th
ฟิลิปปินส์	Board of Investment of the Philippines (BOI)	www.boi.gov.ph
เวียดนาม	Ministry of Planning and Investment (MPI)	www.mpi.gov.vn

ที่มา: ASEAN Investment Guidebook, 2009

3.1 ระดับของการเปิดเสรี (Degree of Openness)

ปัจจุบันการค้า การเงิน และการลงทุนด้านต่างๆ มีการขยายตัวเชื่อมโยงไปสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งประเทศในภูมิภาคอาเซียนนั้นก็ได้มีการเปิดการค้าระหว่างประเทศสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยพิจารณาได้จาก มูลค่าการส่งออกและนำเข้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ของอาเซียนนั้นมีแนวโน้มสูงขึ้น จากมูลค่ารวมการส่งออก และนำเข้าประมาณ

301,769 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2533 เพิ่มขึ้นเป็น 661,727 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเป็น 1,501,124 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2553 โดยมูลค่ารวมการส่งออก และนำเข้า เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2533-2543 กว่าร้อยละ 127 และจนถึงปี พ.ศ. 2553 เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 397 แสดงให้เห็นถึงระดับการเปิดประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2540 ก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ระดับการเปิดประเทศ หรือมูลค่าการส่งออกและนำเข้าต่อ GDP ของแต่ละประเทศในอาเซียนมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยประเทศอินโดนีเซีย มีมูลค่าการส่งออกสูงกว่ามูลค่าการนำเข้ามาโดยตลอดเฉลี่ยเกินดุลการค้าเท่ากับ 5,801 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนประเทศไทยนั้นมีมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าการส่งออกขาดดุลการค้าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 10,039 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เหตุผลหลักของการขาดดุลการค้าดังกล่าวมาจากการที่รูปแบบการผลิตของไทยต้องพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักร รวมทั้งน้ำมันดิบค่อนข้างมาก การส่งออกที่สูงขึ้นจึงนำไปสู่การนำเข้าสินค้าเหล่านี้มากขึ้น นอกจากนี้รูปแบบการบริโภคของคนไทยในช่วงเศรษฐกิจเฟื่องฟูก็เป็นปัจจัยเสริมที่ทำให้มีการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยค่อนข้างมาก ดุลการค้าในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจจึงขาดดุลมาโดยตลอด

เป็นที่สังเกตว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา มูลค่าการส่งออกของแต่ละประเทศเริ่มชะลอตัวลง ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น การลดค่าของเงินหยวนของจีนในปี พ.ศ. 2537 โดยเฉพาะในประเทศไทย การที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand: BOT) ใช้นโยบายตรึงอัตราแลกเปลี่ยนของไทยกับดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ค่าเงินบาทเทียบกับเงินเยนญี่ปุ่นแข็งค่าขึ้น ซึ่งเป็นการซ้ำเติมการลดลงของอุปสงค์ต่อสินค้าไทยจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำของญี่ปุ่นให้เลวร้ายขึ้นไปอีก นอกจากนี้ความสามารถในการแข่งขันของไทยในสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor Intensive) ก็เริ่มถดถอยลงจากการที่ค่าแรงที่แท้จริงได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และต้องเผชิญกับการแข่งขันจากจีนที่มีแรงงานเหลือเฟือ ปัจจัยเหล่านี้ได้นำไปสู่การชะลอตัวของการส่งออกอย่างรุนแรงในปี พ.ศ. 2539 - 2540 ซึ่งทำให้ต่างชาติเริ่มกังวลกับปัญหาความสามารถในการจ่ายหนี้ของไทย และเป็นปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญที่ทำให้มีการคาดคะเนว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยจะไม่สามารถดำรงอัตราค่าเงินบาทที่ประกาศไว้ได้ เกิดการโจมตีค่าเงิน และการไหลออกของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ และนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 และการลอยตัวค่าเงินบาทในที่สุด

การเกิดปัญหาวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540-2541 ส่งผลให้รัฐบาลของประเทศไทย ปรับระบบการปฏิวัติเงินตรา เป็นระบบลอยตัวในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ได้ส่งผลให้เงินบาทอ่อน

ค่าลงอย่างรุนแรงเมื่อเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์ ทำให้มูลค่าการนำเข้าในปี พ.ศ. 2541 ลดลงกว่าร้อยละ 30 การเปิดประเทศอยู่ที่ระดับร้อยละ 87 ต่ำกว่าอินโดนีเซีย (ร้อยละ 90) Philipines (ร้อยละ 94) แต่ยังอยู่ในระดับที่ดีกว่าเวียดนาม (ร้อยละ 77) ในขณะที่ในปี พ.ศ. 2541 ประเทศสิงคโปร์มีระดับการเปิดประเทศสูงสุดที่ระดับร้อยละ 260 รองลงมาคือประเทศมาเลเซียที่ระดับร้อยละ 182

สาเหตุที่ประเทศสิงคโปร์มีระดับการเปิดประเทศสูงสุดในภูมิภาคอาเซียนนั้น เนื่องมาจากต้องมีการนำเข้าสินค้าการด้านอุปโภคและบริโภคเป็นจำนวนมากเนื่องจากสิงคโปร์มีทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างน้อย และด้วยที่สิงคโปร์มีโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่สมบูรณ์ทำให้กลายเป็นศูนย์กลางการลงทุนในด้านต่างๆ จึงมีมูลค่าการส่งออกในระดับสูงเช่นกัน ด้านการค้าระหว่างประเทศของสิงคโปร์นั้นถือเป็นจักรกลสำคัญของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยสิงคโปร์มีระดับในมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ โดยรวมการนำเข้าและการส่งออกสินค้าและบริการ หรือระดับการเปิดประเทศโดยเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ. 2533-2540 ถึงร้อยละ 282 ของ GDP รองลงมาได้แก่ประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ 149), ไทย (ร้อยละ 70), เวียดนาม (ร้อยละ 65), Philipines (ร้อยละ 58) และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 43)

หลังเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจจุดลดการค้าของแต่ละประเทศมีมูลค่าเกินดุลมาโดยตลอด ยกเว้นประเทศเวียดนาม จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2548 การค้าของประเทศไทยจึงเริ่มมีการขาดดุลอีกครั้ง จากการที่รูปแบบการส่งออกมีการนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักร และน้ำมันดิบมีราคาเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก โดยมีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 110,883 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 118,223 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้มีดุลการค้าขาดดุลเท่ากับ 7,340 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การเปิดประเทศอยู่ที่ระดับร้อยละ 118 ซึ่งต่ำกว่าประเทศเวียดนาม (ร้อยละ 131) แต่ยังอยู่ในระดับที่ดีกว่า อินโดนีเซีย (ร้อยละ 57) และ Philipines (ร้อยละ 88) โดยที่ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซียยังคงมีระดับการเปิดประเทศสูงสุดที่ระดับ ร้อยละ 343 และร้อยละ 185 ตามลำดับ

Philipines มีดุลการค้าขาดดุลมาโดยตลอด จากสถิติพบว่าในปี พ.ศ. 2550 มูลค่าการส่งออกของ Philipines เท่ากับ 50,217 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงร้อยละ 6.05 เนื่องจากการชะลอตัวของการส่งออกอิเล็กทรอนิกส์อันเป็นสินค้าส่งออกสำคัญ ประกอบกับค่าเงินเปโซที่แข็งค่าขึ้นมาก ส่งผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าหลายประเภท โดยเฉพาะเครื่องนุ่งห่ม ขณะที่มูลค่านำเข้า 57,488 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.35 ส่งผลให้ดุลการค้าขาดดุลเพิ่มขึ้นเป็น 7,271 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 28.6 ของมูลค่าการค้ารวมของ Philipines การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ Philipines ในปี พ.ศ.

2552 อยู่ในอัตราร้อยละ 1.1 ซึ่งเป็นไปตามที่รัฐบาลตั้งเป้าไว้ (ร้อยละ 0.8 – 1.8) โดยปัจจัยเชิงบวก ได้แก่ การขยายตัวของภาคบริการ และการใช้จ่ายภาครัฐผ่านการดำเนินแผนกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลงทุนก่อสร้างสาธารณูปโภค ส่วนปัจจัยเชิงลบ ได้แก่ วิกฤตเศรษฐกิจโลก และภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบจากพายุไต้ฝุ่นออนดอย และ เปปง เมื่อเดือน กันยายน – ตุลาคม พ.ศ. 2552 ส่งผลให้ฟิลิปปินส์มีระดับการเปิดประเทศลดลงอยู่ที่ร้อยละ 52 จาก ร้อยละ 65 ในปีก่อนหน้าซึ่งยังคงมีระดับการเปิดประเทศเป็นอันดับรองสุดท้าย โดยอยู่ในระดับที่ ดีกว่าอินโดนีเซีย

ตารางที่ 19 มูลค่าการส่งออก-นำเข้า และระดับการเปิดประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน ปี พ.ศ. 2533-2553

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ, ร้อยละ)

ปี	สิงคโปร์			อินโดนีเซีย			มาเลเซีย			ฟิลิปปินส์			ไทย			เวียดนาม		
	Import	Export	OPEN	Import	Export	OPEN	Import	Export	OPEN	Import	Export	OPEN	Import	Export	OPEN	Import	Export	OPEN
2533	60,707	52,527	307	21,768	25,674	41	29,251	29,445	133	13,042	8,143	48	33,005	23,053	66	2,752	2,404	80
2534	66,300	58,974	290	26,013	29,543	43	36,665	34,362	145	12,857	8,793	48	37,576	28,437	67	2,338	2,087	58
2535	72,158	63,446	272	27,311	33,088	43	39,822	40,692	136	15,464	9,735	48	40,679	32,466	66	2,541	2,581	52
2536	85,161	73,942	273	28,328	36,825	41	45,610	47,099	139	18,770	11,173	55	46,075	36,962	66	3,924	2,985	52
2537	102,392	96,454	282	31,989	40,053	41	59,415	58,653	159	22,584	13,252	56	54,435	45,233	69	5,826	4,054	61
2538	124,396	118,186	289	40,655	45,417	43	77,601	73,865	171	28,387	17,519	62	70,784	56,444	76	8,155	5,449	66
2539	131,332	125,011	277	42,929	49,814	41	78,412	78,311	155	34,127	20,409	66	72,322	55,721	70	11,144	7,256	75
2540	132,412	125,008	269	51,307	56,297	50	78,536	78,519	157	38,677	25,056	77	61,353	57,604	79	11,592	9,185	77
2541	104,486	109,801	260	35,279	50,369	90	58,130	73,021	182	31,552	29,496	94	42,894	54,361	87	11,500	9,360	77
2542	111,001	114,628	273	33,321	51,244	60	65,389	84,621	190	32,567	36,649	91	50,442	58,581	89	11,742	11,541	81
2543	134,676	137,953	294	43,075	65,404	66	81,963	98,229	192	37,038	40,123	102	62,180	69,152	107	15,637	14,483	97
2544	115,919	121,687	277	38,432	57,362	60	73,866	88,005	174	34,917	32,652	95	61,945	64,924	110	16,218	15,029	96
2545	116,344	125,043	273	37,730	58,774	49	79,869	93,265	172	37,190	36,515	96	64,591	68,062	105	19,746	16,706	104
2546	127,897	144,127	292	41,568	64,109	45	81,948	99,369	165	39,504	36,263	95	75,661	80,165	109	25,256	20,149	115
2547	163,820	198,562	331	55,008	72,164	50	105,298	125,744	185	42,348	39,691	94	94,504	96,335	118	31,969	26,485	129
2548	200,187	229,832	343	75,631	86,721	57	114,388	140,840	185	46,970	39,879	88	118,216	110,375	129	36,761	32,447	131
2549	238,477	271,604	352	80,659	103,493	51	130,993	160,458	186	54,055	47,395	86	128,600	130,575	125	44,891	39,826	139
2550	262,743	298,976	318	93,101	118,014	49	146,643	175,855	173	57,488	50,217	75	141,090	153,604	119	62,765	48,561	157
2551	318,684	336,968	339	127,451	139,606	52	163,855	209,026	168	60,206	48,989	65	178,497	175,647	130	80,714	62,685	157
2552	244,962	268,900	282	90,356	119,646	39	123,266	157,036	145	45,723	38,291	52	134,317	151,582	108	69,949	57,096	131
2553	310,392	351,183	299	132,226	158,200	41	164,291	198,513	153	58,165	51,388	59	184,291	194,928	119	74,949	67,096	135

ที่มา: International Financial Statistics, CD-ROM (2011)

ในปี พ.ศ. 2550 (เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2550) ประเทศเวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ในลำดับที่ 150 ได้เป็นผลสำเร็จอย่างเป็นทางการ หลังจากที่ใช้ความพยายามมานานกว่า 11 ปี ทำให้หลายประเทศต้องจับตามองถึงบทบาทที่จะทวีความสำคัญขึ้นในเวทีการค้าโลก ในฐานะที่เป็นฐานการผลิตที่เติบโตเร็วที่สุดประเทศหนึ่งในโลก เนื่องจากเป็นฐานการผลิตสำคัญของบริษัทข้ามชาติต่างๆ โดยเฉพาะนักลงทุนจากประเทศไต้หวัน ญี่ปุ่น เกาหลี ฮองกง และสิงคโปร์ ทำให้ภาคส่งออกขยายตัวสูงกว่าร้อยละ 23 ระดับการเปิดประเทศเพิ่มตัวสูงขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 157 เป็นลำดับที่ 3 รองจากสิงคโปร์ (318 ร้อยละ) และมาเลเซีย (ร้อยละ 173) โดยขยายตัวเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 13 ในขณะที่ประเทศไทยมีระดับการเปิดประเทศอยู่ที่ระดับร้อยละ 119 ฟิลิปปินส์ร้อยละ 75 และอินโดนีเซียยังคงมีระดับการเปิดประเทศต่ำสุดที่ระดับร้อยละ 48 มูลค่าการนำเข้าส่งออกในระดับสูงขึ้นเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจสำคัญที่สุดของเวียดนาม โดยในปี พ.ศ. 2549 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของเวียดนามขยายตัวถึงร้อยละ 8.2 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงเป็นอันดับ 2 ของภูมิภาคเอเชียรองจากจีน เวียดนามยังสามารถดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ได้มากกว่า 9,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากที่ตั้งเป้าไว้เพียง 6,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (สารวิจัยธุรกิจธนาคารกรุงไทย, 2550) สำหรับประเทศอินโดนีเซีย มีการค้าเกินดุล หรือการส่งออกมากกว่าการนำเข้ามาโดยตลอด แต่ในปี พ.ศ. 2552 การส่งออกของประเทศค่อนข้างอ่อนตัวลงสืบเนื่องจากความต้องการซื้อของต่างประเทศที่ลดลงจากผลกระทบของวิกฤติการเงินทั่วโลก โดยเฉพาะตลาดหลักที่สำคัญ คือ อเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ในปี พ.ศ. 2551 การส่งออกของอินโดนีเซีย มีมูลค่า 139,606 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงเหลือ 119,646 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2552 โดยลดลงกว่าร้อยละ 14 และได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 32 ในช่วงปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นผลจากการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจทั่วโลก อินโดนีเซียมีระดับการเปิดประเทศในปี พ.ศ. 2553 ที่ระดับร้อยละ 41 ต่ำที่สุดในภูมิภาคอาเซียน โดยประเทศสิงคโปร์มีระดับการเปิดประเทศสูงสุดเท่ากับร้อยละ 299 รองลงมาได้แก่มาเลเซีย (ร้อยละ 153), เวียดนาม (ร้อยละ 135), ไทย (ร้อยละ 119), ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 59) ตามลำดับ

จากการพิจารณามูลค่าการส่งออก และนำเข้าระหว่างปี พ.ศ. 2543-2553 พบว่าประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย มีดุลการค้าเกินดุลทุกปีโดยเฉลี่ย ร้อยละ 17.19, 6.82 และ 17.44 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงตามลำดับ ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ และ เวียดนามมีดุลการค้าขาดดุลทุกปีโดยเฉลี่ย ร้อยละ 4.24 และ 13.29 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงตามลำดับ สำหรับประเทศไทยมีมีดุลการค้าขาดดุล 2 ปี คือปี พ.ศ. 2548 และ 2551 โดยเฉลี่ยแล้วมีดุลการค้าเกินดุลโดยเฉลี่ย ร้อยละ 2.48 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง และ

เมื่อพิจารณาตลอดระยะเวลาที่ศึกษา (ปี พ.ศ. 2533-2553) ประเทศที่มีระดับการเปิดประเทศสูงสุด คือประเทศสิงคโปร์ โดยมีระดับการเปิดประเทศโดยเฉลี่ยที่ร้อยละ 295 รองลงมาได้แก่ประเทศ มาเลเซีย (ร้อยละ 165), เวียดนาม (ร้อยละ 99), ไทย (ร้อยละ 96), ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 74) และ อินโดนีเซีย (ร้อยละ 50) ตามลำดับ

3.2 อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Exchange Rate)

ประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงในด้านการค้าระหว่างประเทศ ได้แก่ ระบบการเงินระหว่างประเทศหรืออัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงราคาสินค้าและบริการระหว่างประเทศที่เป็นเงินต่างสกุลกัน ให้มีมูลค่าเทียบเท่าเมื่อแสดงเป็นเงินสกุลเดียวกับค่าเงินในประเทศ และเป็นตัวแปรที่รักษาเสถียรภาพภายนอกประเทศ โดยหนึ่งหน่วยของเงินตราสกุลต่างๆ จะมีอำนาจซื้อ (Purchasing Power) แตกต่างกันไปตามค่าเงินแต่ละประเทศ ซึ่งหากไม่ทราบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศต่างๆ ก็จะไม่สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าระหว่างประเทศได้ และเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ราคาสินค้าทุกชนิดในต่างประเทศซึ่งคิดเป็นเงินตราของประเทศใดประเทศหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้น อัตราแลกเปลี่ยนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ และเป็นตัวแปรทางเศรษฐกิจที่สำคัญในการรักษาเสถียรภาพภายนอกของประเทศ นั่นคือ มีความสำคัญต่อภาวะเศรษฐกิจระหว่างประเทศและเชื่อมโยงกับการเจริญเติบโตภายในของประเทศ ระดับราคาสินค้าในประเทศ คุณการค่า คุณการชำระหนี้และภาระหนี้ต่างประเทศ (ภาคิน จิตโภคเกษม, 2550)

จากแนวคิดเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนแท้จริงทำให้ทราบถึงความสำคัญของดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate: REER) ในการพิจารณาถึงการแข็งค่าหรืออ่อนค่าของเงินบาทในช่วงเวลาต่างๆ ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันทางการค้า และการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศได้ดีกว่า

สำหรับในกรณีของประเทศไทย จากเดิมที่เคยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน (Basket of Currencies) มาเป็นระบบลอยตัวแบบจัดการ (Managed Float) นั้น ทางธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีการกำหนดระดับอัตราแลกเปลี่ยนโดยการจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (Exchange Equalization Fund) เมื่อปี พ.ศ. 2498 โดยจะทำการแทรกแซงเพื่อไม่ให้ระดับอัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนจากค่ากลางมากนัก พิจารณาจากตารางที่ 4.13 อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐในช่วงปีพ.ศ. 2533- 2539 มีความผันผวนไม่มากนักโดยมีความเคลื่อนไหว

เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 24.92 – 25.59 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่หากพิจารณาถึงดัชนีค่าเงินที่แท้จริง จะมีความผันผวนมากกว่า คืออยู่ในช่วงร้อยละ 99.11 – 104.83 ทั้งนี้สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากการไหลเข้าของเงินทุนระหว่างประเทศในจำนวนมากและต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากการเปิดเสรีทางการเงินในปี พ.ศ. 2533 การไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศในช่วงเวลาดังกล่าว ส่งผลต่อดัชนีค่าเงินที่แท้จริงให้สูงค่าขึ้น นั่นหมายถึงค่าเงินบาทที่แท้จริงขณะนั้นแข็งค่าเกินไป (Overvalued) ซึ่งการแข็งค่าขึ้นของเงินบาทนั้นสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า การไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศ จะทำให้ค่าเงินของประเทศแข็งค่าขึ้น นอกจากนี้ในช่วงแรกของการเปิดเสรีทางการเงินปี พ.ศ. 2533–2534 เงินทุนไหลเข้าส่วนใหญ่ยังอยู่ในรูปของเงินลงทุนโดยตรง เงินกู้ยืม ซึ่งเป็นการนำเข้ามาเพื่อการพัฒนาและขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ภาคิน จิต โภคเกษม, 2550)

ในช่วงปี พ.ศ. 2535 และ 2536 ดัชนีค่าเงินที่แท้จริงอยู่ที่ร้อยละ 99.21 และ 99.11 ตามลำดับ นั่นคือ ช่วงเวลาดังกล่าวเงินบาทอ่อนค่าเกินไป ซึ่งหากพิจารณาถึงเงินลงทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศขณะนั้น ก็ยังคงมีมูลค่าเป็นเงินทุนไหลเข้าสุทธิตลอด แต่หากพิจารณาโครงสร้างของเงินทุนไหลเข้าจะพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2536 นั้น มีขยายตัวของเงินทุนไหลเข้าของเงินลงทุนในหลักทรัพย์และบัญชีเงินบาทของผู้มีถิ่นฐานนอกประเทศ ซึ่งเป็นการไหลเข้ามาเพื่อการเก็งกำไร และหาผลตอบแทนจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยในระยะสั้น นอกจากนี้ยังมีการไหลออกของเงินกู้ยืมต่างประเทศจากภาวะเศรษฐกิจซบเซาด้วย ดังนั้นอาจเป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการอ่อนตัวลงของค่าเงินบาท ต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2538

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2539 ดัชนีค่าเงินบาทเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 131.75 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ค่าเงินบาทสูงกว่าความเป็นจริงมากเกินไป ทั้งนี้จากการไหลเข้ามามากเกินไปของเงินทุนต่างประเทศ จากปี พ.ศ. 2538 ที่มีมูลค่าถึง 2,070 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 50 ทำให้เกิดอุปทานเงินส่วนเกิน และการนำไปลงทุนในภาคธุรกิจที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตที่แท้จริง ผลักดันให้เกิดภาวะเงินเฟ้อตามมาด้วย

แต่หลังจากเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการนั้น จะพบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ค่าเงินบาทที่แท้จริงมีค่าต่ำเกินไป (Undervalue) มาตลอด ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนทำให้ค่าเงินบาท ซึ่งเดิมเคยผูกกลุ่มเงินสกุลต่างๆ ลดลงไปมากจากภาวะเงินทุนสำรองระหว่างประเทศที่มีอยู่น้อย ประกอบกับเงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิภาคเอกชนยังคงเป็นเงินไหลออกอย่างต่อเนื่องทำให้ดัชนีค่าเงินที่แท้จริงลดลงต่อเนื่องมาอยู่ที่ระดับต่ำสุดร้อยละ 97.49 ในปี พ.ศ. 2544 ซึ่งจากตารางที่ 4.13 ในช่วงแรกของการ

การเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนนั้น ดัชนีค่าเงินที่แท้จริงลดลงค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการลดลงของค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ

จากตารางที่ 20 เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ กับดัชนีค่าเงินที่แท้จริงในช่วงที่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวนั้น พบว่าทั้งอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และดัชนีค่าเงินบาท ต่างมีความผันผวนค่อนข้างมาก ซึ่งการอ่อนค่าลงของเงินบาทและการไหลออกอย่างต่อเนื่องของเงินทุนสุทธิภาคเอกชน ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นของนักลงทุน

ด้านค่าเงินรูเปียะห์ของอินโดนีเซีย พบว่าแข็งค่าขึ้นมากจนอยู่ในระดับสูงสุดโดยเฉลี่ยประมาณ 9,704.74 รูเปียะห์ต่อดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปี พ.ศ. 2548 เทียบกับประมาณ 9,159 รูเปียะห์ต่อดอลลาร์สหรัฐ เมื่อปี พ.ศ. 2549 เป็นผลจากการไหลเข้าของเงินดอลลาร์สหรัฐจำนวนมากที่เข้ามาลงทุนในตลาดหุ้นของอินโดนีเซีย ธนาคารชาติอินโดนีเซีย (Bank of Indonesia) จึงค่อยๆ ลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (BI Rate) ลงทำให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนลดความผันผวนลง ประกอบกับผลจากปัญหาสินเชื่อที่อยู่อาศัย ที่ให้แก่ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือต่ำของสหรัฐ (Sub-prime Mortgage Loan) ที่ทำให้นักลงทุนขาดสภาพคล่อง และมีการถอนเงินที่ลงทุนในอินโดนีเซียออกไปเป็นจำนวนมาก ทำให้เงินรูเปียะห์อ่อนค่าลงสู่ระดับ 9,698.51 รูเปียะห์ต่อดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2551 (กรมส่งเสริมการค้าส่งออกและ BOI, 2551)

ในปี พ.ศ. 2550 ค่าเงินริงกิตของประเทศมาเลเซียขยายตัวเพียงร้อยละ 1 เนื่องจากค่าเงินแข็งค่าขึ้นมากเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 7.7 จากที่เคยเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 15 อีกสาเหตุอาจเนื่องมาจากการส่งออกผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ชะลอลงมากตามภาวะอุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์โลกที่กำลังอยู่ในช่วงขาลง ในขณะที่มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 11.5 มีมูลค่า 146,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้ดุลการค้าเกินดุลทั้งสิ้น 29,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตารางที่ 20 ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง และอัตราแลกเปลี่ยน ของแต่ละประเทศในอาเซียนปี พ.ศ. 2533-2553

(หน่วย: สกุลเงินท้องถิ่น/ดอลลาร์สหรัฐ)

ปี	สิงคโปร์		อินโดนีเซีย		มาเลเซีย		ฟิลิปปินส์		ไทย		เวียดนาม	
	REER (%)	Exchange	REER (%)	Exchange	REER (%)	Exchange	REER (%)	Exchange	REER (%)	Exchange	REER (%)	Exchange
2533	101.66	1.81	101.50	1,842.81	126.30	2.70	108.80	24.31	94.53	25.59	47.88	6,482.80
2534	106.17	1.73	101.10	1,950.32	124.03	2.75	109.67	27.48	103.99	25.52	70.29	10,037.00
2535	108.04	1.63	102.40	2,029.92	132.40	2.55	121.26	25.51	122.90	25.40	77.64	11,202.20
2536	108.45	1.62	102.90	2,087.10	133.22	2.57	119.60	27.12	114.20	25.32	74.10	10,641.00
2537	113.45	1.53	101.10	2,160.75	128.98	2.62	127.27	26.42	126.68	25.15	76.15	10,965.70
2538	115.33	1.42	102.00	2,248.61	129.20	2.50	130.74	25.71	127.73	24.92	76.60	11,038.30
2539	118.70	1.41	105.00	2,342.30	134.02	2.52	141.40	26.22	131.75	25.34	76.57	11,032.60
2540	120.06	1.48	99.00	2,909.38	129.43	2.81	139.82	29.47	121.55	31.36	80.67	11,683.30
2541	117.17	1.67	96.90	10,013.60	103.30	3.92	117.14	40.89	104.70	41.36	90.66	13,268.00
2542	109.21	1.69	96.50	7,855.15	104.22	3.80	123.96	39.09	108.49	37.81	94.92	13,943.20
2543	109.00	1.72	101.50	8,421.78	105.58	3.80	108.64	44.19	104.61	40.11	96.34	14,167.70
2544	109.53	1.79	98.90	10,260.90	110.74	3.80	103.87	50.99	97.49	44.43	99.85	14,725.20
2545	106.70	1.79	104.60	9,311.19	110.85	3.80	104.54	51.60	101.49	42.96	103.35	15,279.50
2546	102.81	1.74	103.70	8,577.13	104.76	3.80	96.80	54.20	99.38	41.48	104.80	15,509.60
2547	101.61	1.69	100.00	8,938.85	100.10	3.80	93.63	56.04	99.08	40.22	106.29	15,746.00
2548	100.00	1.66	107.50	9,704.74	100.00	3.79	100.00	55.09	100.00	40.22	100.00	15,858.90
2549	101.46	1.59	110.80	9,159.32	103.42	3.67	110.66	51.31	107.61	37.88	107.85	15,994.30
2550	102.14	1.51	112.90	9,141.00	105.55	3.44	119.61	46.15	113.44	34.52	108.55	16,105.10
2551	107.68	1.41	99.50	9,698.96	106.15	3.34	124.48	44.32	113.45	33.31	109.80	16,302.30
2552	107.98	1.45	105.40	10,389.90	103.31	3.52	121.33	47.68	110.62	34.29	114.61	17,065.10
2553	111.79	1.36	113.40	9,090.43	108.92	3.22	126.77	45.11	116.68	31.69	118.39	17,665.10

ที่มา: International Financial Statistics, CD-ROM (2011)

3.3 โครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเหมาะสม สามารถกระตุ้นบรรยากาศการลงทุนของประเทศ สนับสนุนการค้า การลงทุน และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจ การเข้าถึงบริการโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า และระบบประปา จะช่วยยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมีลักษณะที่เป็นพลวัตร โดยการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละขั้น จะต้องการการยกระดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่แตกต่างกัน ซึ่งการขยายขีดความสามารถในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างเหมาะสม จะมีส่วนช่วยสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักลงทุนในการเข้ามาลงทุนในประเทศหนึ่ง เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่จับต้องได้ โครงสร้างพื้นฐาน ได้หมายรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ (Physical Infrastructure) และโครงสร้างพื้นฐานทางพาณิชย์ (Commercial Infrastructure) โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพนั้น หมายถึง ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท และยังรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี (Technological Infrastructure) อันหมายถึงเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และความพร้อมในการทำธุรกิจในประเทศนั้นๆ โดยทั่วไปโดยเฉพาะเรื่องของโลจิสติกส์ ว่ามีความสะดวกในการขนส่งสินค้าเข้าไปขายในประเทศนั้นๆ มากน้อยเพียงใด ส่วนโครงสร้างพื้นฐานทางพาณิชย์นั้น หมายถึง ความพร้อมของระบบธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัทที่เป็นเอเจนซี่โฆษณา ช่องทางการกระจายสินค้า หน่วยงานที่ทำหน้าที่วิจัยตลาด และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในเชิงพาณิชย์ โครงสร้างพื้นฐานทางพาณิชย์นั้นมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ยกตัวอย่างเช่น การค้าขายกับประเทศในแอฟริกาส่วนใหญ่ ยังต้องประสบปัญหาความไม่พร้อมของธนาคารพาณิชย์ในแอฟริกา ซึ่งทำให้การเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit: L/C) ของผู้นำเข้าในแอฟริกาอย่างไม่เป็นที่แพร่หลายนัก และอาจทำให้ผู้ส่งออกต้องแบกรับความเสี่ยงในการทำธุรกิจกับประเทศในแถบแอฟริกา นี้ เป็นต้น (รศ.ดร.สมชนก (กุ่มพันธุ์) ภาสกรจรัส, 2551)

โครงสร้างพื้นฐานของประเทศสิงคโปร์

โครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาคอาเซียนนั้น มีความแตกต่างกันไปตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยประเทศที่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เด่นชัดที่สุดในภูมิภาคอาเซียนคือประเทศสิงคโปร์ แม้ในช่วงที่เศรษฐกิจทั่วโลกถดถอย การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัวลง แต่สิงคโปร์ยังคงมีพื้นฐานที่มั่นคงเป็นที่น่าสนใจแก่ชาวต่างชาติให้เข้ามาลงทุน โครงการคุณภาพสูงต่างๆ เนื่องจากสิงคโปร์มีทำเลที่ตั้งเป็น Gate Way สู่ภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก การมีเครือข่ายและระบบโลจิสติกส์ที่สะดวกและทันสมัย รวมถึงระบบการจัดการที่ได้ระดับมาตรฐานนานาชาติ จึงทำให้นักลงทุนมีความเชื่อมั่นในการเข้ามาลงทุน ซึ่งการลงทุนดังกล่าวจะส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมของสิงคโปร์มีความแข็งแกร่ง และช่วยให้การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจสิงคโปร์อยู่ในระดับสูง

หน่วยงานหลักของสิงคโปร์ที่สนับสนุนด้านการลงทุนคือ Economic Development Board (EDB) ได้มองเห็นความสนใจของบริษัทจากประเทศเศรษฐกิจต่างๆ และบริษัทจากภูมิภาคเอเชีย ที่มีความประสงค์จะจัดตั้งบริษัท/ สำนักงานใหญ่ในสิงคโปร์ โดยที่ EDB มีนโยบายใหม่ คือ Host to Home หมายถึงการให้สิงคโปร์เป็น ‘Home for Business’, ‘Home for Innovation’ และ ‘Home for Talent’ ซึ่งส่งผลให้ชาวต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุนในสิงคโปร์เพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

ปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักลงทุนต่างชาติในเข้ามาลงทุนในสิงคโปร์ คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ทำให้สิงคโปร์กลายเป็นประเทศที่มีระบบคมนาคมขนส่งดีที่สุดในหนึ่งของเอเชีย และมีผลอย่างสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ มีระดับการพัฒนาและค่าครองชีพที่สูง บ้านเมืองสะอาดและเป็นระเบียบ ประชาชนยึดมั่นในระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย มีอัยการไม่ตรีดี เป็นมิตรต่อชาวต่างชาติ มีสังคมที่เปิดกว้างสำหรับนักท่องเที่ยว มีความพร้อมด้านระบบการขนส่ง การคมนาคม การสื่อสารและสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ทันสมัย เป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมือง จนได้ชื่อว่ามีระบบราชการที่มีประสิทธิภาพสูง จากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานของสถาบัน IMD ปี พ.ศ. 2543-2553 (ตารางที่ 4.14)

สิงคโปร์ถูกจัดอันดับให้อยู่ในระดับที่ดีที่สุดในภูมิภาคอาเซียน โดยในปี พ.ศ. 2550-2551 ครองอันดับที่ 3 ทั้งสองปี และเริ่มลดระดับลงมาอยู่ที่อันดับที่ 8 และ 11 ในปี พ.ศ. 2552-2553 แต่อย่างไรก็ตามสิงคโปร์ยังมี ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานในระดับสูงกว่าทุกประเทศในอาเซียน เช่นเดียวกันกับการจัดอันดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของ WEF ในปี พ.ศ. 2551-2553 ซึ่งจัดอันดับให้ประเทศสิงคโปร์อยู่ในระดับที่ 4, 4 และ 5 ตามลำดับ (ตารางที่ 22)

เส้นทางคมนาคมหลักของสิงคโปร์ ส่วนมากเป็นถนน 6 ช่องจราจร ยกเว้นในเขตเมืองบางแห่งที่มีการจราจรคับคั่งจะเป็นถนน 8 ช่องจราจร สิงคโปร์มีการตัดถนนเชื่อมต่อเขตต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้การคมนาคมทางรถยนต์มีความสะดวก และเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ รวมถึงเกาะ Sentosa และ เกาะ Jurong นอกจากนี้ สิงคโปร์ยังมีสะพานเชื่อมต่อกับมาเลเซีย 2 แห่ง ได้แก่ Johor-Singapore Causeway ระยะทาง 1.1 กิโลเมตร เชื่อมระหว่างเขต Woodlands ในสิงคโปร์ กับ Johor Bahru ในรัฐ Johor ของมาเลเซีย และ Malaysia-Singapore Second Link (หรือ Tuas Second Link) ระยะทางกว่า 2 กิโลเมตร เชื่อมระหว่างเขต Tuas ของสิงคโปร์ กับ Tanjung Kupang รัฐ Johor ของมาเลเซีย ทำให้การเดินทางโดยรถยนต์ระหว่างทั้ง 2 ประเทศ มีความสะดวกรวดเร็ว ทางหลวงในสิงคโปร์แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ทางด่วนเป็นเส้นทางคมนาคมหลัก ที่ทำให้การเดินทางระหว่างเขตชานเมือง รวมถึงพื้นที่ชายฝั่งทะเลรอบนอกกับเขตธุรกิจย่านใจกลางเกาะสิงคโปร์ทำได้สะดวก ปัจจุบัน สิงคโปร์มีทางด่วน 9 เส้นทาง ระยะทางรวมประมาณ 150 กิโลเมตร และอยู่ระหว่างการศึกษาอีก 1 เส้นทาง คือ Marina Coastal Expressway (MCE) ทางหลวงอื่นๆ ของสิงคโปร์ มีมากกว่า 80 สาย เป็นระยะทางรวมกันยาวเกือบ 3,000 กิโลเมตร เชื่อมต่อทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง โดยอยู่ภายใต้การดูแลของ The Land Transport Authority (LTA) ทั้งนี้ มีทางหลวงสำคัญที่ได้รับการยกระดับเป็น Semi-Expressway รวม 3 สาย ทำให้การเดินทางระหว่างย่านธุรกิจในภาคกลางกับภูมิภาครอบนอกทำได้สะดวกยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

สิงคโปร์ มีท่าอากาศยานระหว่างประเทศ 1 แห่ง ได้แก่ Changi International Airport อยู่ที่เขต Changi ในภาคตะวันออก ดำเนินการโดย Civil Aviation Authority of Singapore Changi International Airport เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งสำคัญของอาเซียน โดยมีสายการบินให้บริการมากถึง 81 สาย มีเที่ยวบินมากถึง 4,186 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ เส้นทางการบินครอบคลุม 185 เมืองใน 58 ประเทศ ทั้งนี้ปี พ.ศ. 2549 มีผู้ใช้บริการทั้งหมด 35 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 จากปีก่อน ด้านการขนส่งสินค้า ปี พ.ศ. 2549 มีปริมาณสินค้าขนส่งผ่าน Changi International Airport รวม 1.9 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 จากปีก่อน และ 9 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2550 มีการขนถ่ายสินค้าผ่านท่าอากาศยานแห่งนี้แล้ว 1.4 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จากช่วงเดียวกันของปีก่อนนอกจากนี้สิงคโปร์ตั้งอยู่บนเส้นทางระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้เป็นเมืองท่าสำคัญที่มีบทบาทในการพักและขนถ่ายสินค้า โดยมีท่าเรือพาณิชย์ขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในอ่าวสิงคโปร์ (Singapore Harbour) อยู่ทางตอนใต้ของเกาะสิงคโปร์ ภายใต้การควบคุมดูแลของ Maritime and Port Authority ท่าเรือสิงคโปร์มีบทบาทในการรองรับสินค้าขาเข้าเพิ่มขึ้นต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นราวร้อยละ 5 ต่อปี และ 9 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2550 ท่าเรือสิงคโปร์รองรับการ

ขนถ่ายสินค้าแล้ว 358.7 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 6.9 (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

ตารางที่ 21 บิดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของอาเซียนปี พ.ศ. 2543-2553

(หน่วย: อันดับ)

ประเทศ	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
สิงคโปร์	12	14	12	12	9	na.	na.	3	3	8	11
มาเลเซีย	32	35	31	31	30	na.	na.	26	25	26	25
อินโดนีเซีย	46	48	48	59	60	na.	na.	54	53	55	55
ไทย	41	46	42	49	50	39	42	48	39	42	46
ฟิลิปปินส์	42	43	47	56	59	na.	na.	51	48	56	56

ที่มา: World Competitiveness Yearbook (2000-2010), IMD (2011)

ตารางที่ 22 การจัดอันดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

(หน่วย: อันดับ)

ประเทศ	2008		2009		2010	
	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน
สิงคโปร์	4	6.39	4	6.35	5	6.22
มาเลเซีย	23	5.25	26	5.05	30	4.97
อินโดนีเซีย	86	2.95	84	3.20	82	3.56
ไทย	29	4.67	40	4.57	36	4.84
ฟิลิปปินส์	92	2.86	98	2.91	104	2.92
เวียดนาม	93	2.86	94	3.00	83	3.56

ที่มา: The Global Competitiveness Report (2008-2010), World Economic Forum (2011)

โครงสร้างพื้นฐานของประเทศฟิลิปปินส์

ในปี พ.ศ. 2550 ภาวะเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์มีการขยายตัวถึงร้อยละ 7.53 สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 5.40 โดยมีปัจจัยหลักมาจากการเพิ่มขึ้นของการบริโภคภาคเอกชน และการใช้จ่ายของรัฐบาล โดยเฉพาะการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การใช้จ่ายของภาคเอกชนซึ่งมีสัดส่วนกว่า 3 ใน 4 ของ GDP ขยายตัวถึงร้อยละ 6 เนื่องจากมีการไหลเข้าของเงิน

โอนจากแรงงานฟิลิปปินส์ในต่างประเทศถึง 7,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 18.1 ส่วนภาครัฐบาลก็มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากทั้งด้านการบริโภคที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 11.8 และการลงทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.8 โดยเฉพาะการก่อสร้างที่พักอาศัยและพื้นฐานสาธารณูปโภคต่างๆ หลังจากที่ได้รับความสะดวกอย่างหนักจากพายุไต้ฝุ่น เมื่อปลายปี พ.ศ. 2549 โดยที่การใช้จ่ายของภาครัฐด้านโครงสร้างพื้นฐาน นับเป็นปัจจัยบวกต่อเศรษฐกิจฟิลิปปินส์ แต่ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากราคาน้ำมัน การชะลอตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญอย่างสหรัฐฯ และจีน ที่คาดว่าจะส่งผลให้สินค้าส่งออกของฟิลิปปินส์ไปประเทศเหล่านี้ชะลอตัว รวมถึงปัญหาการว่างงาน ความยากจน และความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ล้วนเป็นปัจจัยลบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ (ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย, 2550)

เนื่องจากฟิลิปปินส์มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เป็นหมู่เกาะจำนวนมากกว่า 7 พันเกาะ ทำให้การคมนาคมทางน้ำเป็นวิธีหนึ่งที่ค่อนข้างสะดวก โดยใช้ขนส่งทั้งสินค้าและผู้โดยสาร ท่าเรือที่สำคัญได้แก่ South Harbour, Manila International Container Port (MICP), Cebu, Batangas, Davao, Subic, Cagayan de Oro, General Santos และ Zamboanga นอกจากนี้ ยังมีเรือสำราญให้บริการเทียบท่า ณ อ่าวมะนิลา โดยเส้นทางหลักอยู่ระหว่างมะนิลาและเซบู สนามบินฟิลิปปินส์มีสนามบินกว่า 250 แห่ง กระจายอยู่ตามเกาะต่างๆ สนามบินนานาชาติที่สำคัญ ได้แก่ Ninoy Aquino International Airport (NAIA), Clark, Subic, Cebu, Davao, Zamboanga, General Santos, Laguindingan, Laoay และ New Illoilo of Ozamis โดยมีเที่ยวบินระหว่างประเทศกว่า 500 เที่ยวบินต่อวัน ฟิลิปปินส์มีถนนระยะทางกว่า 2 แสนกิโลเมตร แต่เป็นถนนลาดยางเพียงร้อยละ 10 หรือประมาณ 2 หมื่นกิโลเมตรเท่านั้น ส่วนใหญ่อยู่บริเวณโดยรอบกรุงมะนิลา และจังหวัดหลัก ทำให้การคมนาคมไม่สะดวกเท่าที่ควร การเดินทางระหว่างเมืองค่อนข้างลำบาก ขณะที่ทางหลวงหลักของประเทศมีเพียง 2 สาย คือ North Luzon Express Way และ South Luzon Express Way ในปี พ.ศ. 2548 ฟิลิปปินส์มีสายโทรศัพท์พื้นฐานทั่วประเทศเพียง 6.5 ล้านเครื่อง ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับประชากรที่มีจำนวนมาก ทำให้โทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงการส่งข้อความทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS) เป็นที่นิยมแพร่หลายในกลุ่มชาวฟิลิปปินส์ ปัจจุบันฟิลิปปินส์มีโทรศัพท์เคลื่อนที่จำนวนกว่า 35 ล้านเครื่อง หรือเฉลี่ย 42 เครื่องต่อประชากร 100 คน ส่วนอินเทอร์เน็ต มีผู้ใช้งานเฉลี่ย 5.3 คนต่อประชากร 100 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

แหล่งรายได้ใหม่ของฟิลิปปินส์คือธุรกิจบริการข้ามประเทศ ด้วยเหตุที่ชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่พูดภาษาอังกฤษได้ดีมาก และมีความคล่องตัวในการให้บริการ ทำให้ฟิลิปปินส์กลายเป็นศูนย์กลางของธุรกิจรับจ้างบริการข้ามประเทศ (Business Process Outsourcing: BPO) เช่น บริการ

Call Center หรือ Digital Content ให้กับบริษัทต่างๆ ทั่วโลก ธุรกิจรับจ้างบริการข้ามประเทศ ดังกล่าวขยายตัวสูงถึงร้อยละ 50 ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาสร้างรายได้เข้าประเทศถึง 5.4 พันล้าน ดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2550 สูงกว่ามูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม และ เฟอร์นิเจอร์ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกสำคัญอันดับ 2-4 รวมกัน มีการจ้างงานราว 3 แสนคน จาก ประมาณ 2,400 คนในปี พ.ศ. 2543 และสูงถึง 1 ล้านคนในปี พ.ศ.2553

ลักษณะภูมิประเทศของฟิลิปปินส์ประกอบด้วยหมู่เกาะและภูเขา มักประสบปัญหา แผ่นดินไหวและภูเขาไฟปะทุอยู่เนืองๆ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางภูมิศาสตร์ บ่อยครั้ง ฟิลิปปินส์มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย เช่น ทองแดง ทองคำ และ ไครเมียมมากติดอันดับ 1 ใน 5 ของโลก ด้วยเหตุที่ฟิลิปปินส์เผชิญกับความวุ่นวายทางการเมืองบ่อยครั้ง ทำให้เศรษฐกิจ ของฟิลิปปินส์ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรภาคเกษตรยังคงพึ่งพิง ธรรมชาติเป็นหลักขาดระบบชลประทาน ที่ดี ขณะที่ประสิทธิภาพการผลิตในภาคอุตสาหกรรมอยู่ในระดับต่ำ อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ เฉลี่ยช่วง 10 ปีที่ผ่านมาร้อยละ 4.4 และด้วยเหตุที่ฟิลิปปินส์มีจำนวนประชากรถึง 87 ล้านคน ทำให้ รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรอยู่ในระดับต่ำ ยิ่งกว่านั้นความ เจริญได้กระจุกตัวอยู่เฉพาะในเขตเมืองหลวง ซึ่งมีกรุงมะนิลาเป็นศูนย์กลาง โดยมีรายได้ถึง ประมาณ 1 ใน 3 ของ GDP ทั้งประเทศ อีกทั้งอัตราการว่างงานโดยเฉลี่ยปี พ.ศ. 2543-2553 เท่ากับ ร้อยละ 9.3 (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

ประเทศฟิลิปปินส์มีปัญหาสำคัญที่สุดในวาระการพัฒนาประเทศ คือ ปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สะสมมานาน และปัญหาการลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศที่มีต้นทุนต่ำอย่างจีนก้าวเข้าสู่เวทีการค้าระหว่างประเทศ สถานการณ์ ของการลงทุนจากต่างประเทศในฟิลิปปินส์กำลังอยู่ในภาวะมีความไม่แน่นอนสูง อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นยังคงยืนยันความสำคัญของตนเองกับฟิลิปปินส์ โดยนำเงินเข้ามาลงทุนที่ ฟิลิปปินส์คิดเป็นสัดส่วนรวมกันกว่าร้อยละ 57 ของเงินลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมดในปี พ.ศ. 2551 การที่ฟิลิปปินส์ไม่อาจตัดดวงผลได้จากการลงทุนระหว่างประเทศอย่างเต็มที่นั้นเป็น เพราะปัจจัยภายในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดดุลทางการคลัง ความไร้เสถียรภาพของ การเมือง รวมไปถึงบรรยากาศการลงทุนภายในที่ลดความน่าสนใจลง ปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้ยังผลให้ เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในปัจจุบันอยู่ต่ำกว่าศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง (สมคิด พุทธศรี, 2551)

โครงสร้างพื้นฐานของประเทศมาเลเซีย

ในประเทศมาเลเซียนั้นที่ผ่านมามีประสบความสำเร็จในเวทีการระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยสามารถสร้างบทบาทให้เป็นที่ยอมรับในฐานะผู้นำประเทศกำลังพัฒนาและจากการที่ได้รับ การยอมรับว่าเป็น ประเทศมุสลิมสายกลาง ซึ่งมีแนวนโยบายสอดคล้องกับประเทศตะวันตกในเรื่องของการต่อต้านกลุ่มก่อการร้ายต่างๆ ทำให้มาเลเซียสามารถแสดงบทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้ทั้งในกรอบของโลกมุสลิมและโลกตะวันตก เศรษฐกิจมาเลเซียจะขยายตัวช้าลงมากในช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2551 เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อที่พุ่งสูง รวมถึง ผลกระทบจากความวุ่นวายทางการเมืองและภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวลง ส่งผลกระทบต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจมาเลเซีย ซึ่งปรับลดลงมาเหลือร้อยละ 4.6 และลดต่ำลงมากในปี พ.ศ. 2552 ที่ร้อยละ 1.7

ประเทศมาเลเซียมีจุดแข็งในด้านแรงงานที่มีความชำนาญเป็นพิเศษในด้านการก่อสร้าง ความละเอียดและประณีต ซึ่งเหมาะสมกับความต้องการของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และมาเลเซียได้มีกรณีศึกษาเข้ามาพิจารณาเข้าวัดดูเป็นพิเศษส่วนที่นำเข้ามาผลิตเพื่อส่งออก อีกทั้งประชากรยังมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ สิ่งที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งของมาเลเซียคือ ระบบคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร ระบบโลจิสติกส์ที่ได้มาตรฐาน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2553)

เศรษฐกิจของมาเลเซีย ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.59 ต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2545-2546 มาเลเซียเป็นประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเปลี่ยนประเทศที่ผลิตและส่งออกพืชผลเกษตร มาเป็นการผลิตและส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ทั้งนี้เนื่องจากมาเลเซียมีแรงงานที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้ทันสมัย และรัฐบาลส่งเสริมบรรยากาศในการลงทุน และที่สำคัญมาเลเซียมีการติดต่อการค้า การลงทุน และการศึกษาที่ใกล้ชิดกับประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอังกฤษ ส่วนหนึ่งเนื่องจากความผูกพันในสมัยอาณานิคม ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว แม้ว่ารัฐบาลมาเลเซียจะประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและส่งผลให้ เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวอย่างเห็นได้ชัดในปี พ.ศ. 2545 แต่ความสำเร็จดังกล่าวยังมีอุปสรรคและปัญหาต่างๆ แฝงอยู่ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของมาเลเซียโดยรวมได้ อาทิ การลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาลไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แม้ว่าในเบื้องต้นจะมีส่วนช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก แต่หากโครงการต่างๆ เหล่านี้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ก็จะส่งผลกระทบอย่างมากเช่นกันต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ อาทิ โครงการก่อสร้างสนามบินนานาชาติแห่งใหม่ ซึ่งปัจจุบันใช้งานไม่ถึงครึ่งของขีดความสามารถ

และยังไม่สามารถดึงดูดให้สายการบินหลักมาใช้ โครงการก่อสร้างเมืองราชการที่ปูตราจาซา ซึ่งยังไม่สามารถดึงดูดประชาชนและภาค ธุรกิจเข้าไปร่วมอย่างเต็มที่ โครงการ Cyberjaya ซึ่งยังไม่สามารถดึงดูดบริษัทชั้นนำของโลกให้เข้ามาลงทุนได้ตามเป้าหมายที่กำหนด เป็นต้น (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2553)

มาเลเซียนับเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบบสาธารณูปโภคที่ดีที่สุดของเอเชีย เนื่องจากรัฐบาลมาเลเซียมีการพัฒนาท่าเรือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งสินค้าทางเรือ โครงการพัฒนาท่าเรือของมาเลเซียส่วนใหญ่แล้วเสร็จตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ซึ่งช่วยยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการขนส่งทางทะเลได้มากขึ้น ทำให้ท่าเรือของมาเลเซียสามารถรองรับการขนส่งสินค้าทางเรือได้มากถึง 280 ล้านตัน เมื่อเทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2538 ซึ่งขนส่งได้เพียง 174 ล้านตัน และยังมีโครงการขยายท่าเรืออีกในอนาคต ปัจจุบันมาเลเซียมีท่าเรือนานาชาติทั้งสิ้น 7 แห่ง ได้แก่ Port Klang, Port of Tanjung Pelepas, Kuantan Port, Penang Port, Johor Port, Kemaman Port, Bintulu Port ทั้งนี้ Port Klang และ Port of Tanjung Pelepas ได้รับการยอมรับว่าเป็น 1 ใน 10 ของท่าเรือที่ดีที่สุดในเอเชีย โดย Port of Tanjung Pelepas (PTP) ปัจจุบันมีท่าเทียบเรือทั้งหมด 12 ท่า สามารถรองรับการขนส่งสินค้าได้ 2.5 ล้าน TEUs ต่อปี เป็นท่าเรือขนาดใหญ่อันดับที่ 16 ของโลก รัฐบาลมีเป้าหมายส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งทางทะเลในระดับภูมิภาค และระดับโลก โดยมีสายการบินเรือ เช่น Mearsk Sealand และ Evergreen Marine Corporation เข้ามาเป็นหุ้นส่วนและย้ายฐานจากท่าเรือสิงคโปร์มาใช้บริการของท่าเรือแห่งนี้ เนื่องจากมีจุดเด่น เพราะตั้งอยู่ในชุมชนของเส้นทางการเดินเรือหลักที่สำคัญ และจัดสรรพื้นที่เป็นเขตอุตสาหกรรมและกระจายสินค้า โดยมีระบบการเชื่อมต่อกับถนน ทางรถไฟ ท่าอากาศยาน และการขนส่งทางน้ำที่มีประสิทธิภาพ

มาเลเซียมีท่าอากาศยานนานาชาติทั้งหมด 5 แห่ง ได้แก่ Kuala Lumpur International Airport, Penang International Airport, Langkawi International Airport, Kota Kinabalu International Airport, Kuching International Airport รับท่าอากาศยาน Kuala Lumpur International Airport (KLIA) มีพื้นที่ 25,000 เอเคอร์ (6.25 หมื่นไร่) เป็นท่าอากาศยานแห่งชาติที่ใหญ่ที่สุดของมาเลเซีย นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการบินในประเทศ เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2541 รัฐบาลมีแผนให้ท่าอากาศยานแห่งนี้สามารถขนส่งผู้โดยสารได้ปีละ 60 ล้านคน และขนส่งสินค้าได้ 3 ล้านตันภายในปี พ.ศ. 2563 และมีแผนจะขยายการขนส่งผู้โดยสารให้ได้ปีละ 100 ล้านคน และขนส่งสินค้าได้ 6 ล้านตันในอนาคต นอกจากท่าอากาศยานนานาชาติแล้ว ยังมีท่าอากาศยานภายในประเทศอีก 16 แห่ง และสนามบินทางวิ่งสั้น (STOL Ports) อีก 18 แห่ง

มาเลเซีย มีระบบขนส่งทางถนนที่พัฒนาเป็นอย่างมาก เป็นหนึ่งในประเทศที่มีระบบโครงข่ายถนนกว้างขวางที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีระยะทางทั้งสิ้น 66,000 กิโลเมตร ในมาเลเซียสามารถใช้เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงภาคเศรษฐกิจชนบทกับเมืองได้เป็นอย่างดี และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านการขนส่งระบบรางในมาเลเซียนี้มี Keretapi Tanah Melayu Bhd. (KTMB) ซึ่งเป็นบริษัท เอกชนเป็นผู้ดำเนินการโดยรัฐบาลเป็นผู้ลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานกับตัวรถทั้งหมด และ KTMB ทำหน้าที่บริหารการเดินรถทั่วประเทศรวมระยะทาง 1,658 กิโลเมตร อนึ่ง รัฐบาลมาเลเซียได้ร่วมลงทุนกับสิงคโปร์สร้างรถไฟความเร็วสูง (Bullet-train) เชื่อมทั้งสองประเทศ ดำเนินการเสร็จสิ้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาขีดความสามารถของไทยในแต่ละด้านในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ตามเกณฑ์ของ IMD พบว่าประเทศไทยมีจุดด้อยทางด้านสาธารณูปโภคเป็นหลัก โดยอันดับด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยอยู่ในระดับต่ำมาตลอด ถึงแม้ว่าในปี 2551 อันดับจะปรับตัวสูงขึ้นมาก แต่ก็ยังคงอยู่ในครึ่งล่างของอันดับรวม ทั้งนี้ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทย จะจกักันมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2510-2514 หรือระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 อีกทั้งโครงการรถไฟฟ้าและรถไฟใต้ดินในเขตกรุงเทพฯ ที่ถึงแม้จะมีการเร่งการขยายเส้นทาง แต่ด้วยการก่อสร้างที่ล่าช้าประกอบกับปัญหาทางการเมือง ทำให้ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ด้านสาธารณูปโภคอื่นๆ เช่น รถไฟ ท่าเรือ และประสิทธิภาพของการจ่ายไฟฟ้าของประเทศไทย ก็ยังจัดอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดอันดับของ WEF พบว่าโครงสร้างพื้นฐาน ประสิทธิภาพของตลาดแรงงานและขนาดของตลาดทั้งภายในและภายนอก เป็นปัจจัยเด่นของประเทศไทย โดยที่ในการพิจารณาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานนั้น WEF ประเทศไทยมีขีดความสามารถในแง่ของท่าอากาศยานที่สามารถรองรับผู้โดยสารได้เป็นจำนวนมาก และมีความทันสมัยเทียบเท่า มาตรฐานสากล ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานด้านอื่นยังคงเป็นจุดด้อยของไทย สอดคล้องกับการจัดอันดับของ IMD ส่วนประสิทธิภาพของตลาดแรงงานนั้น ได้คะแนนจากปัจจัยความร่วมมืออันดีของนายจ้างและลูกจ้าง ค่าตอบแทนแรงงานนอกเหนือจากค่าจ้างที่สูง ความมั่นคงของการจ้างงาน และอัตราสมองไหลที่ต่ำ (กระทรวงการคลัง, 2552)

การขนส่งทางบกของประเทศไทย ให้บริการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า โดยเฉพาะการขนส่งโดยระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในส่วนของการขนส่งทางน้ำนั้น เป็นการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศโดยเฉพาะการขนส่ง ณ ท่าเรือแหลมฉบัง ได้รับการพัฒนายกระดับการให้บริการเข้าสู่มาตรฐานสากล สำหรับการขนส่งทางอากาศนั้นในช่วงที่ผ่านมาได้มีการขยายตัวของการขนส่งผู้โดยสารทางอากาศสูง เนื่องจากการเปิดให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ ที่ข้อจำกัดในเรื่องขีดความสามารถในการรองรับผู้โดยสารที่ทำอากาศยานคอนเมือง ได้รับการแก้ไขโดยการเปิดให้บริการทำอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งมีขีดความสามารถในการรองรับผู้โดยสารสูงกว่าทำอากาศยานคอนเมือง

โครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าและกิจการให้บริการไฟฟ้าของประเทศไทย เป็นการดำเนินการโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศ ตัวชี้วัดด้านกำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองของประเทศในขณะนี้สูงกว่ามาตรฐานสากล ประกอบกับการขยายโครงข่ายจำหน่ายไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง โดยในขณะนี้สามารถให้บริการไฟฟ้าได้ครอบคลุมประชากรทั้งประเทศ สำหรับนโยบายการพัฒนาด้านไฟฟ้าของประเทศไทย จะดำเนินการกำหนดไว้ในแผนการพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า ซึ่งแผนปัจจุบันประกาศใช้ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2570 ทั้งนี้ โครงสร้างการบริหารจัดการในสาขาไฟฟ้ามีความชัดเจนในระดับหนึ่ง โดยมีการแยกบทบาทการกำหนดนโยบาย การกำกับดูแล การให้บริการ และการติดตามประเมินผลออกจากกัน และมีการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลกิจการไฟฟ้าเพื่อกำกับดูแลการให้บริการทั้งในเรื่องโครงสร้างราคา และการให้ใบอนุญาตสำหรับผู้ผลิตไฟฟ้ารายใหม่

สำหรับโครงสร้างพื้นฐานด้านก๊าซธรรมชาติและน้ำมันนั้น อยู่ในระดับที่สามารถตอบสนองความต้องการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านโครงข่ายระบบท่อ คลังเก็บน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ และโรงกลั่น ซึ่งคาดว่าจะยังไม่จำเป็นต้องพัฒนาขยายกำลังการผลิตในระยะเวลายาวไกลในส่วนของการค้าน้ำมันนั้น ภาครัฐได้เข้าแทรกแซงราคาก๊าซธรรมชาติโดยผ่านกลไก ฤดูระเบียบที่เกี่ยวข้อง และทำการอุดหนุนราคาพลังงานทดแทนให้อยู่ในระดับต่ำ สำหรับนโยบายสำคัญของภาครัฐในสาขาพลังงาน คือ นโยบายการสนับสนุนพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกโดยเฉพาะการสนับสนุนการพัฒนาพืชพลังงาน (Bio-fuel) สำหรับภาคการขนส่งผ่านกลไกภาษี และการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน สำหรับการพัฒนาด้านไฟฟ้า การประกาศใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานปี พ.ศ. 2550 ส่งผลให้มีการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลด้านการประกอบกิจการพลังงาน และกรอบการกำกับดูแลสำหรับอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติและ

น้ำมันภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำจนถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำ โดยเฉพาะการลงทุนโดยภาคเอกชนต่างประเทศในอุตสาหกรรมดังกล่าว

ด้านการสื่อสารของประเทศในช่วง 10 ปีที่ผ่านมามีการพัฒนาในระดับสูง โดยเฉพาะการเข้าถึงบริการโทรศัพท์ในราคาที่เหมาะสม และการเจริญเติบโตของระบบอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นบริการที่มีบทบาทสูงในระบบการสื่อสารโทรคมนาคมของประเทศไทย โดยมีผู้ใช้บริการถึง 43 ล้านราย ในขณะที่โทรศัพท์พื้นฐานมีผู้ใช้บริการประมาณ 7 ล้านราย โดยอัตราการเจริญเติบโตของตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่สูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตของตลาดโทรศัพท์พื้นฐาน อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยสามารถขยายการเข้าถึงบริการสื่อสารโทรคมนาคมทั้งในด้านโทรศัพท์พื้นฐาน และโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระดับราคาที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ โครงข่ายสื่อสารความเร็วสูง (Broadband Network) มีการเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดด แม้ว่าสัดส่วนการตลาดในภาพรวมของการสื่อสารโทรคมนาคมจะยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก การสื่อสารโทรคมนาคมในปัจจุบันอยู่ระหว่างการก้าวไปสู่รูปแบบการควบรวมของเทคโนโลยี (Technological Convergence) ซึ่งในขณะนี้ การพัฒนาด้านการสื่อสารของประเทศไทยมุ่งเน้นการควบรวมระหว่างโครงข่ายโทรศัพท์พื้นฐานและโครงข่ายการสื่อสารความเร็วสูง

ด้านการพัฒนาระบบประปาในพื้นที่เมืองของประเทศไทยส่วนใหญ่จะอยู่ในความรับผิดชอบของการประปานครหลวง (กปน.) และการประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) สำหรับในชนบทนั้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงระบบประปาแล้ว และการพัฒนาคุณภาพน้ำประปาของประเทศไทยอยู่ในระดับใกล้เคียงกับมาตรฐานสากล อย่างไรก็ตาม การพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนยังคงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถพัฒนาระบบประปาให้บริการประชาชนในทุกหมู่บ้าน ในช่วงที่ผ่านมา ภาคเอกชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในการให้บริการมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่อุตสาหกรรมในเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก นอกจากนี้ โครงสร้างราคา และอัตราค่าน้ำในพื้นที่การให้บริการของ กปภ. (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

โครงสร้างพื้นฐานของประเทศเวียดนาม

สำหรับประเทศเวียดนามนั้นจะให้ความสำคัญกับการลงทุนในโครงการต่างๆ โดยเฉพาะการลงทุนด้านพลังงาน และเน้นการลงทุนในเขตอุตสาหกรรมที่เอื้อต่อการผลิตสินค้าที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้รวมถึง เพื่อให้เกิดการสร้างงานและการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในช่วงหลายปี

ที่ผ่านมา การลงทุนในโครงการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการสื่อสารส่งผลให้การลงทุนในเวียดนามมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม รัฐบาลเวียดนามก็มีนโยบายสงวนอาชีพไว้สำหรับชาวเวียดนาม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเบาบางประเภท ขณะเดียวกันทิศทางการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เริ่มเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสมัยดั้งเดิม เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง ขึ้นและปรับเปลี่ยนนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศประเภทกิจกรรมร่วมทุนมาเป็นการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมดมากขึ้น ทำให้ระยะหลังเวียดนามเริ่มมีเงินทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การเข้าไปลงทุนในเวียดนามนักลงทุนต้องเสนอโครงการและได้รับอนุมัติจากกระทรวงวางแผนและการลงทุน (Ministry of Planning and Investment: MPI) ก่อนจึงจะดำเนินการได้ โดยเน้นรูปแบบการลงทุนเป็นสำคัญ

เวียดนามมีระบบเครือข่ายทางถนนยาว 2.1 แสนกิโลเมตร ประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดินยาวประมาณ 14,935 กิโลเมตร ปัจจุบันเวียดนามกำลังก่อสร้างทางด่วนพิเศษหลายแห่ง และโครงการปรับปรุงถนนหลวงให้มีมาตรฐานได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ณ ปีพ.ศ. 2553 รัฐบาลมีการเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนพัฒนา ด้านเครือข่ายระบบขนส่งทางรถไฟของเวียดนาม ที่มีความยาวประมาณ 2,600 กิโลเมตร โดยเป็นเส้นทางรางเดี่ยวทั้งหมด และมีจำนวนขบวนรถ 260 แห่ง เส้นทางที่ยาวที่สุดและมีความสำคัญมากคือ Hanai – Ho Chi Minh City มีความยาวประมาณ 1,730 กิโลเมตร ซึ่งเส้นทางนี้ให้บริการด้วยรถไฟความเร็วพิเศษ และยังเชื่อมต่อระหว่างเวียดนามถึงจีน ด้านการขนส่งทางทะเลนั้นเวียดนามมีท่าเรือพาณิชย์ทั้งหมด 17 ท่า รองรับสินค้าได้ประมาณ 15 ล้านตันต่อวัน และสามารถรองรับเรือระวางบรรทุกสูงสุด 1 หมื่นตันได้ ท่าเรือสำคัญได้แก่ ท่าเรือไซ่ง่อน ดานัง ไฮฟอง คามรานห์ ฮาลอง นาจวาง วินห์ หวุงเต่า เป็นต้น

เวียดนามมีสนามบินนานาชาติ 3 แห่ง คือ 1) Noi Bai International Airport ให้บริการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า มีเที่ยวบินไปฮ่องกง กัวลาลัมเปอร์ ไทเป คูไบ ปารีส เบอร์ลิน มอสโก มะนิลา และกรุงเทพฯ 2) Da nang International Airport ให้บริการการบินภายในประเทศและระหว่างประเทศ รองรับผู้โดยสารประมาณ 0.8-1.0 ล้านคนต่อปี 3) Tan Son Nhat International Airport เป็นสนามบินที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ตั้งอยู่ห่างจากนครโฮจิมินห์ประมาณ 7 กิโลเมตร มีเที่ยวบินไปเบอร์ลิน แฟรงก์เฟิร์ต อัมสเตอร์ดัม ปารีส โซล โอซากา กวางเจา ไทเป ฮ่องกง กรุงเทพฯ สิงคโปร์ กัวลาลัมเปอร์ จาการ์ตา ชิดนีย์ มอสโก มะนิลา สนามบินแห่งนี้มีโครงการจะย้ายห่างออกไปอีก 40 กิโลเมตร เพื่อก่อสร้างสนามบินให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และสามารถรองรับผู้โดยสารได้เพิ่มขึ้นเป็น 100 ล้านคนต่อปี นอกจากสนามบินนานาชาติแล้ว เวียดนาม ยังมีสนามบิน ขนาดใหญ่อีก 2 แห่ง ประกอบไปด้วย สนามบินลองถ่าน สนามบินจูลาย และสนามบิน

เล็ก ๆ ตามจังหวัดต่าง ๆ อีก 18 แห่ง เพื่อรองรับการขนส่งภายในประเทศ ทั้งนี้สนามบินในจังหวัดต่าง ๆ มีหลายแห่งที่กำลังอยู่ระหว่างการยกฐานะให้เป็นสนามบินนานาชาติ นอกจากนี้แล้วยังมีสนามบินที่กำลังก่อสร้างบนสองเกาะใหญ่ๆ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วย คือสนามบินบนเกาะกอน ดำว และ เกาะฟู (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

โครงสร้างพื้นฐาน อินโดนีเซีย

โครงสร้างพื้นฐานในอินโดนีเซีย ไม่ว่าจะเป็นท่าเรือ ท่าอากาศยาน ถนน หรือทางรถไฟ ยังไม่พร้อมเท่าที่ควร โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคที่ห่างไกล อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเสมอมา จากสภาพทางภูมิศาสตร์ของอินโดนีเซียที่เป็นหมู่เกาะจำนวนมาก ทำให้การเดินทางและขนส่งสินค้าทางน้ำเป็นวิธีการสะดวกที่สุด ปัจจุบันทั้งประเทศมีท่าเรือพาณิชย์มากกว่า 300 แห่ง แต่ส่วนใหญ่สร้างมานานแล้ว และมีขนาดเล็ก จึงยังต้องการการพัฒนาอีกมาก ท่าเรือสำคัญ ได้แก่ 1) ท่าเรือ Tanjung Priok อยู่ในนครจาการ์ตา เป็นท่าเรือใหญ่ที่สุดของประเทศ ปริมาณสินค้าผ่านท่าเรือปีละประมาณ 2.1 ล้านตัน 2) ท่าเรือ Tanjung Perak อยู่ในเมืองสุราบายา ขนส่งสินค้าได้ปีละ 1.2 ล้านตัน 3) ท่าเรือ Belawan อยู่ในเมืองเมดาน ขนส่งสินค้าได้ 2 แสนตัน 4) ท่าเรือ Tanjung Emas อยู่ใน Semarang ปริมาณสินค้าผ่านท่าเรือนี้ประมาณปีละ 2.6 แสนตัน

อินโดนีเซียมีท่าอากาศยานทั้งในประเทศและสากลรวมเกือบ 150 แห่ง สาเหตุที่มีค่อนข้างมาก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่เป็นหมู่เกาะ นอกจากการเดินทางทางน้ำแล้ว การเดินทางทางอากาศจะสะดวกที่สุด สำหรับท่าอากาศยานนานาชาติสำคัญมี 7 แห่ง ได้แก่ Soekarno Hatta International Airport, Halim Perdanakusuma International Airport, Polonia International Airport, Ngurah Rai International Airport, Juanda International Airport, Ratunkangi International Airport, Hasanuddin International Airport สายการบินแห่งชาติของอินโดนีเซียคือ Garuda Airline (GA) ให้บริการการบินทั้งภายในและระหว่างประเทศ ด้านการคมนาคมทางบกนั้นอินโดนีเซียมีถนนยาว 391,009 กิโลเมตร ส่วนใหญ่อยู่บนเกาะชวา นอกนั้นเป็นโครงข่ายถนนบนเกาะสุลาเวสี และกะลิมันตัน มีเส้นทางรถไฟยาวประมาณ 6,482 กิโลเมตร เป็นเส้นทางในเกาะชวา ยาว 4,684 กิโลเมตร ที่เหลืออยู่บนเกาะสุมาตรา ส่วนใหญ่จะเป็นการขนส่งสินค้าเทกอง (Bulk) หรือการขนส่งผู้โดยสารระยะไกล

ในด้านการโทรคมนาคมสื่อสารอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีระบบโทรคมนาคมสื่อสารดีประเทศหนึ่ง โดยมีสายโทรศัพท์ครอบคลุมทั่วประเทศ ผ่านโปรแกรมจันดาวเทียมปาลาปา (Palapa Satellite Programme) เฉลี่ย 159 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน ขณะที่โทรศัพท์เคลื่อนที่มีจำนวนสมาชิกประมาณ 81 ล้านราย ณ เดือนมิถุนายน 2550 เพิ่มขึ้นจาก 32 ล้านรายในปี พ.ศ. 2547 และณ สิ้นปี พ.ศ. 2553 มีกว่า 110 ล้านราย

ในปี พ.ศ. 2550 อินโดนีเซียผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 21.0 พันล้านกิโลวัตต์ เป็นการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าพลังไอน้ำ ร้อยละ 33 โรงงานไฟฟ้าระบบผสม (Combine Cycle Power Plant) ร้อยละ 33 โรงไฟฟ้าพลังดีเซลร้อยละ 12 โรงไฟฟ้าพลังน้ำร้อยละ 15 โรงไฟฟ้าพลังก๊าซร้อยละ 6 และโรงไฟฟ้า ประเภท Geothermal Power ร้อยละ 2 จากการสัมภาษณ์พบว่าปริมาณเพียงพอต่อความต้องการใช้พอดี หมายความว่าไม่มีปริมาณสำรองเหลือสำหรับกรณีฉุกเฉิน หรือโรงไฟฟ้าปิดซ่อมและอีกหลายแห่งยังไม่มีกระแสไฟฟ้าใช้ คิดเป็นประมาณร้อยละ 36 ของพื้นที่ทั้งหมด

จากการวิเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน พบว่าสิงคโปร์มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีความบูรณ์ที่สุด ทั้งด้านมีความพร้อมด้านระบบการขนส่ง การคมนาคม การสื่อสารและสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ทันสมัย รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม และฟิลิปปินส์ ตามลำดับ แต่ในขณะเดียวกันจากการวิเคราะห์รายจ่ายในด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาล ในแต่ละประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2533-2553 พบว่า รัฐบาลสิงคโปร์ใช้จ่ายเงินเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศโดยเฉลี่ยเพียงปีละ 1,095 ล้านดอลลาร์สหรัฐซึ่ง โดยในช่วงหลังเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจในเอเชีย สิงคโปร์เพิ่มรายจ่ายด้านโครงสร้างพื้นฐานขึ้นกว่าร้อยละ 90 เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่นักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุน เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สิงคโปร์สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจได้ในเวลาไม่ถึงปี แสดงให้เห็นว่าสิงคโปร์ได้ใช้จ่ายเงินสำหรับการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ตรงกันข้ามกับประเทศเวียดนามที่มีรายจ่ายเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศโดยเฉลี่ยถึงปีละ 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ระบบโครงสร้างพื้นฐานของเวียดนามยังไม่มี ความสมบูรณ์เท่าที่ควร เวียดนามเพิ่มการใช้จ่ายในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ 425 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 19 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงที่สุดในภูมิภาคอาเซียน ประเทศที่มีการใช้จ่ายรองลงมาได้แก่ประเทศมาเลเซีย (2,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ), ไทย (2,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ), ฟิลิปปินส์ (1,949 ล้านดอลลาร์สหรัฐ), อินโดนีเซีย (1,875 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และสิงคโปร์ (1,095 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.16 (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

ตารางที่ 23 รายจ่ายของรัฐบาลในด้านโครงสร้างพื้นฐานปี พ.ศ. 2533-2553

(หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ)

ปี	สิงคโปร์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	ไทย	เวียดนาม
2533	392	3,014	1,109	1,183	873	312
2534	399	3,238	1,273	1,249	1,242	381
2535	448	3,799	1,531	1,279	1,630	562
2536	402	4,109	1,597	1,181	2,584	718
2537	458	2,525	1,908	1,721	2,746	913
2538	451	2,420	1,956	1,879	3,648	1,252
2539	638	2,671	2,627	1,783	4,390	1,534
2540	741	2,566	2,344	1,922	4,624	1,799
2541	717	752	1,658	1,555	3,345	1,840
2542	1,357	1,079	1,661	1,640	2,825	1,956
2543	2,136	888	2,114	1,842	2,517	2,212
2544	1,507	473	2,167	1,386	1,923	2,408
2545	1,396	675	2,646	1,192	1,807	2,572
2546	1,320	1,292	2,951	1,388	1,358	3,027
2547	1,183	1,359	2,763	1,358	1,681	3,524
2548	1,141	1,355	3,289	1,193	1,830	4,134
2549	1,159	1,545	4,270	2,099	1,687	4,832
2550	1,114	1,220	4,690	3,170	1,631	5,650
2551	1,660	1,665	5,237	3,766	2,001	6,964
2552	2,034	1,169	5,065	4,251	2,649	7,677
2553	2,347	1,557	5,936	3,884	3,400	8,797
เฉลี่ย	1,095	1,875	2,800	1,849	2,400	3,003

ที่มา: Key Indicators for Asia and the Pacific 2011, ASEAN Development Bank (2011)

4. ศักยภาพของประเทศ (Potential of Country)

ภูมิภาคอาเซียนต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัด ต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน

พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้น ในขณะเดียวกันเศรษฐกิจอาเซียนต้องเผชิญวิกฤตสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการขยายการลงทุน เช่น ปัญหาการเมืองในประเทศที่ยังสร้างความกังวลต่อนักลงทุน รวมถึงความแตกแยกของคนในประเทศ และปัญหาการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโดยรวมทั้งในและต่างประเทศที่เกิดจากวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ของสหรัฐ กรณีวิกฤตคูไบลด์ รวมทั้งปัญหาลดค่าเงินต้อง ส่งผลให้เศรษฐกิจของแต่ละประเทศต้องชะลอตัว

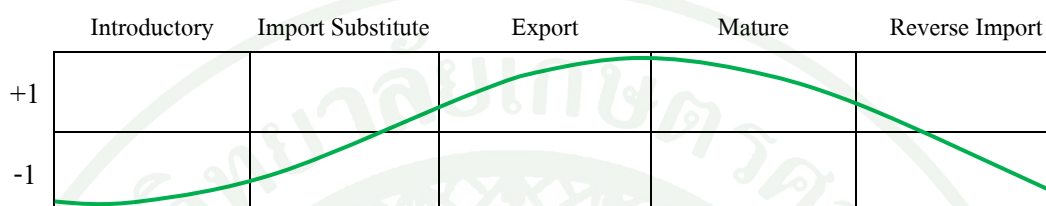
4.1 ความสามารถในการแข่งขัน

พื้นฐานทางเศรษฐกิจมหภาคต้องสามารถสร้างให้เกิดเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกันที่เอื้อต่อการปรับตัวเมื่อได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รวมทั้งจะต้องมีสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันสูงทั้งนี้ จะต้องให้ความสำคัญต่อการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศและภายนอกประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและรู้เท่าทัน มีการปรับโครงสร้างการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตแทนการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิต ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งเชื่อมโยงธุรกิจขนาดใหญ่กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างสมดุล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาดภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนสร้างความแปลกใหม่เพื่อนำตลาดไปสู่การเพิ่มการจ้างงาน การยกระดับรายได้ที่แท้จริงและคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ

นอกจากนี้ในช่วงที่ผ่านมาการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศมุ่งเน้นที่ “ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage)” ซึ่งมองว่าความสามารถในการแข่งขันเกิดจากการได้เปรียบทางด้านปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ (Factor Endowment) เป็นหลัก แต่ปัจจุบันมุ่งเน้นความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage) เป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เกิดจากการแข่งขัน การพัฒนาเทคโนโลยี ทักษะแรงงาน ระบบการบริหารจัดการที่ดี และการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) และสู่มาตรฐานการดำรงชีวิตที่สูงขึ้นของประชาชนในประเทศ

ดัชนีค่าสัมประสิทธิ์การแข่งขันระหว่างประเทศ (International Competitive Coefficient Index: ICC) เป็นการคำนวณเชิงปริมาณเพื่อประเมินความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอุตสาหกรรมการผลิตต่างๆ การประเมินค่าความสามารถในการแข่งขันนี้ เป็นการประเมินเปรียบเทียบกับปริมาณความต้องการในประเทศเทียบกับความสามารถในการส่งออกและดุลการค้า ซึ่งแตกต่างจากการประเมินจากค่าดัชนีที่ใช้ในการประเมินศักยภาพการแข่งขันโดย

เปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ซึ่งคำนวณจากปริมาณการส่งออกของประเทศเทียบกับตลาดโลก โดยไม่ได้สะท้อนปริมาณความต้องการของตลาดในประเทศ ทั้งนี้ดัชนีมีค่าระหว่าง -1 ถึง +1 โดยค่าดัชนีที่เป็นบวกมากขึ้น จะสะท้อนถึงความสามารถในการส่งออกและความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น

ภาพที่ 6 แสดงการแบ่งกลุ่มของอุตสาหกรรมในแต่ละช่วง จากการประเมินความสามารถการแข่งขันของประเทศ

ที่มา: สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย, 2553. กรมส่งเสริมการส่งออก

นอกจากนี้จะมีการแบ่งกลุ่มของอุตสาหกรรมออกเป็น 5 ชุด คือ อุตสาหกรรมใหม่ในตลาดที่กำลังอยู่ในช่วงการพัฒนา ไปจนถึงอุตสาหกรรมที่มีการพัฒนาจนอิ่มตัวแล้ว และเริ่มหันมาใช้นำเข้าจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศ เพื่อทดแทนการผลิตที่มีอยู่ในประเทศเนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและไม่คุ้มทุนสำหรับการลงทุนผลิตอีกต่อไป เป็นต้น

จากตารางที่ 24 พบว่าในช่วงก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแต่ละประเทศมีดัชนีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแสดงถึงการพึ่งพาสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ โดยอินโดนีเซียเป็นประเทศเดียวที่มีดัชนีค่าสัมประสิทธิ์การแข่งขันระหว่างประเทศเป็นบวก ดัชนีโดยเฉลี่ยจากปี พ.ศ. 2533-2540 เท่ากับร้อยละ 0.082 อันเนื่องจากอินโดนีเซียมีมูลค่าการส่งออกมากกว่านำเข้า ส่งผลให้ดุลการค้าของอินโดนีเซียเกินดุลมาโดยตลอด และประเทศดัชนีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับรองลงมาได้แก่ มาเลเซีย (-0.004), สิงคโปร์ (-0.047), ไทย (-0.113), เวียดนาม (-0.120) และฟิลิปปินส์ (-0.233) ตามลำดับ

หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจการส่งออกของสิงคโปร์ มาเลเซีย และไทยมีแนวโน้มดีขึ้น โดยสิงคโปร์ อินโดนีเซีย และ มาเลเซีย มีดุลการค้าเกินดุลมาโดยตลอด ขณะที่ไทยขาดดุลการค้า 2 ปีคือ ปี พ.ศ. 2548 และ ปี พ.ศ. 2551 ส่งผลให้ดัชนีค่าสัมประสิทธิ์การแข่งขันระหว่างประเทศเป็นบวก โดยประเทศอินโดนีเซียยังคงมีดัชนีค่าสัมประสิทธิ์การแข่งขันระหว่างประเทศสูงสุดโดยเฉลี่ยจาก

ปี พ.ศ. 2542-2553 เท่ากับร้อยละ 0.147 รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย (0.099), สิงคโปร์ (0.048), ไทย (0.026), ฟิลิปปินส์ (-0.040) และเวียดนาม (-0.075) ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศสมาชิกในอาเซียนปี พ.ศ. 2543-2552

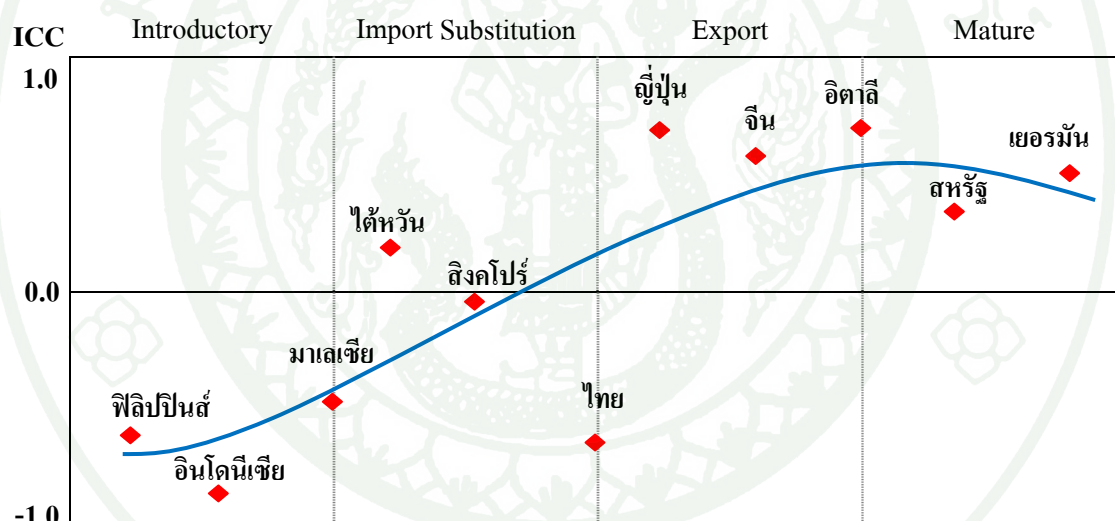
(หน่วย: ร้อยละต่อ GDP)

ปี	สิงคโปร์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	ไทย	เวียดนาม
2533	-0.072	0.082	0.003	-0.231	-0.178	-0.067
2534	-0.058	0.064	-0.032	-0.188	-0.138	-0.057
2535	-0.064	0.096	0.011	-0.227	-0.112	0.008
2536	-0.071	0.130	0.016	-0.254	-0.110	-0.136
2537	-0.030	0.112	-0.006	-0.260	-0.092	-0.179
2538	-0.026	0.055	-0.025	-0.237	-0.113	-0.199
2539	-0.025	0.074	-0.001	-0.252	-0.130	-0.211
2540	-0.029	0.046	0.000	-0.214	-0.032	-0.116
2541	0.025	0.176	0.114	-0.034	0.118	-0.103
2542	0.016	0.212	0.128	0.059	0.075	-0.009
2543	0.012	0.206	0.090	0.040	0.053	-0.038
2544	0.024	0.198	0.087	-0.034	0.023	-0.038
2545	0.036	0.218	0.077	-0.009	0.026	-0.083
2546	0.060	0.213	0.096	-0.043	0.029	-0.112
2547	0.096	0.135	0.088	-0.032	0.010	-0.094
2548	0.069	0.068	0.104	-0.082	-0.034	-0.062
2549	0.065	0.124	0.101	-0.066	0.008	-0.060
2550	0.065	0.118	0.091	-0.068	0.042	-0.128
2551	0.028	0.046	0.121	-0.103	-0.008	-0.126
2552	0.047	0.139	0.120	-0.088	0.060	-0.101
2553	0.062	0.089	0.094	-0.062	0.028	-0.055

ที่มา: International Financial Statistics, CD-ROM (2011)

จากข้อมูลของสถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทยได้ทำการประเมิน
ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรของหลายประเทศ โดยใช้

ดัชนี ICC พบว่า อาเซียนจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความสามารถในการส่งออกน้อย ยังคงพึ่งพาการนำเข้ามากกว่า ทั้งนี้เนื่องมาจากยังคงต้องพึ่งพาเทคโนโลยีขั้นสูงจากต่างประเทศ ผู้ผลิตในประเทศส่วนใหญ่ยังคงผลิตได้เพียงเครื่องจักรกลการเกษตรพื้นฐาน เช่น รถไถเดินตาม รถแทรกเตอร์ เป็นต้น ประกอบกับราคาการผลิตและพัฒนาเทคโนโลยียังสูงอยู่ จึงคุ้มค่านำเข้าเครื่องจักรกลหลายชนิดทดแทนการผลิตในประเทศ ในขณะที่ประเทศจีน ซึ่งแม้ว่ายังคงประสบกับปัญหาความสามารถในการผลิตเครื่องจักรเทคโนโลยีสูง แต่จากข้อได้เปรียบด้านแรงงาน และความต้องการจำนวนมากในประเทศ ทำให้มีผู้ผลิตในประเทศจำนวนมาก ทั้งผู้ผลิตรายใหญ่จากทั่วโลก และผู้ผลิตรายใหญ่ท้องถิ่น ทำให้สามารถผลิตและส่งออกได้เป็นจำนวนมาก โดยสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรของจีนได้เริ่มเข้าไปตีตลาดของหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป กลุ่มประเทศในอาเซียน ซึ่งนำเข้าเครื่องจักรกลการเกษตรจำนวนมากจากประเทศจีนในแต่ละปี (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2553)

ภาพที่ 7 ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของเครื่องจักรกลการเกษตร
ที่มา: สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2553.

จากผลการวิเคราะห์การจัดอันดับของ 2 สถาบันหลักได้แก่ สถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาการจัดการ (Institute for Management Development: IMD) และเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ซึ่งเป็นการประเมินขีดความสามารถทางการแข่งขันนั้น ช่วยให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดด้อยของประเทศในเชิงเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ณ ช่วงเวลาเดียวกัน และสามารถ

พัฒนาประเทศในเชิงของการแข่งขันในเวทีโลกได้ จัดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน

จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ WEF มีหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ 1) กลุ่มข้อกำหนดพื้นฐาน 2) กลุ่มเสริมประสิทธิภาพ 3) กลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา อันดับความสามารถของประเทศไทยลดลงเรื่อยๆ ปีละ 2 อันดับนับจากอันดับที่ 34 ในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเป็นอันดับที่ 36 ในปี พ.ศ. 2552 และอันดับที่ 38 ในปี พ.ศ. 2553 เช่นเดียวกับประเทศมาเลเซียที่ลดลงจากอันดับที่ 24 ในปี พ.ศ. 2552 เป็นอันดับที่ 26 ในปี พ.ศ. 2553 มาเลเซียโดยมีความโดดเด่นในการพัฒนาตลาดเงิน การพัฒนาธุรกิจและนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงการปรับปรุงระเบียบและนโยบายภาครัฐด้านต่างๆ ทั้งนี้มาเลเซียมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงเป็นอันดับ 2 ในตลาดอาเซียนรองจากสิงคโปร์ ที่ยังคงอันดับความสามารถในการแข่งขันที่ระดับ 3 เท่ากับในปี พ.ศ. 2552 จากการจัดอันดับทั้งหมด 131 ประเทศ อย่างไรก็ตาม ไทยยังอยู่ในอันดับที่ดีกว่าอินโดนีเซีย (44) และเวียดนาม (59), ฟิลิปปินส์ (85) แต่ยังต่ำกว่าบรูไน (28) และมาเลเซีย (26) ส่วนประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับแรก คือ สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ สวีเดน และ เดนมาร์ก

ตารางที่ 25 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย WEF ปี พ.ศ. 2551-2553
(หน่วย: อันดับ)

ประเทศ	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
สิงคโปร์	6	7	5	5	7	5	3	3
มาเลเซีย	29	31	25	26	21	21	24	26
ไทย	32	34	33	35	28	34	36	38
อินโดนีเซีย	na.	na.	na.	na.	na.	55	54	44
เวียดนาม	na.	na.	na.	na.	na.	70	75	59
ฟิลิปปินส์	66	76	73	77	71	71	87	85
ทั้งหมด	101	104	117	122	131	134	131	133

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2003-2010, World Economic Forum (2011)

ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโดย Institute for Management Development (IMD) (ตารางที่ 25) ในปี พ.ศ. 2553 ประเทศสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับที่ 1 เป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 และอินโดนีเซีย (35) มาเลเซีย (10) และ

ฟิลิปปินส์ (29) มีอันดับความสามารถในการแข่งขันดีขึ้น ส่วนอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยคืออันดับที่ 26 เท่ากับปี พ.ศ. 2552 ซึ่งอันดับความสามารถของแต่ละประเทศ IMD ได้พิจารณาจากปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ 2) ประสิทธิภาพภาครัฐบาล 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ 4) โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งในแต่ละด้านประกอบไปด้วย 5 ปัจจัยย่อย ทั้งนี้ สถาบัน IMD ได้ใช้เกณฑ์ต่างๆ รวมทั้งหมด 319 เกณฑ์ในการวัด

ตารางที่ 26 การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย IMD ปี พ.ศ. 2543 – 2553
(หน่วย: อันดับ)

ประเทศ	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
1. สิงคโปร์	2	3	8	4	2	3	3	2	2	3	1
2. มาเลเซีย	26	28	24	21	16	28	22	23	19	18	10
3. ไทย	31	34	31	30	29	27	29	33	27	26	26
4. ฟิลิปปินส์	35	39	40	49	52	49	42	45	40	43	39
5. อินโดนีเซีย	43	46	47	57	58	59	52	54	51	42	35

ที่มา: World Competitiveness Yearbook (2003-2010), IMD (2011)

หมายเหตุ: IMD ไม่ได้จัดความสามารถในการแข่งขันของ เวียดนาม

จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของทั้ง 2 สถาบัน ได้จัดให้ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันเป็นลำดับต้นๆ ทุกปี เนื่องจากสิงคโปร์มีศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศมีความสมบูรณ์ รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ตามลำดับ เมื่อเทียบกันแล้วพบว่า ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่า อินโดนีเซีย เวียดนามและ ฟิลิปปินส์ ในขณะที่ด้อยกว่า สิงคโปร์ และมาเลเซีย จุดแข็งของประเทศไทย อยู่ทางด้านขนาดของตลาด เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ในขณะที่ความพร้อมด้านเทคโนโลยี เสถียรภาพทางการเมืองการศึกษา และโครงสร้างพื้นฐาน ถือเป็นจุดอ่อนของไทย

แนวนโยบายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของอาเซียน จะต้องนำเอาจุดแข็งและจุดอ่อน ตลอดจนโอกาสและปัจจัยเสี่ยงของความสามารถในการแข่งขันมาพิจารณา วิฤตเศรษฐกิจโลกที่เกิดขึ้น จึงเป็นโอกาสอันดีที่แต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียนจะได้ประเมินจุดเด่นและจุดด้อย พร้อมทั้งปรับปรุงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ เพื่อให้มีการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน และสามารถ

รับมือกับเศรษฐกิจโลกที่ถดถอยได้ กลยุทธ์สำหรับแนวนโยบายดังกล่าว เช่น การขยายการส่งออก โดยเฉพาะสินค้าเกษตรไปสู่ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ โดยเน้นผลิตภัณฑ์ที่มีการเพิ่มมูลค่า ในขณะเดียวกัน ควรเร่งสนับสนุนการศึกษาและวิจัยการนำสินค้าเกษตรที่ล้นตลาดมาใช้เป็นพลังงานทดแทน การพัฒนาระบบขนส่งทางรางให้ทันสมัยขึ้น เช่น นำรถไฟความเร็วสูงมาใช้วิ่งระหว่างเมืองใหญ่ของแต่ละภาค เพื่อให้เป็นทางเลือกสำหรับการเดินทางและขนส่งภายในประเทศ ในขณะเดียวกันก็หันมาศึกษาการใช้พลังงานแนวใหม่สำหรับการขนส่งทางราง เพื่อลดการพึ่งพาพลังงานรูปแบบเก่า อีกทั้งใช้มาตรการทางภาษีเพื่อจูงใจการใช้พลังงานทางเลือก การส่งเสริมและให้ความรู้การใช้เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกแก่ผู้ประกอบการ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับเวทีโลก เพื่อจัดการกีดกันทางการค้าและแบ่งแนวนโยบายพัฒนานวัตกรรม

บทที่ 5

ผลการศึกษา

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลอง Regression ในสมการของแต่ละประเทศด้วย Panel Regression Model โดยใช้ Panel Data ในปี พ.ศ. 2533-2553 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ผลการทดสอบ Unit Root

ข้อมูลอนุกรมที่จะนำมาวิเคราะห์ได้จะต้องมีเสถียรภาพ (Stationary) เพื่อป้องกันปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง (Non-sense/Spurious Regression Problem) ดังนั้นหากข้อมูลอนุกรมเวลาที่ใช้ไม่ Stationary ก็จะต้องนำมาปรับด้วยการหาผลต่างของอนุกรมเวลาเพื่อให้ข้อมูลไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่เกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง โดยการใช้การทดสอบด้วยวิธี Unit Root Test ได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 27 แสดงผลการทดสอบ Stationary ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF Test)

ตัวแปรที่ทดสอบ	Lag	Prob. >1	สรุป
lnFDI	3	0.0104**	I (0)
lnRGDP	3	0.0005***	I (1)
lnPCGDP	0	0.0000***	I (1)
lnLF	2	0.0000***	I (1)
REER	4	0.0386**	I (0)
lnINFS	4	0.0364**	I (0)
OPEN	2	0.0000***	I (1)
ICC	2	0.0880*	I (0)
lnDI	4	0.0062**	I (0)

หมายเหตุ: *, ** และ*** หมายถึง ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

จากการตรวจสอบ Stationary ของข้อมูลตัวแปรต่างๆด้วยวิธีการ ADF Test พบว่าจากตัวแปรทั้งหมด 9 ตัว ไม่ Stationary จำนวน 4 ตัว คือตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (lnRGDP), รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร (lnPCGDP), กำลังแรงงาน (lnLF) และระดับการเปิดประเทศ (OPEN) เมื่อทำการปรับแก้แล้วให้ผล Stationary ที่ I(1) ส่วนตัวแปรอื่นๆ มีความเป็น Stationary ที่ระดับ levels I(0) ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 จึงสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการสมการได้โดยไม่ทำให้เกิดปัญหา Spurious Problem

ผลการวิเคราะห์ปัญหา Multicollinearity

การวิเคราะห์ปัญหา Multicollinearity เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรอิสระเป็นคู่ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เป็นค่าที่ใช้วัดความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณ 2 ตัว ได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Correlation) ของตัวแปรอิสระ

Correlation	LNRGDP	LNPCGDP	LNLF	REER	LNINFS	OPEN	ICC	LNDI
LNRGDP	1							
LNPCGDP	0.8812	1						
LNLF	0.0285	0.0763	1					
REER	0.1474	0.1686	-0.0045	1				
LNINFS	0.0959	0.0126	-0.0860	0.2507	1			
OPEN	-0.2074	-0.2085	-0.0064	-0.0010	0.0629	1		
ICC	-0.1310	0.0005	-0.0539	-0.1987	-0.0346	-0.0497	1	
LNDI	0.1323	0.2361	-0.0400	0.3785	0.2307	-0.0352	0.5243	1

วิธีการเลือกตัวแปร คือ ตัวแปรในแบบจำลองเดียวกันต้องไม่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง กล่าวคือ ต้องมีค่าสัมบูรณ์ไม่เกิน 0.8 จึงจะทำให้ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity จากผลการศึกษาพบว่าตัวแปรมีค่าความสัมพันธ์ระหว่าง (-0.0010 - 0.8812) ซึ่งมีตัวแปร 1 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (lnRGDP) และรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร (lnPCGDP) ซึ่งทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity จากการพิจารณาเห็นว่า ตัวแปรทั้ง 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่า 0.8 นั่นคือ ทั้ง 2 ตัวแปรแสดง

อิทธิพล หรือมีผลกระทบต่อตัวแปรตามได้ใกล้เคียงกัน ในกรณีนี้จะเลือกใช้ตัวแปรอิสระเพียงตัวใดตัวหนึ่งไปอธิบายการแปรผันของตัวแปรตาม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ FDI ในการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ผลผลิตขั้นมูลรวมภายในประเทศที่แท้จริง และรายได้ผลผลิตขั้นมูลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งมักมีนัยสำคัญต่อความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงจะยังคงเก็บตัวแปรทั้ง 2 ตัวไว้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กับปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลที่รวม Cross section และ Time series ไว้ด้วยกัน เรียก Panel Data และคาดประมาณสมการด้วยวิธี Random Effects ให้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 29 สรุปผลการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Random Effects (GLS)

Explanatory Variables	Coefficient	t-Statistic	Prob.
C	0.9756	0.3489	0.7279
SG_C	0.0434		
MY_C	1.0594		
TH_C	1.4372		
PH_C	0.3358		
IN_C	-0.0855		
VN_C	1.0636		
LNRGDP	0.5096	-0.6041	0.0470**
LNPCGDP	1.6446	1.5710	0.1190
LNLF	-1.0238	-0.4960	0.6209
REER	0.0122	-1.8705	0.0641*
LNINFS	0.0405	0.3202	0.7495
OPEN	0.0046	1.1687	0.0450
ICC	-0.8129	-0.9051	0.0674*
LNDI	0.8941	6.0720	0.0000***
R ²	0.4129	D.W.	1.3700
Adjusted R ²	0.3706	F-statistic	0.7590
Prob.	0.0000		

หมายเหตุ: *, ** และ*** หมายถึง ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

จากการพิจารณาการประมาณค่าด้วยวิธี Random Effects ในตารางที่ 29 พบว่าค่า Probability เท่ากับ 0.0000 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับสูง ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 สามารถนำมาสร้างเป็นสมการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \widehat{\ln FDI_{it}} = & 0.9756 + 0.5096 \ln RGDP_{it} - 1.6446 \ln PCGDP_{it} - 1.0238 \ln LF_{it} + 0.0122 REER_{it} \\ & (0.3489) \quad (-0.6041)** \quad (1.5710) \quad (-0.4960) \quad (-1.8705)* \\ & 0.0405 \ln INFS_{it} + 0.0046 OPEN_{it} - 0.8129 ICC_{it} + 0.8941 \ln DI_{it} \\ & (0.3202) \quad (1.1687)** \quad (-0.0951)* \quad (6.0720)*** \end{aligned} \quad (9)$$

หมายเหตุ: 1. *, ** และ*** หมายถึง ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, 95 และ 99 ตามลำดับ

2. ค่าในวงเล็บคือค่า t-Statistic

การประมาณค่าด้วยวิธี Random Effects มีข้อสมมติให้ในการวิเคราะห์สมการถดถอยมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม แต่ไม่ได้รวมอยู่กับตัวแปรถดถอย ซึ่งสามารถแสดงในรูปของค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่ม (Random Error Term) จากตารางที่ 29 ได้ผลการประมาณดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง ($\ln RGDP$) พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ คงที่ หากมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.51 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และตรงตามเหตุผลทางทฤษฎีว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงที่สูงขึ้นมีผลทำให้ความต้องการต่อสินค้าและบริการสูงขึ้น แม้ว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จะเปลี่ยนเป็นผลิตเพื่อการส่งออกมากขึ้น แต่ทว่ายังมีบางส่วนที่มาลงทุนเพื่อขายในประเทศ นอกจากนี้ ยังสามารถตีความได้ว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงเป็นเครื่องชี้สถานะทางเศรษฐกิจ และบรรยากาศสำหรับการลงทุน

ตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง (REER) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ คงที่ หากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น (ดัชนีค่าเงินที่แท้จริงอ่อนค่า) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.31 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งสอดคล้อง

กับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า เมื่อค่าเงินของประเทศผู้รับทุน (Host Country) อ่อนค่า จะทำให้ผู้ลงทุนเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น และตรงตามเหตุผลทางทฤษฎีว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเป็นการพิจารณาพร้อมกับระดับราคาสินค้าภายในและต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบระดับราคาสินค้าของสองประเทศว่าจะแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด จึงเป็นดัชนีที่ใช้วัดศักยภาพการแข่งขันของทั้งสองประเทศ ซึ่งเมื่อสินค้ามีราคาถูกในสายตาของนักลงทุนต่างชาติจะเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาทำการลงทุนในประเทศได้

ตัวแปรระดับการเปิดประเทศ (OPEN) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ คงที่ หากระดับการเปิดประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.15 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และตรงตามเหตุผลทางทฤษฎีว่า เมื่อระดับการเปิดประเทศมากขึ้น จะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเพราะการเปิดเสรีของประเทศที่มากขึ้น นักลงทุนสามารถเข้ามาลงทุนได้ง่าย จึงเป็นการดึงดูดให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวแปรดัชนีค่าสัมประสิทธิ์ความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ (ICC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ คงที่ หากความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ เพิ่มขึ้น 1 ระดับจะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีอัตราลดลงร้อยละ 0.81 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าเมื่อ ICC เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วยการพิจารณา ICC เป็นสัดส่วนระหว่างผลต่างของการส่งออกสุทธิ และผลรวมของการส่งออกสุทธิ โดยมีค่าระหว่าง -1 ถึง 1 ถ้า ICC มากแสดงว่ามีมูลค่าการส่งออกสูง จะส่งผลให้ประเทศนั้น มีศักยภาพในการแข่งขันสูง จากการคำนวณเมื่อมูลค่าการส่งออกมากกว่าการนำเข้า ICC จะมีค่าเป็นบวกแต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงสถานการณ์วิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย หรือเรียกทั่วไปว่า วิกฤตต้มยำกุ้ง เป็นช่วงวิกฤตการเงินซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายประเทศในทวีปเอเชีย เกิดขึ้นในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 โดยวิกฤตดังกล่าวเริ่มขึ้นในประเทศไทย เมื่อค่าเงินบาทลดลงอย่างมาก

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 มูลค่าการนำเข้าของอาเซียนสูงกว่าการส่งออกมาโดยตลอด ICC ติดลบเฉลี่ย 0.04 จนกระทั่งเมื่อเกิดวิกฤตการเงิน ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกสูงกว่าการนำเข้าอันเนื่องจากการอ่อนค่าของเงินทำให้สามารถส่งออกสินค้าได้มากขึ้น ICC เพิ่มขึ้นเป็น 0.07 ในปี พ.ศ.

2541 ซึ่งในเหตุการณ์นี้ ประเทศไทยปรับลดค่าเงินบาทลงจาก 25 บาทต่อ 1 ดอลลาร์เป็น 45-50 บาทต่อ 1 ดอลลาร์ ทำให้ประเทศไทยสามารถเพิ่มมูลค่าการส่งออกได้เท่าตัวในเวลา 1 ปี กล่าวคือ สัดส่วนของการส่งออกต่อจีดีพีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35 มาเป็นร้อยละ 50 ได้ภายในเวลาเพียง 2 ปี การลดค่าเงินบาท ทำให้การส่งออกขยายตัวช่วยกอบกู้เศรษฐกิจไทยมิให้ต้องตกต่ำยาวนาน และมีรายได้มาชำระหนี้ต่างประเทศ แต่ขณะเดียวกันการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จากที่เคยมีการขยายตัวมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 กลับลดลงอย่างเห็นได้ชัดในปี พ.ศ. 2541 ถึงร้อยละ 35.08 ซึ่งเกิดจากเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของอาเซียนลดลง นักลงทุนต่างชาติยังไม่มีความมั่นใจจึงชะลอการเข้ามาลงทุน การสวนทางของสภาพเศรษฐกิจเช่นนี้ ชัดเจนมากขึ้นในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นช่วงของการปรับตัวหลังได้รับผลกระทบจากวิกฤติการดังกล่าว เมื่อมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 19.30 มีผลให้ ICC เพิ่มขึ้นเป็น 0.8 แต่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกลับลดลงถึงร้อยละ 17.84

ระดับพัฒนาการลงทุน (lnDI) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ คงที่ หากระดับการพัฒนาการลงทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.89 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก กรณีที่ภายในประเทศมีระดับการพัฒนาการลงทุนที่เพิ่มขึ้น จะแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในด้านปัจจัยของการลงทุนที่มีอยู่ ซึ่งสะท้อนความมีศักยภาพในการลงทุน อันจะทำให้ผู้ลงทุนเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น และตรงตามเหตุผลทางทฤษฎีว่า ระดับการพัฒนาการลงทุน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามทิศทางของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นอาจมีได้ทั้งในเชิงลบ และบวก ความสัมพันธ์ในเชิงลบแสดงให้เห็นถึงประเทศที่รับการลงทุนที่มีการลงทุนในประเทศในระดับค่อนข้างสูงอยู่แล้ว สะท้อนให้เห็นถึงการแข่งขันที่มีมาก และส่งผลต่อการตัดสินใจนำเงินเข้ามาลงทุนจากนักลงทุนต่างประเทศ ในขณะที่ความสัมพันธ์ในเชิงบวกแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในด้านปัจจัยของการลงทุนที่มีอยู่ ซึ่งสะท้อนจากการพัฒนาที่เกิดขึ้น

ตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญประกอบด้วย ตัวแปรรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร (PCGDP), กำลังแรงงาน (LF) และโครงสร้างพื้นฐาน (INFS) อธิบายได้ว่า

กรณีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร (PCGDP) แสดงถึงประสิทธิภาพในการผลิตของระบบเศรษฐกิจ และบ่งบอกถึงความกินดีอยู่ดีของประชาชน

ภายในประเทศ ตามทฤษฎีแล้วประเทศใดที่มีรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรในระดับสูง ก็จะดึงดูดให้ธุรกิจต่างชาติเข้าทำการลงทุนมากขึ้น เนื่องจากประชากรภายในประเทศมีอำนาจซื้อสูง แต่อาจเป็นไปได้ว่าประชากรมีรายได้ที่แท้จริงในระดับต่ำ อันเนื่องมาจากค่าครองชีพภายในประเทศอยู่ในระดับสูง หรือสินค้ามีราคาแพง ทำให้รายได้ที่แท้จริงของประชากรลดลง จึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ไม่ดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุน เช่นเดียวกับโครงสร้างพื้นฐาน (INFS) ภายในประเทศผู้รับทุน กรณีที่ประเทศมีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค เช่น ระบบน้ำ ไฟฟ้า การคมนาคม การสื่อสาร โดยทฤษฎีแล้วก็จะดึงดูดให้ธุรกิจต่างชาติเข้าทำการลงทุนมากขึ้น แต่อาจเป็นไปได้ว่า ระบบโครงสร้างพื้นฐานขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ หรือ เกิดปัญหาเกี่ยวกับระบบการทำงานบ่อยครั้ง จึงอาจทำให้นักลงทุนต่างชาติไม่สนใจเข้าไปลงทุน

กรณี กำลังแรงงาน ตัวแปรนี้เป็นตัวแปรที่บอกถึง กำลังแรงงานที่มีภายในประเทศ ซึ่งถ้าประเทศใดมีกำลังแรงงานมากจะทำให้ค่าแรงงานต่ำ ตามทฤษฎีแล้วก็จะดึงดูด FDI เข้ามาในประเทศได้มากขึ้น แต่เป็นไปได้ว่าอาจขาดแรงงานที่มีทักษะ รวมทั้งแรงงานที่มีความชำนาญด้านภาษา เช่น ประเทศเวียดนาม ที่มีค่าจ้างแรงงานราคาถูกและมีปริมาณแรงงานเพียงพอ กำลังแรงงานในเวียดนามมีราว 42.5 ล้านคน และประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาว โดยร้อยละ 60 ของประชากร 86 ล้านคนมีอายุต่ำกว่า 30 ปี แต่อย่างไรก็ตามเวียดนามยังมีจุดอ่อนด้านแรงงาน คือ แรงงานที่มีทักษะ และแรงงานระดับผู้บริหารชั้นกลางยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ รวมทั้งแรงงานที่มีความชำนาญภาษาอังกฤษยังมีไม่มากนัก หากเทียบกับแรงงานในประเทศอินเดีย และฟิลิปปินส์ ที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ดี หากแรงงานเวียดนามมีการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษที่ดีขึ้นจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ

ผลการศึกษาความแตกต่างของแต่ละประเทศ พบว่าถ้าไม่พิจารณาปัจจัยอื่นๆ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความน่าสนใจที่สุดที่นักลงทุนต่างชาติจะตัดสินใจเข้าไปลงทุน โดยเมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.44 รองลงมาคือประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.06 ประเทศมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.06 ประเทศฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.34 ส่วนประเทศ สิงคโปร์นั้นมีความน่าสนใจในลำดับที่ 5 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.04 ส่วนประเทศ อินโดนีเซียเมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงร้อยละ 0.09

ผลการศึกษาโดยทั่วไปพบว่าปัจจัยต่างๆที่รวมอยู่ในแบบจำลอง ไม่สามารถอธิบายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้ดีนักเพราะค่า Adjust R^2 ก่อนข้างต่ำ โดยตัวแปรอิสระสามารถอธิบายปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนได้ร้อยละ 37.06 เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามค่า F-Statistic (9.758981) มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 การที่ค่า Adjust R^2 มีค่าต่ำอาจเป็นไปได้ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ดังนั้นผลของปัจจัยต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของแต่ละประเทศจะมีผลต่างกันด้วย การที่รวมข้อมูลเข้าด้วยกันแบบ Panel Data จะทำให้ความสามารถของปัจจัยต่างๆ ในการอธิบายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีน้อยลง

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเข้ามาลงทุนโดยตรงในภูมิภาคอาเซียน โดยใช้ข้อมูล Panel Data ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2553 ตัวแปรตามคือ ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) และตัวแปรอิสระจำนวน 8 ตัว ได้แก่ ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง ($\ln RGDP$), รายได้ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร ($\ln PCGDP$), กำลังแรงงาน ($\ln LF$), อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง (REER), โครงสร้างพื้นฐาน ($\ln INFS$), ระดับของการเปิดประเทศ (OPEN), ดัชนีค่าสัมประสิทธิ์ความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ (ICC) และ ระดับการลงทุนรวม ($\ln DI$) ทำการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Random Effects

จากการประมาณค่าด้วยวิธี Random Effects พบว่า การเพิ่มขึ้นของ ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง ($\ln RGDP$), อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง (REER), ระดับของการเปิดประเทศ (OPEN) และ ระดับการลงทุนรวม ($\ln DI$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กล่าวคือ เมื่อปัจจัยเหล่านี้มีค่าเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วย ผลการคาดประมาณข้างต้นสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนดัชนีค่าสัมประสิทธิ์ความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ (ICC) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign investment) ได้ไหลเข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียและละตินอเมริกา สำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียนที่เงินลงทุนทางตรงไหลเข้าอันดับต้นๆ ได้แก่ สิงคโปร์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในขณะที่เวียดนาม นักลงทุนเริ่มให้ความสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนจากต่างประเทศที่พัฒนาแล้วไปสู่ประเทศกำลังพัฒนา มีหลายสาเหตุด้วยกัน กล่าวคือ มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว และค่อนข้างมีเสถียรภาพ มีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนค่อนข้างสูงกว่าการลงทุนในประเทศที่พัฒนาแล้ว มีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมากและค่าจ้าง

แรงงานต่ำ ประกอบกับประเทศกำลังพัฒนามีความต้องการการลงทุนดังกล่าวด้วย ซึ่งการลงทุนเหล่านี้ได้เร่งให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจเร็วยิ่งขึ้น เพราะสามารถชดเชยช่องว่างระหว่างการออม และการลงทุน รวมทั้งเกิดการขยายงาน และแรงงานในประเทศให้ได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น รวมถึงการนำมาซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยี การบริหารและการจัดการสมัยใหม่ โดยการศึกษาครั้งนี้จำกัดขอบเขตที่กลุ่มอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม เนื่องจากมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและทรัพยากรคล้ายคลึงกัน และเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาประเทศต่อไป

จากการศึกษาในบทที่ 2 ได้แบ่งออกเป็นสองส่วน กล่าวคือการตรวจสอบเอกสารในอดีตที่ผ่านมา พบว่าปัจจัยที่สำคัญที่เป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ 1) ความต้องการขยายตลาด หรือการแสวงหาตลาดใหม่ของประเทศผู้ลงทุน ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากจำนวนประชากร และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศที่มีมูลค่ามาก แสดงถึงขนาดของตลาดของประเทศนั้น รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร แสดงถึงอำนาจซื้อของคนในประเทศ 2) จำนวนแรงงานที่มีอยู่มากและอัตราค่าจ้างยังต่ำ ทรัพยากรวัตถุดิบที่มีอยู่มาก และ 3) นโยบายส่งเสริมการลงทุน เช่น ระดับของการเปิดเสรีของประเทศ การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยส่วนใหญ่ประเทศในกลุ่มอาเซียนต่างมีนโยบายการส่งเสริมการลงทุน เช่น การเปิดเสรีการค้าและการลงทุน การปรับปรุงระบบการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ นโยบายภาษีการลงทุน การนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ ตลอดจนการให้สิทธิพิเศษต่างๆ สำหรับนักลงทุน 4) ศักยภาพของประเทศ เช่น ความสามารถในการแข่งขัน ระดับการพัฒนาการลงทุน

ในขณะที่การศึกษาแนวทางทฤษฎีพบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เป็นการเคลื่อนย้ายปัจจัยทุนทั้งทางด้านการจัดการธุรกิจ การตลาด และการบริหารความเสี่ยง โดยมีการถ่ายทอดวิทยาการต่างๆ ทั้งการจัดการบริหาร และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการผลิตที่ได้ตามความต้องการผู้ลงทุน ซึ่งทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา คือ Eclectic Theory (1981) ของ Dunning และพิจารณา 4 กลุ่มปัจจัย คือ 1) ขนาดตลาด 2) ต้นทุนด้านค่าจ้างแรงงาน คุณภาพแรงงาน และการศึกษา 3) นโยบายการส่งเสริมการลงทุน 4) ศักยภาพของประเทศ

การศึกษาในบทที่ 4 พบว่า การลงทุนโดยตรงนอกจากจะมาจากความต้องการของนักลงทุนต่างประเทศเป็นหลักแล้ว ยังควรมองความต้องการของประเทศที่รับการลงทุนด้วย เพราะมีปฏิกิริยาโดยตรงต่อแรงจูงใจ และต้นทุนของนักลงทุนต่างชาติ และถ้าประเทศที่รับการลงทุนให้

การสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศมาก ต้นทุนที่เกิดจากการนำเงินเข้ามาลงทุนจะลดลงมาก ขณะเดียวกันก็จะช่วยส่งเสริมให้เกิดผลประโยชน์ต่อหน่วยธุรกิจที่เข้ามาใหม่

สภาพการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า การเคลื่อนย้ายเงินลงทุนส่วนใหญ่จะไหลเข้าสู่ละตินอเมริกา และเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม ไทย และฟิลิปปินส์ โดยมีกลุ่มประเทศผู้ลงทุนส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในประเทศอาเซียนในลำดับต้น คือ ภายหลังจากข้อตกลง Accord Plaza ส่งผลให้ค่าเงินเยนของญี่ปุ่นแข็งค่าขึ้น ประกอบกับข้อจำกัดของทรัพยากรและค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ทำให้บริษัทต่างๆ ของญี่ปุ่นย้ายฐานการผลิตเข้ามาสู่ประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อลดต้นทุนและหลีกเลี่ยงการกีดกันทางการค้า ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่ของญี่ปุ่นมุ่งเน้นการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งทอ รถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ โดยการลงทุนในช่วงแรกพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีแรงงานเข้มข้น จากนั้นค่อยๆ พัฒนาขึ้นไปสู่อุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรเป็นสำคัญ

จากการเปรียบเทียบสภาพการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา พบว่า นักลงทุนต่างประเทศให้ความสนใจเข้าไปลงทุนในสิงคโปร์เพิ่มขึ้นก่อนข้างสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่อุตสาหกรรมที่นักลงทุนต่างประเทศให้ความสำคัญเข้าไปลงทุน ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมี และเคมีภัณฑ์ ปิโตรเลียม และอิเล็กทรอนิกส์

มาเลเซีย พบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอยู่ในระดับสูง นลงตามภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของโลก ประเทศที่เข้ามาลงทุนในมาเลเซียในอันดับต้นๆ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน ฝรั่งเศส และสหภาพยุโรป โดยอุตสาหกรรมที่นักลงทุนต่างประเทศให้ความสนใจ ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมเคมีและเคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์แร่โลหะ และผลิตภัณฑ์น้ำมัน

ไทย พบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีลักษณะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามภาวะเศรษฐกิจโลก ขณะเดียวกันการลงทุนด้านกิจการวิเทศธุรกิจ ตลาดหลักทรัพย์ และตราสารหนี้กลับเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการลงทุนในระยะหลังๆ เป็นการลงทุนในระยะสั้นเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประเทศที่เข้ามาลงทุนมากเป็นอันดับต้นๆ ได้แก่ ญี่ปุ่น ฮองกง สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และ

อาเซียน โดยลงทุนในสถาบันการเงิน การค้าและการบริการ อสังหาริมทรัพย์ และอุตสาหกรรม เช่น เครื่องจักรกล วัสดุเกี่ยวกับการขนส่ง วัตถุดิบ โลหะและอโลหะ เป็นต้น

ฟิลิปปินส์ พบว่า สภาพการลงทุนโดยตรงของฟิลิปปินส์มีลักษณะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามภาวะเศรษฐกิจโลก โดยประเทศที่เข้ามาลงทุนเป็นอันดับต้นๆ ได้แก่ ญี่ปุ่น ฮังการี ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ และสหภาพยุโรป อุตสาหกรรมที่นักลงทุนให้ความสนใจเข้ามาลงทุน ได้แก่ ธุรกิจการสื่อสาร เนื่องจากฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก จึงได้เปรียบด้านการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะธุรกิจคอลเซ็นเตอร์ นอกจากนี้ยังมีธุรกิจด้านพลังงาน และเคมีภัณฑ์

อินโดนีเซีย พบว่า มีการลงทุนโดยตรงเพิ่มขึ้นค่อนข้างสม่ำเสมอ และในช่วงปี พ.ศ. 2537-2538 ที่มีปริมาณการลงทุนโดยตรงก้าวกระโดดจาก 2,191 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 4,419 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยประเทศที่เข้าไปลงทุนได้แก่ ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮังการี สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ทั้งนี้อุตสาหกรรมที่นักลงทุนให้ความสนใจลงทุนในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมา ได้แก่ เคมีภัณฑ์ กระดาษ โรงแรม ผลิตภัณฑ์โลหะ สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม อสังหาริมทรัพย์ และการค้า และการบริการ

เวียดนาม พบว่า มีความโดดเด่นในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน เสถียรภาพทางการเมือง และตลาดใหญ่ด้วยประชากรกว่า 86 ล้านคน มีท่าเรือส่งออกหลายแห่ง เศรษฐกิจก้าวหน้าไปด้วยดีแม้ต้องเผชิญกับวิกฤติเศรษฐกิจ แต่เวียดนามยังต้องปรับปรุงระบบถนนและการขนส่งระบบราง การลงทุนส่วนใหญ่เป็นการร่วมลงทุน (Joint venture) โดยมีไต้หวัน เข้าไปลงทุนมากที่สุด รองลงมาคือ ญี่ปุ่น สิงคโปร์

การศึกษาในบทที่ 4 เป็นการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งจากบทที่ 2 พบว่ามีปัจจัยพื้นฐานอย่างน้อย 4 ปัจจัย ที่กำหนดทิศทางการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ ปัจจัยแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับขนาดเศรษฐกิจ และอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่า นักลงทุนให้ความสำคัญต่อแนวโน้มทางเศรษฐกิจของประเทศที่จะเข้าไปลงทุน โดยเฉพาะการศึกษาข้อมูลตัวชี้วัดต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และอัตราการเจริญเติบโต รวมทั้งรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร (GDP per capita) ซึ่งตัวเลขเหล่านี้สามารถบอกได้ถึง แนวโน้มในอนาคตในระดับหนึ่ง ได้แก่ การเติบโตของตลาด กำลังซื้อของประชากร รวมถึงทิศทางของเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ ซึ่งจาก

การเปรียบเทียบตัวเลขเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในอาเซียน ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาพบว่า สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย และอินโดนีเซีย มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างใกล้เคียงกันประมาณร้อยละ 6-8 โดยสิงคโปร์มีอัตราการเจริญเติบโตสูงสุด ตามมาด้วยมาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ขณะที่อันดับรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากร โดยเปรียบเทียบ พบว่า ประชากรของสิงคโปร์มีรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อจำนวนประชากรสูงสุด รองลงมา คือ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม จะเห็นว่าอินโดนีเซียมีตลาดค่อนข้างใหญ่ แรงงานราคาถูก ประชากรมีกำลังซื้อต่ำ ขณะที่ไทย และมาเลเซีย มีขนาดตลาดที่รองจากอินโดนีเซีย แต่ประชากรมีอำนาจซื้อสูงกว่า ส่วนสิงคโปร์ ประชากรมีอำนาจซื้อสูง แต่ตลาดมีขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ สำหรับเวียดนามเป็นประเทศที่เพิ่งเริ่มมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประชากรยังมีความซื้อไม่มากนัก ขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์ และเวียดนาม มีดุลการค้าติดลบค่อนข้างมาก ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการนำเข้าเครื่องจักร และอุปกรณ์การลงทุน มากกว่ามูลค่าการส่งออกสินค้า ยกเว้นอินโดนีเซียประเทศเดียวที่มีดุลการค้าเป็นบวกมาโดยตลอด เนื่องมาจากการจัดการของนโยบายรัฐบาล และภาคเอกชนที่พยายามส่งสินค้าออกมากกว่านำเข้า

ปัจจัยที่สอง ในเรื่องเกี่ยวกับแรงงาน คุณภาพแรงงานและการศึกษา พบว่า อินโดนีเซียมีจำนวนประชากรมากที่สุด ตามด้วย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยไทยมีสัดส่วนคนที่อยู่ในวัยทำงานโดยเฉลี่ยมากที่สุด ตามด้วย เวียดนาม อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย หากมองในด้านต้นทุนค่าจ้างแรงงานสำหรับนักลงทุนต่างชาติ ด้วยการเปรียบเทียบอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือน เมื่อคำนวณเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ พบว่า เวียดนาม มีความได้เปรียบในด้านต้นทุนค่าจ้างแรงงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย และฟิลิปปินส์ ขณะที่แรงงานในมาเลเซียและสิงคโปร์มีอัตราค่าจ้างค่อนข้างสูง ซึ่งเนื่องมาจากมีจำนวนแรงงานน้อย และมีการผลิตสินค้าที่ค่อนข้างมีมูลค่าเพิ่มสูง ทำให้อัตราค่าจ้างแรงงานสูงกว่าประเทศอื่นๆ

สาเหตุสำคัญอีกประการที่ทำให้อัตราค่าจ้างแรงงานของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน มีความแตกต่างกัน คือมีคุณภาพแรงงาน หรือระดับการศึกษาของแรงงานที่สามารถรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม โดยที่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย และฟิลิปปินส์ เป็นแรงงานที่มีการศึกษาค่อนข้างสูงโดยเฉพาะฟิลิปปินส์ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนเพื่อแลกเปลี่ยนในการใช้ฟิลิปปินส์เป็นฐานทัพทางการทหาร แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้พยายามส่งเสริมและมีการแข่งขันด้านการศึกษากันอย่างมาก เพื่อรองรับอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

ปัจจัยที่สาม เรื่องเกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการลงทุน สืบเนื่องจากความไม่พร้อมทางด้านเงินทุน ความสามารถในการจัดการ และเทคโนโลยีการผลิต รัฐบาลในภูมิภาคอาเซียนจึงพยายามแก้ปัญหาด้วยการใช้นโยบายส่งเสริมการลงทุนที่แตกต่างกันไป รวมทั้งมีนโยบายจัดเก็บภาษีเพื่อดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อสนับสนุนคอบประสางาน และอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนต่างประเทศ

ภูมิภาคอาเซียนมีความพยายามพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านการสื่อสาร การคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการขนส่งสินค้า นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค อาทิ ให้มีความสำคัญต่อระบบการผลิตน้ำ และไฟฟ้าให้ได้มาตรฐาน และมีใช้อย่างยั่งยืน มีการเปิดเสรีทางการค้าโดยยกเว้นการจัดเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งมีการลดค่าเงินเพื่อส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออก ทั้งนี้เพื่อเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศเพิ่มขึ้น

ปัจจัยที่สี่ ศักยภาพของประเทศ จากการวิเคราะห์ดัชนีค่าสัมประสิทธิ์การแข่งขันระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการประเมินเปรียบเทียบปริมาณความต้องการในประเทศเทียบกับความสามารถในการส่งออกและดุลการค้า พบว่าอินโดนีเซียมีดัชนีค่าสัมประสิทธิ์การแข่งขันระหว่างประเทศสูงสุดโดยเฉลี่ยจากปี พ.ศ. 2533-2553 รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ตามลำดับ สำหรับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของ WEF และ IMD พบว่า ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันเป็นลำดับต้นๆ ทุกปี เนื่องจากสิงคโปร์มีศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศมีความสมบูรณ์ รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ตามลำดับ

โดยสรุปแล้ว พบว่า ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านการแข่งขัน (Comparative advantage) กับต่างประเทศ พบว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านการแข่งขันของประเทศไทยเริ่มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน เช่น ค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่คุณภาพแรงงานยังไม่สามารถก้าวไปสู่การผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูงได้ และเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่ก้าวเข้าสู่การพัฒนาการผลิตเทคโนโลยีขั้นสูง ส่วนฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีจุดเด่นในด้านทรัพยากรแรงงาน ที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ ในด้านคุณภาพแรงงาน พบว่าโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษาของอาเซียนเริ่มมีการเปิดกว้างขึ้น โดยภาครัฐเริ่มหันมาให้ความสำคัญ และเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถเข้าถึง

การศึกษาได้มากขึ้น เนื่องจากมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพแรงงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมขั้นสูงของภูมิภาคอาเซียนในอนาคต

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการที่ภูมิภาคอาเซียน ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จึงต้องพยายามใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้มีเงินทุนเข้ามาจำนวนมาก ด้วยการเร่งปรับปรุงปัจจัยที่อาเซียนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบลดลง รวมทั้งเพื่อรองรับการลงทุนที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต ด้วยการ

1. ให้การสนับสนุนระบบการศึกษา ด้วยการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ครอบคลุมมากขึ้น สนับสนุนอุปกรณ์การเรียนให้มีความทันสมัย ขณะเดียวกันต้องเร่งส่งเสริมบุคลากรด้านการสอน และมีการประเมินศักยภาพอย่างสม่ำเสมอ
2. ปรับปรุงและแก้ไขอุปสรรคทางด้านกฎหมายการลงทุน และขั้นตอนทางราชการ เนื่องจากปัจจุบันมีการแข่งขันที่ค่อนข้างรุนแรงภายใต้การค้าเสรี ทำให้หลายประเทศพยายามแก้ไขกฎหมาย และลดขั้นตอนที่เป็นอุปสรรคต่อนักลงทุนต่างประเทศ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและรวดเร็วต่อนักลงทุน
3. มีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยที่รัฐจะต้องให้ความเสมอภาคในการลงทุนต่อนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อดึงดูดให้นักลงทุนจากต่างประเทศมาลงทุน รวมถึงการส่งเสริมการออมในประเทศเพื่อเป็นแหล่งเงินลงทุนต่อไป
4. เนื่องจากการลงทุนประกอบธุรกิจย่อมดำเนินไปควบคู่กับความเสี่ยง ทั้งจากปัจจัยภายในองค์กรเอง และปัจจัยภายนอก ดังนั้นก่อนตัดสินใจเข้ามาลงทุนในภูมิภาคอาเซียน นักลงทุนจะต้องให้ความสนใจกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการลงทุน เช่น ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน และระดับการเปิดประเทศ นอกจากนี้แล้วนักลงทุนควรพิจารณาความพร้อมในธุรกิจของตน และหามาตรการรองรับจากการที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งจะต้องคำนึงถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้าไปลงทุน เช่น สถานการณ์ความสงบภายในประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถวางแผนการจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. จากผลการศึกษาพบว่า มูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง ระดับการเปิดประเทศ และ ระดับการลงทุนรวม ส่งผลต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ดังนั้นรัฐบาลควรนำปัจจัยเหล่านี้ ไปใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจดำเนินนโยบาย และกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งสามารถรักษาระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ผลต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนอย่างแท้จริง ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ซึ่งครั้งนี้ได้เลือกทำการศึกษามาเพียง 6 ประเทศเนื่องจากติดปัญหาเรื่องความสมบูรณ์ของข้อมูลในบางตัวแปรไม่เพียงพอ จึงทำการตัดประเทศบรูไน ลาว กัมพูชา และพม่า ออกจากการศึกษา
2. จากการศึกษาที่มีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลทางสถิติ ทำให้การวิเคราะห์ที่คาดว่าปัจจัยตัวแปรอิสระบางตัวที่น่าจะมีความสำคัญถูกจำกัดลง ซึ่งตัวแปรอิสระดังกล่าวอาจจะมีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนต่างประเทศ ได้แก่ ความเสี่ยงของประเทศ ความเสี่ยงทางด้านอัตราแลกเปลี่ยน การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของส่วนอื่นๆ ในโลก รวมถึงการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศในกลุ่มอาเซียน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้สามารถเห็นความชัดเจนด้านการลงทุนโดยตรงมากยิ่งขึ้นในการศึกษาครั้งต่อไป
3. การศึกษาครั้งนี้เลือกใช้ข้อมูล Panel Data และทดสอบด้วย Random Effects สำหรับการศึกษาร้อยต่อไปควรลองพัฒนาเทคนิคในการศึกษาแบบใหม่ๆ เช่น การศึกษาด้วยเทคนิค Panel Cointegration และมีการขยายการศึกษาให้กว้างขึ้นไม่ว่า จะเป็นจำนวนประเทศ หรือระยะเวลาที่ทำการศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำผลทางการศึกษาที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง ด้านลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงการต่างประเทศ. 2553. การศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย (Online). www.mfa.go.th, 18 ตุลาคม 2554.

กระทรวงอุตสาหกรรม. 2552. โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย (Online). www.industry.go.th/ops/pio/.../Lists/.../Thai_Industry%20pdf.pdf 11 กรกฎาคม 2553.

กัมพล เหล่าพงศ์สวัสดิ์. 2552. เงินทุนระหว่างประเทศและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทิ สุวจีรารัตน์. 2551. การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นันท์นภัส เลิศจรรยารักษ์. 2548. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิเวศน์ เหมวชิรวรากร. 2553. “เวียดนามแซงโค้งดุจเงินนอก ชิงแชมป์แหล่งลงทุน”. โพสต์ทูเดย์ (25 กุมภาพันธ์ 2553). (Online). www.posttoday.com, 1 กันยายน 2553.

นิธิภัทร ตั้งจิรวงษ์, ธนพงศ์ วิบูลย์ศิริชัย และ ปุณณรัตน์ พุทธิฤทธิชัย. 2551. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย. โครงการธุรกิจสำหรับนักศึกษาปริญญาโทประเภทงานวิจัย คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นรินาม. 2552. สาเหตุของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในเอเชีย (Online). <http://story.yenta4.com/social/2009/01/12/public-4>, 1 กันยายน 2553.

ประพันธ์ เสวตนันท์. 2540. **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปิยะวงศ์ ปัญจะเทวคุปต์. 2552. “การตอบสนองของเงินเพื่อต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจภายหลังการใช้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ.” **วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์**. 27(4): 82-106

ฝ่ายวิจัยธุรกิจ บมจ.ธนาคารกรุงไทย. 2549. **การแข็งค่าของเงินบาท: ผลกระทบต่อการส่งออกของไทย** (Online). <http://www.ktb.co.th>, 12 กรกฎาคม 2550.

พนิต ชีรภาพวงศ์. 2552. **ภาษีบริษัทข้ามชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

พัชรวัลย์ วงศ์บุญสิน, 2550. **สถานการณ์ตลาดแรงงานในอาเซียน ศูนย์โลกสัมพันธ์ไทย สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** <http://www.thaiworld.org> 18 มีนาคม 2551.

ปริยะ ผลพิรุฬห์. 2548. **แนวคิดของการลงทุนจากต่างประเทศ. คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)** 18 มีนาคม 2551.

ภักดี วีระภาสพงษ์. 2543. **โลกาภิวัตน์ของเงินทุน: คู่มือฉบับประชาชน**. สมเกียรติ ตั้งนโม และคณาจารย์มหาวิทยาลัยเที่ยงคืนบรรณาธิการเว็บไซต์ แปลจาก *The Globalisation of Finance: A Citizen's Guide*, 1998. Zed Books Ltd.

ภาคิน จิตโกเกษม. 2550. **ผลกระทบของความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับราคาสินค้าในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาณุพล เพ็ญวิจิตร. 2553. **ปัจจัยกำหนดส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยและอำนาจตลาด ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มนิสา นวลเต็ม. 2553. **บทประยุกต์ Gravity Model: การค้าไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มานะ เลิศสกุลบรรลือ. 2539. **ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมทินี ศุภสวัสดิ์กุล. 2542. **ดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate Index: REER) แนวคิด วิธีการคำนวณ และการประยุกต์ใช้ในกรณีประเทศไทย.** บทความเผยแพร่ใน รายงานเศรษฐกิจ. ธนาคารแห่งประเทศไทย

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. 2545. “สิงคโปร์บนเส้นทางการปรับโครงสร้าง.” นิตยสารผู้จัดการ (11 ธันวาคม 2545) (Online). <http://www.gotomanager.com/news/details.aspx?id=4207>, 28 ตุลาคม 2554.

รัตนา สายคณิต. 2530. **เศรษฐศาสตร์การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนา สายคณิต และ พุทธกาล รัชชร. 2549. **เศรษฐศาสตร์การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศนิธิ รัตนสุรงค์. 2551. **ผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียน.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ธนาคารกสิกรไทย. 2552. **แนวโน้มการลงทุนจากต่างประเทศ (Online).** www.kasikornresearch.com, 18 ตุลาคม 2553.

สมคิด พุทธศร. 2551. **ข้อตกลงการค้าเสรีของประเทศไทยในอุษาคเนย์.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สมบูรณ์ ศิริประชัย. 2549. **วิกฤติการณ์เศรษฐกิจในสวีเดน เม็กซิโกและไทย: สาเหตุและการตอบสนองของนโยบาย**. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์(Online).

<http://www.thaigoodgovernance.org/webpage/contents.php?id=269>, 18 ตุลาคม 2554.

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. 2551. **โลกาภิวัตน์ด้านเงินทุนและเศรษฐกิจฐานรากของไทยใน**

ทศวรรษ หน้า (Online). http://www.fpo.go.th/e_research/show2.php?id, 17 กรกฎาคม 2553

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2553. **ข้อมูลเศรษฐกิจ** (Online). www.boi.go.th, 17 กรกฎาคม 2553

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร. 2551. **ข้อมูลเพื่อการการลงทุนและจัดตั้งบริษัทที่ประเทศเวียดนาม** (Online). www.thaifactory.com/Manage/ThaiTrade.htm, 17 กรกฎาคม 2553

สุทธิภรณ์. 2554. **ค่าแรงไทยถูกเกือบที่สุดในอาเซียน** (Online).

<http://news.voicetv.co.th/business/14224.html>, 1 กันยายน 2553.

สุวิชา โกมลทัต และ วรณ ตันตระกูล. 2544. “ผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยใช้แบบจำลอง.” **วารสารศูนย์บริหารวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 9 (3): 42-46

สุวินัย ภรณวลัย. 2540. **ทฤษฎีบริษัทข้ามชาติกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย**. 2,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เอกรินทร์ เล่าจริยกุล. 2550. “เวียดนามกับบทบาทใหม่ในเวทีการค้าโลก.” **สารวิจัยธุรกิจธนาคารกรุงไทย** (Online). <http://sac.la.ubu.ac.th/Search/display.asp?id=37895>, 28 ตุลาคม 2554.

อภิญา ภูมิชัยศักดิ์. 2553. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ กรณีศึกษาประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรรถพล มาพวง. 2551. ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับตัวแปรทางเศรษฐกิจในประเทศจีน เวียดนาม และไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อักรพงศ์ อ้นทอง. 2546. คู่มือการใช้โปรแกรม Eviews เพื่อการวิเคราะห์ Cointegration และ Error Correction Model, Unit Root (ตามวิธีการของ Engle and Granger). กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัญชลี รัตนงามลักษณ์. 2545. ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำภา มานิตกุล. 2546. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Asean Development Bank. 2011. **Key Indicators for Asia and the Pacific** (Online). www.adb.org/statistics, May 1, 2011.

ASEAN Secretariat. 2010. **ASEAN Investment Guidebook 2009** (Online). www.asean.or.jp, February 12, 2011. P.349-352

Association of Southeast Asian Nations <http://www.aseansec.org/19226.htm>

Chowdhury and Mavrotas. 2006. **FDI and growth: What causes what?**. The World Economy 29, 1(January): 9-19 (Online). <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9701.2006.00755.x/abstract>, March 17, 2009.

Gujarati, D. N. and D. C. Porter. 2009. **Basic Econometrics**. New York: McGraw-Hill Companies International Fifth Edition: 594 – 616.

Hara, M. and F. Razafimahefa. 2003. **The Determinants of Foreign Direct Investments into Japan**. Graduate School of Economics Discussion Paper No.0301 Kobe University.

International Monetary Fund. 2011. **International Financial Statistics. CD-Rom (2011)**. Bank of Thailand.

Karimi, Y. and L. Siong Hook. 2009. **Location decision for foreign direct investment in ASEAN1 countries (ATOPSIS Approach)**. Faculty of Economics and Management, Universiti Putra Malaysia (Online). [http://mpa.ub.uni-muenchen.de/15000/MPRA Paper No. 15000](http://mpa.ub.uni-muenchen.de/15000/MPRA_Paper_No._15000), March 17, 2009.

Kimino, S. and N. Driffield. 2005. **Macro Determinants of FDI Inflows to Japan** (Online). www.blackwellsynergy.com, February 17, 2009.

Kuok Thong, S. 2002. **The Determinants of Foreign Direct Investment in ASEAN Five**. Thesis Submitted to the School of Graduate Studies, Univeniti Putra Malaysia

Makki, S. and Somwaru. 2004. Impact of foreign direct investment and trade on economic growth: Evidence from developing countries. **American Journal of Agricultural Economics** (Online). www.jstor.org/pss/3697825, February 24, 2009.

Sun, H. 1998. **Macroeconomic impact of direct foreign investment in China**. The World Economy 21, 5(July): 675-694.

Vijayakumar, S. and K. Sekhara Rao. 2010. **Determinants of FDI in BRICS Countries: A panel analysis.** Int. Journal of Business Science and Applied Management, Volume 5, Issue 3, 2010 Pondicherry University (Online) www.business-and-management.org, March 25, 2009.

Wei, W. 2005. **China and India: Any Difference in Their FDI Performances.** Journal of Asian Economics 16 (2005) 719–736, The State University of New Jersey, (Online). www.sciencedirect.com, February 12, 2009.

World Investment Report, 2011. **United Nations Conference on Trade and Development.** <http://www.unctad.org/Templates/Page.asp?intItemID=5823&lang=1>, March 25, 2010.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจ และ FDI ในอาเซียน
และ การลงทุนจากต่างประเทศกับผลกระทบต่อประเทศผู้รับการลงทุน

ตารางผนวกที่ 1 แสดงเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจ และ FDI ในอาเซียน

วิกฤติและเหตุการณ์สำคัญ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2007	2008	2009	2010
ตกลง Plaza accord																				
วิกฤตการณ์ราคาน้ำมันโลกครั้งที่ 4																				
วิกฤตการณ์เงินตรายุโรป																				
วิกฤตการณ์เงินเม็กซิโก และอาเจนตินา																				
วิกฤตการณ์เงินตราเอเชีย																				
วิกฤตการณ์เงินตรารัสเซีย																				
วิกฤตการณ์เงินตราบราซิล																				
เหตุการณ์ก่อการร้ายสหรัฐ (11/9)																				
วิกฤตการณ์เงินตราตุรกี																				
วิกฤตการณ์เงินตราอาเจนตินา																				
พรม. นुकียัดสนามบิน																				
วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์																				
กรีซประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ																				
นปช. บุกจัดขบวนการประชุมอาเซียน																				

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2551) และ นิรนาม (2010)

การลงทุนจากต่างประเทศกับผลกระทบต่อประเทศผู้รับการลงทุน

ถึงแม้ว่าจะมีการศึกษามากมายถึงผลกระทบของการลงทุนจากต่างประเทศต่อประเทศผู้รับการลงทุน (Host Country) ก็ตาม งานศึกษาดังกล่าวก็ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดถึงผลประโยชน์ที่ประเทศเหล่านั้นจะได้รับ โดยเฉพาะถ้าประเทศผู้รับการลงทุนเหล่านั้นเป็นประเทศกำลังพัฒนา ถึงแม้ว่างานศึกษาส่วนใหญ่จะสรุปว่าการลงทุนจากต่างประเทศจะสร้างประโยชน์ต่อประเทศผู้รับการลงทุนมากกว่าที่จะเกิดผลเสียก็ตาม ผลประโยชน์เหล่านั้นควรที่จะต้องมีการวัดและประเมินอย่างระมัดระวังในหลายๆด้าน ไม่ใช่เพียงแค่การประเมินจากเม็ดเงินทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว (Loungani and Razin, 2001) สิ่งที่จะต้องพึงระวังก็คือ การสนับสนุนลงทุนจากต่างประเทศในประเทศกำลังพัฒนาอาจจะเป็นการให้อำนาจในการผูกขาด (Monopoly Power) แก่บริษัทผู้ลงทุนเหล่านั้นก็เป็นได้ โดยอำนาจในการผูกขาดจะสะท้อนถึงการกำหนดราคาที่สูง (Mark-Up) ซึ่งสุดท้ายจึงนำมาสู่การจรัญพยากรณ์ที่บิดเบือนในประเทศผู้รับการลงทุนได้ (Pholpirul, 2006a)

แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ค่อนข้างที่จะสนับสนุนให้ประเทศเลือกที่จะผู้เปิดรับการลงทุนโดยเสรีจากต่างประเทศมากกว่าการปกป้อง (Protectionism) เนื่องจากการเปิดการลงทุนโดยเสรีจะส่งผลทำให้การไหลเวียนของเงินทุนโลกสามารถเคลื่อนย้ายไปสู่ตลาดที่ได้รับผลตอบแทนสูงกว่า และส่งผลทำให้ตลาดการเงินและการลงทุนเป็นไปตามกลไกของตลาดที่สมดุล (Market Equilibrium) จากการศึกษาของ Feldstein (2000) ได้อธิบายว่า การเคลื่อนย้ายเงินลงทุนระหว่างประเทศจะส่งผลดีในหลายๆประการ ประการแรก การไหลเวียนของเงินทุนระหว่างประเทศจะช่วยให้การลด “ความเสี่ยง” ที่เกิดขึ้นกับผู้เป็นเจ้าของเงินทุน (Owner of Capital) โดยที่เจ้าของปัจจัยทุนสามารถเลือกกระจายความเสี่ยง (Risk Diversification) ได้อย่างเหมาะสมจากความสามารถในการให้กู้ยืมเงินและการลงทุนในหลายๆประเทศได้ ประการที่สอง การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเปรียบเสมือนกับการรวมตัวของเงินลงทุนของโลก (Global Integration of Capital) เป็นก้อนเดียวกันเพื่อตอบสนองต่อการบริหารงานขององค์กรในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการองค์กร (Corporate Governance) การปฏิบัติตามกฎ (Accounting Rules) และประเพณีนิยมที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย (Legal Traditions) ขององค์กรในประเทศ โดยการไหลเวียนของเงินทุนจะช่วยทำให้การบริหารงานต่างๆขององค์กรในประเทศมีความโปร่งใสและเข้าไปในทำนองครองธรรมมากยิ่งขึ้น ประการที่สาม การไหลเวียนของเงินลงทุนระหว่างประเทศจะช่วยลดปัญหาความไม่มีประสิทธิภาพ (Inefficiency) และทำให้เกิดโครงสร้างตลาดที่เกิดการ

แข่งขัน (Competitive Market) ซึ่งทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งประสิทธิภาพของตลาดนี้จะช่วยทำให้การดำเนินนโยบายต่างๆ รวมไปถึงยังเป็นการสนับสนุนให้ภาครัฐสามารถดำเนินนโยบายที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อประเทศได้อย่างแท้จริงภายใต้ข้อมูลข่าวสารที่สมบูรณ์ (Perfect Information) โดยสรุป จะเห็นได้ว่า ประโยชน์ทั้งสามประการนั้นได้สอดคล้องกับแนวคิดในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่สนับสนุนในด้านของแรงผลักดันของตลาด (Market Forces) และกลไกตลาด (Market Mechanism) อันส่งผลทำให้เกิดผลได้ที่สูงขึ้นต่อสวัสดิการทั้งหมดของคนในประเทศ (Welfare Gains) จะเห็นได้ว่าประโยชน์ที่ได้จากการไหลเวียนของเงินทุนระหว่างประเทศนั้นจะค่อนข้างชัดเจนถ้าเงินทุนเหล่านั้นอยู่รูปของเงินลงทุนในภาคเอกชน (Private Capital Inflows) ซึ่งเน้นในการแสวงหาผลตอบแทนสูงสุดจากการลงทุนและทำให้เกิดการจัดสรรเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

นอกจากนี้ ผลประโยชน์ของการลงทุนทางตรงต่อประเทศผู้รับการลงทุนก็ยังสามารถจำแนกได้หลายด้านดังต่อไปนี้ (Assaf and Sadka, 2001)

(1) การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศจะทำให้เกิด “การถ่ายทอดทางเทคโนโลยี” (Transfer of Technology) โดยเฉพาะในภาคการผลิตที่ใช้ทุนเป็น ปัจจัยในการผลิตหลัก (Capital Intensity) รวมไปถึงการให้ความรู้ในรูปแบบอื่นๆ (Knowledge Diffusion) เช่น ทักษะในการบริหารจัดการ (Managerial Skills) ต่างๆ เป็นต้น

(2) นอกเหนือจากการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีแล้ว ประเทศผู้รับการลงทุนมักจะได้ประโยชน์จากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในด้านการพัฒนาบุคลากรในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมพนักงาน (Employee Training) ของบริษัทข้ามชาติในด้านการปฏิบัติการในโรงงาน รวมไปถึงการฝึกอบรมผู้บริหารของบริษัทโดยภาพรวมแล้ว การพัฒนาบุคลากรจะช่วยให้ประเทศผู้รับการลงทุนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital Development) อันจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรของประเทศโดยรวม

(3) ในการประกอบธุรกิจของบริษัทข้ามชาติในประเทศผู้รับการลงทุนนั้นจำเป็นที่บริษัทจะต้องเสียภาษีในรูปของภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Tax Revenue) ซึ่งถือได้ว่าเป็นรายได้ที่สำคัญของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศผู้รับการลงทุนส่วนมากยินดีที่จะลดรายได้จากภาษีที่เก็บกับบริษัทข้ามชาติดังกล่าวเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจที่ต่างชาติจะเลือกที่จะลงทุน (Investment Incentives) ในประเทศมากขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวยังเกิดขึ้นกับประเทศในกลุ่ม OECD ที่ใช้การ

แข่งขันในการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี (Tax Competition) ยังส่งผลทำให้รายได้จากภาษีที่ควรจะต้องจัดเก็บจากบริษัทข้ามชาติเหล่านั้นลดลง

(4) แรงผลักดันทางสังคมและจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่มีมากขึ้นได้ส่งผลทำให้บริษัทข้ามชาติเหล่านั้น จำเป็นที่จะต้องมีนโยบายออกมาเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibilities) ไม่ว่าจะเป็น การให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนในประเทศ การผลิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการจัดฝึกอบรมให้ความรู้กับบริษัทที่เกี่ยวข้องในประเทศ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศผู้รับการลงทุนเหล่านั้นจะได้ประโยชน์ที่แท้จริงนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนด “กลยุทธ์การสนับสนุนการเชื่อมโยง” (Promote Linkage Strategies) ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องสามารถพิจารณาให้เป็นนโยบายหลักอีกอันหนึ่ง อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของบริษัทในประเทศ โดย พิริยะ (2547ก, 2547ข) ได้อธิบายถึงประโยชน์จากการใช้นโยบายดังกล่าว และจำแนกกลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์ของบริษัทข้ามชาติกับบริษัทในประเทศในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การจัดการห่วงโซ่มูลค่า (Value-Chain Management) การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply-Chain Management) การเซ็นสัญญาการจัดซื้อไว้ล่วงหน้า (Contract Manufacturers) การสนับสนุนการถ่ายทอดทางเทคโนโลยี (Promoting Technology Transfer) การสนับสนุนการฝึกอบรม (Providing Training) การให้ความสนับสนุนทางการเงิน (Financial Support) และการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง (Sharing Information) เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม การลงทุนจากต่างประเทศอาจจะก่อให้เกิดผลเสียกับประเทศผู้รับการลงทุนในด้านต่างๆ ได้ โดยผลเสียส่วนใหญ่สามารถเกิดขึ้นได้จากอำนาจอำนาจทางการตลาด (Market Power) ของบริษัทข้ามชาติที่มีมากกว่าบริษัทภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลทำให้บริษัทในประเทศไม่สามารถแข่งขันได้จนอาจจะประสบปัญหาล้มละลายหรือเลิกกิจการไปในที่สุด โดย Pholpirul (2005a) ได้อธิบายว่าบริษัทข้ามชาติมักจะมีความสามารถต่างๆ ที่เหนือกว่าบริษัทท้องถิ่นในประเทศ ไม่ว่าจะเป็น ศักยภาพในการผลิตและการตลาดที่สูงกว่า (Performance Orientation) ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากแหล่งผลิตสินค้า (Source and Location Strategy) ที่หลากหลาย ความสามารถในการควบคุมระบบการจัดส่งสินค้า (Distribution System) และการสร้างความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Royalty) ที่มักจะเกิดขึ้นจากการสร้างภาพลักษณ์ (Image) ทางการตลาดของบริษัทนั้นๆ

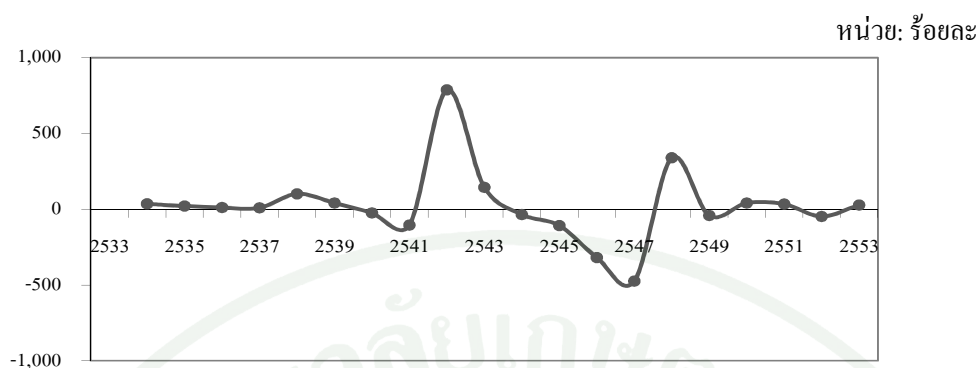
จากการสำรวจจากข้อมูลและการศึกษาทางทฤษฎีต่างก็ให้ความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่า การลงทุนจากต่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยภาพรวม โดยเฉพาะกับประเทศที่กำลังพัฒนาที่ระบบเศรษฐกิจจำเป็นต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ (Benefits) ที่ได้จากการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีของบริษัทข้ามชาติ รวมไปถึงการช่วยเหลือทางการเงินและข้อมูลข่าวสารต่างๆ นอกจากนี้ ทฤษฎีและผลการศึกษายังสรุปว่า การลงทุนจากต่างประเทศไม่เพียงแต่จะช่วยจ้างงานในประเทศนั้น แต่ยังจ่ายค่าจ้างสำหรับแรงงานในภาคการผลิตนั้นๆ ในอัตราที่สูงอีกด้วย อันส่งผลต่อสวัสดิการที่เพิ่มขึ้นของแรงงานในประเทศตามมา แต่อย่างไรก็ตาม การให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนจากต่างประเทศมากเกินไปก็อาจจะส่งผลเสีย (Costs) ต่อเศรษฐกิจของประเทศได้ ไม่ว่าจะเป็น การเพิ่มอำนาจตลาดของนักลงทุนต่างชาติต่อตลาดในประเทศ การลดลงของการลงทุนของภาคเอกชนในประเทศ (Crowding-Out Domestic Investment) รวมไปถึงการลงทุนจากต่างประเทศในรูปของการลงทุนประเภทการเก็งกำไรระยะสั้น (Short-Term Speculation) ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตการทางเศรษฐกิจในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมา ดังนั้น นโยบายที่รัฐบาลจำต้องตระหนักถึงการเปิดเสรีทางด้านการลงทุนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาทั้ง ผลได้และผลเสีย (Cost-Benefit) ที่ได้กล่าว โดยเลือกกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อที่จะให้ประเทศได้รับผลประโยชน์สุทธิ (Net Gains) จากการลงทุนจากต่างประเทศให้มากที่สุด (ดร. พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2548)

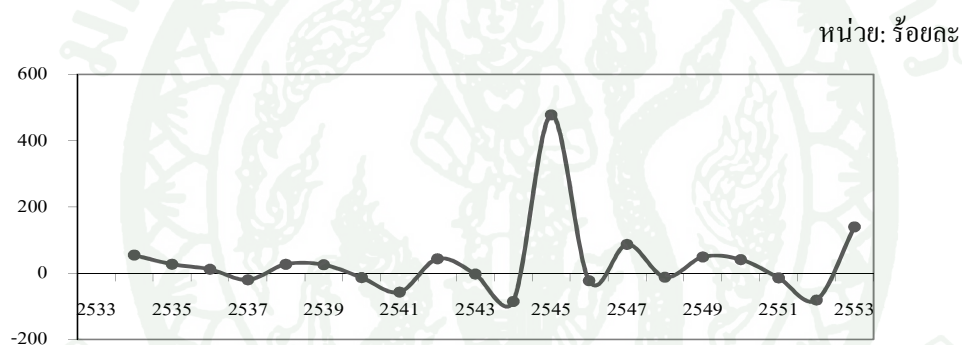
ภาคผนวก ข

กราฟแสดงอัตราการเจริญเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน

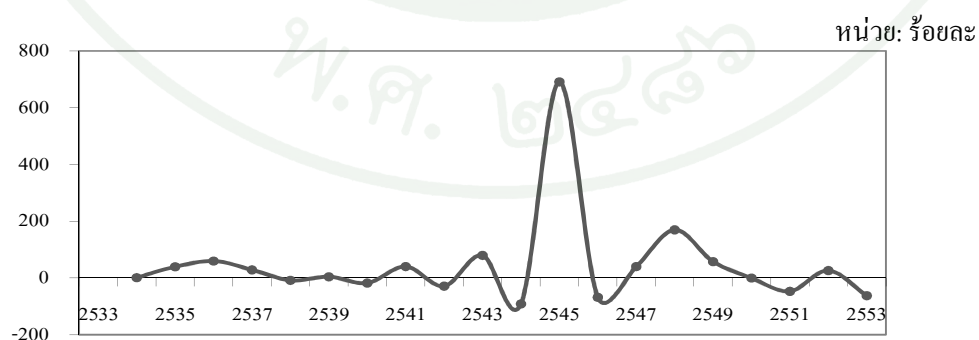
ปี พ.ศ. 2533-2553

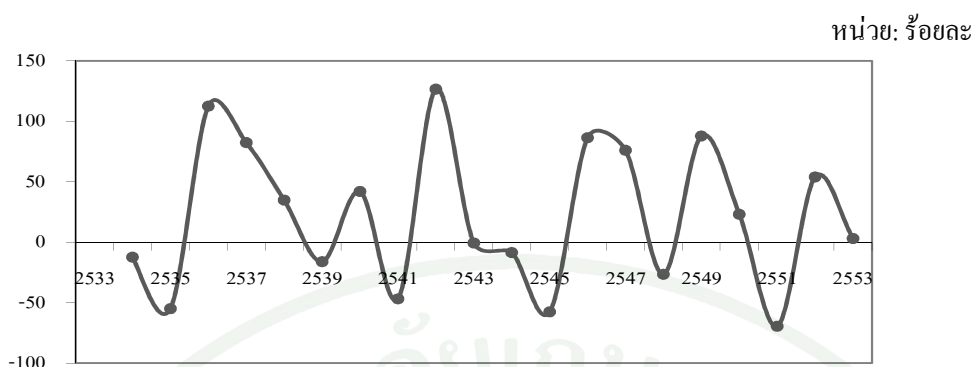
ภาพผนวกที่ 1 อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. 2533-2553
ที่มา: World Investment Report 2011, UNCTAD (2011)

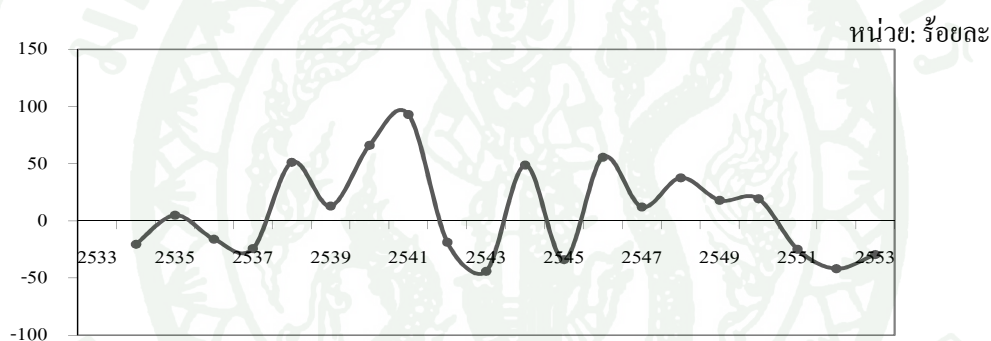
ภาพผนวกที่ 2 อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศมาเลเซีย ปี พ.ศ. 2533-2553
ที่มา: World Investment Report 2011, UNCTAD (2011)

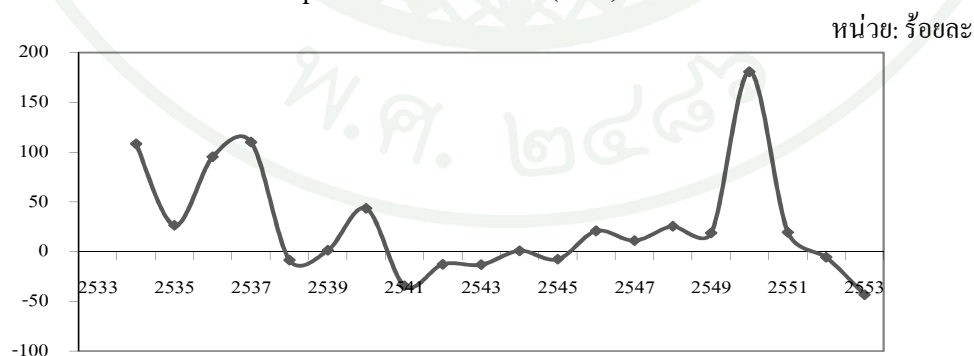
ภาพผนวกที่ 3 อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศฟิลิปปินส์ ปี พ.ศ. 2533-2553
ที่มา: World Investment Report 2011, UNCTAD (2011)

ภาพผนวกที่ 4 อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศสิงคโปร์ ปี พ.ศ. 2533-2553
ที่มา: World Investment Report 2011. UNCTAD (2011)

ภาพผนวกที่ 5 อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2533-2553
ที่มา: World Investment Report 2011. UNCTAD (2011)

ภาพผนวกที่ 6 อัตราการเจริญเติบโตของ FDI ในประเทศเวียดนามปี พ.ศ. 2533-2553
ที่มา: World Investment Report 2011. UNCTAD (2011)

ตารางผนวกที่ 2 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

Null Hypothesis: Unit root (individual unit root process)

Series: LNFDI

Date: 11/27/11 Time: 12:05

Sample: 1990 2010

Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends

Automatic selection of maximum lags

Automatic selection of lags based on AIC: 0 to 3

Total number of observations: 117

Cross-sections included: 6

Method	Statistic	Prob.**
ADF - Fisher Chi-square	26.1010	0.0104
ADF - Choi Z-stat	-2.79192	0.0026

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi-square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

Intermediate ADF test results LNFDI

Cross section	Prob.	Lag	Max Lag	Obs
1	0.0805	0	4	20
2	0.0628	0	4	20
3	0.1894	3	4	17
4	0.0324	0	4	20
5	0.1663	0	4	20
6	0.4173	0	4	20

ตารางผนวกที่ 3 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง

Null Hypothesis: Unit root (individual unit root process)

Series: D(LNRGDP)

Date: 11/27/11 Time: 12:07

Sample: 1990 2010

Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends

Automatic selection of maximum lags

Automatic selection of lags based on AIC: 0 to 3

Total number of observations: 111

Cross-sections included: 6

Method	Statistic	Prob.**
ADF - Fisher Chi-square	34.6041	0.0005
ADF - Choi Z-stat	-3.78048	0.0001

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi-square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

Intermediate ADF test results D(LNRGDP)

Cross section	Prob.	Lag	Max Lag	Obs
1	0.2133	0	3	19
2	0.0553	0	3	19
3	0.1299	0	3	19
4	0.0294	0	3	19
5	0.0135	0	3	19
6	0.0503	3	3	16

ตารางผนวกที่ 4 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อจำนวนประชากร

Null Hypothesis: Unit root (individual unit root process)

Series: D(LNPCGDP)

Date: 11/27/11 Time: 12:08

Sample: 1990 2010

Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends

Automatic selection of maximum lags

Automatic selection of lags based on AIC: 0

Total (balanced) observations: 114

Cross-sections included: 6

Method	Statistic	Prob.**
ADF - Fisher Chi-square	44.3251	0.0000
ADF - Choi Z-stat	-4.53756	0.0000

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi-square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

Intermediate ADF test results D(LNPCGDP)

Cross section	Prob.	Lag	Max Lag	Obs
1	0.0840	0	3	19
2	0.0387	0	3	19
3	0.2552	0	3	19
4	0.0339	0	3	19
5	0.0078	0	3	19
6	0.0011	0	3	19

ตารางผนวกที่ 5 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรกำลังแรงงาน

Null Hypothesis: Unit root (individual unit root process)

Series: D(LNLF)

Date: 11/27/11 Time: 12:09

Sample: 1990 2010

Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends

Automatic selection of maximum lags

Automatic selection of lags based on AIC: 0 to 2

Total number of observations: 112

Cross-sections included: 6

Method	Statistic	Prob.**
ADF - Fisher Chi-square	78.4229	0.0000
ADF - Choi Z-stat	-7.04895	0.0000

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi-square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

Intermediate ADF test results D(LNLF)

Cross section	Prob.	Lag	Max Lag	Obs
1	0.0002	0	3	19
2	0.0240	2	3	17
3	0.0031	0	3	19
4	0.0099	0	3	19
5	0.0000	0	3	19
6	0.0111	0	3	19

ตารางผนวกที่ 6 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

Null Hypothesis: Unit root (individual unit root process)

Series: REER

Date: 11/27/11 Time: 12:11

Sample: 1990 2010

Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends

Automatic selection of maximum lags

Automatic selection of lags based on AIC: 0 to 4

Total number of observations: 113

Cross-sections included: 6

Method	Statistic	Prob.**
ADF - Fisher Chi-square	21.9089	0.0386
ADF - Choi Z-stat	-1.75755	0.0394

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi-square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

Intermediate ADF test results REER

Cross section	Prob.	Lag	Max Lag	Obs
1	0.5080	4	4	16
2	0.6159	0	4	20
3	0.3959	0	4	20
4	0.2550	3	4	17
5	0.1591	0	4	20
6	0.0035	0	4	20

ตารางผนวกที่ 7 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรระบบโครงสร้างพื้นฐาน

Null Hypothesis: Unit root (individual unit root process)

Series: LNINFS

Date: 11/27/11 Time: 12:14

Sample: 1990 2010

Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends

Automatic selection of maximum lags

Automatic selection of lags based on AIC: 0 to 4

Total number of observations: 106

Cross-sections included: 6

Method	Statistic	Prob.**
ADF - Fisher Chi-square	22.1042	0.0364
ADF - Choi Z-stat	-1.74721	0.0403

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi-square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

Intermediate ADF test results LNINFS

Cross Section	Prob.	Lag	Max Lag	Obs
1	0.2576	3	4	17
2	0.6101	0	4	20
3	0.2972	4	4	16
4	0.0886	3	4	17
5	0.6971	0	4	20
6	0.0055	4	4	16

ตารางผนวกที่ 8 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรระดับการเปิดประเทศ

Null Hypothesis: Unit root (individual unit root process)

Series: D(OPEN)

Date: 11/27/11 Time: 12:17

Sample: 1990 2010

Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends

Automatic selection of maximum lags

Automatic selection of lags based on AIC: 0 to 2

Total number of observations: 109

Cross-sections included: 6

Method	Statistic	Prob.**
ADF - Fisher Chi-square	59.1315	0.0000
ADF - Choi Z-stat	-5.84738	0.0000

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi-square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

Intermediate ADF test results D(OPEN)

Cross section	Prob.	Lag	Max Lag	Obs
1	0.0303	2	3	17
2	0.0038	2	3	17
3	0.0013	0	3	19
4	0.0184	0	3	19
5	0.0009	0	3	19
6	0.0621	1	3	18

ตารางผนวกที่ 9 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรดัชนีความสามารถในการแข่งขัน

Null Hypothesis: Unit root (individual unit root process)

Series: ICC

Date: 11/27/11 Time: 12:18

Sample: 1990 2010

Exogenous variables: Individual effects

Automatic selection of maximum lags

Automatic selection of lags based on AIC: 0 to 2

Total number of observations: 117

Cross-sections included: 6

Method	Statistic	Prob.**
ADF - Fisher Chi-square	19.0207	0.0880
ADF - Choi Z-stat	-1.50976	0.0656

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi-square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

Intermediate ADF test results ICC

Cross section	Prob.	Lag	Max Lag	Obs
1	0.5572	0	4	20
2	0.5116	0	4	20
3	0.2447	0	4	20
4	0.4624	1	4	19
5	0.2181	0	4	20
6	0.0105	2	4	18

ตารางผนวกที่ 10 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรระดับการพัฒนาการลงทุน

Null Hypothesis: Unit root (individual unit root process)

Series: LNDI

Date: 11/27/11 Time: 12:19

Sample: 1990 2010

Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends

Automatic selection of maximum lags

Automatic selection of lags based on AIC: 0 to 4

Total number of observations: 107

Cross-sections included: 6

Method	Statistic	Prob.**
ADF - Fisher Chi-square	27.6784	0.0062
ADF - Choi Z-stat	-1.69941	0.0446

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi-square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

Intermediate ADF test results LNDI

Cross Section	Prob.	Lag	Max Lag	Obs
1	0.0099	4	4	16
2	0.3849	1	4	19
3	0.3779	3	4	17
4	0.4919	4	4	16
5	0.9619	0	4	20
6	0.0014	1	4	19

ตารางผนวกที่ 11 ผลการทดสอบด้วยวิธี Random Effects

Dependent Variable: LNFDI?

Method: Pooled EGLS (Cross-section random effects)

Date: 11/06/11 Time: 22:58

Sample (adjusted): 1991 2010

Included observations: 20 after adjustments

Cross-sections included: 6

Total pool (balanced) observations: 120

Wallace and Hussain estimator of component variances

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.975648	2.796636	0.348865	0.7279
DLNRGDP?	0.509561	0.843486	-0.604113	0.0470
DLNPGDP?	1.644610	1.046845	1.571016	0.1190
DLNLF?	-1.023762	2.064176	-0.495966	0.6209
REER?	0.312183	0.006514	-1.870464	0.0641
LNINFS?	0.040467	0.126400	0.320154	0.7495
DOPEN?	0.154596	0.003933	1.168748	0.0450
ICC?	-0.812900	0.898178	-0.905054	0.0674
LNDI?	0.894074	0.147245	6.072033	0.0000
Random Effects (Cross)				
_SG—C	1.067748			
_MY—C	0.083735			
_TH—C	0.461582			
_PH—C	-0.639858			
_IN—C	-1.061154			
_VN—C	0.087946			
Effects Specification				
			S.D.	Rho
Cross-section random			0.854931	0.6813
Idiosyncratic random			0.584718	0.3187
Weighted Statistics				
R-squared	0.412922	Mean dependent var		3.308784
Adjusted R-squared	0.370610	S.D. dependent var		0.754475
S.E. of regression	0.598556	Sum squared resid		39.76791
F-statistic	9.758981	Durbin-Watson stat		1.369969
Prob(F-statistic)	0.000000			
Unweighted Statistics				
R-squared	0.220242	Mean dependent var		21.88711
Sum squared resid	99.19314	Durbin-Watson stat		0.549240

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวอภิญญา ละอองเอก
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาการตลาด) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ตำแหน่งหน้าที่งานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์สินเชื่อ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน)